Chulalongkorn University
Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2021

ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ชิงชัย เตียเจริญ
คณะครุศาสตร์

Follow this and additional works at: https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd

Part of the Curriculum and Instruction Commons

Recommended Citation

เตียเจริญ, ชิงชัย, "ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหพทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" (2021). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 5654.
https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/5654

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

นายชิงชัย เตียเจริญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF INSTRUCTION BASED ON INTERTEXTUALITY THEORY ON POETIC WRITING ABILITIES OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Mr. Chingchai Tiacharoen

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
Department of Curriculum and Instruction
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University
Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
โดย	นายชิงชัย เตียเจริญ
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ์ คงเผ่า

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนะมาน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ์ คงเผ่า)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดีรัตน์ ชุษณะโชติ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชิงชัย เตียเจริญ : ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (EFFECTS OF INSTRUCTION BASED ON INTERTEXTUALITY THEORY ON POETIC WRITING ABILITIES OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ์ คงเผ่า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองทั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 1 กลุ่ม ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน มีนักเรียนจำนวน 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 100 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน และแผนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยภาพรวมของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบของทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทมีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

Chulalongkorn University

สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน	ลายมือชื่อนิสิต .....
ปีการศึกษา	2564	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6183828827 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEYWORD: Intertexuality Theory, Instruction Based on Intertexuality Theory, Poetic Writing Abilities

Chingchai Tiacharoen : EFFECTS OF INSTRUCTION BASED ON INTERTEXTUALITY THEORY ON POETIC WRITING ABILITIES OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS. Advisor: Asst. Prof. WIPAWAN WONGSUWAN KONGPAO

The objectives of the study were to 1) compare poetic writing abilities of the students who were taught using intertextuality theory before and after the experiment including the result in overall and separated components, and 2) study the improvement in poetic writing abilities of the students who were taught using intertextuality theory. The sampling group was 30 students who studied in grade 9 at the extra-large secondary school in the Secondary Educational Service Area Office 2. The multi-stage sampling was adopted in this research. The research duration to conduct the experiment was 6 weeks and it took 100 minutes a week. Moreover, the research instruments were the achievement test forms, the data collection forms for collecting poetic writing scores for individuals, the data collection forms for the students to record their learning progress, and the lesson plans based on intertextuality theory.

The results of this research indicated as follow:

1. There was significant different result between pre-test and post-test of the students who were taught using intertextuality theory at the .01 level of significant. Furthermore, it was found that there were 4 components: prosody, content, rhetoric, and figure of speech. The mean of the post-test scores was higher than the pre-test scores at the .01 level of significant.

2. From the study, it was found that the students who were taught using Bloom's intertextuality theory had improvement in poetic writing abilities.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Curriculum and Instruction Student's Signature .....

Academic Year: 2021 Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น ทั้งหมดล้วนเกิดจากความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ์ คงเผ่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมถึงคอยดูแล กำกับ ติดตาม สละเวลาส่วนตัวในการตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้อง ตลอดจนให้กำลังใจผู้วิจัยจนสามารถดำเนินการวิจัยและทำวิทยานิพันธ์สำเร็จได้ประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนะมาน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดีรัตน์ ชุษณะโชติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้เกียรติเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กรุณาสละเวลามาตรวจพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำอันมีค่าในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้อง ชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมฟุ้ง อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจุ้ย ครูอัจฉรา แดงอินทวัฒน์ และนายปิยนัฐ ธนะบุตร ที่ให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และคณาจารย์จากสาขาต่าง ๆ ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมถึงคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน ให้องค์ความรู้ ความเข้าใจ คำแนะนำ และแนวทางในการดำเนินชีวิตในผู้วิชาชีพของผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ผู้เรียน และวิชาชีพต่อไป

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อันได้แก่ ครูพฤษภา ครูปิยะพร ครูจุฑาทิพย์ ครูกาญจนา ครูธิดารัตน์ ครูภาณุมาศ ครูรัชนานาฏ ที่คอยให้กำลังใจ อวยพร ส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ออกมาได้ รวมถึงขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง สาขาหลักสูตรและการสอนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนร่วมรุ่นที่เข้าศึกษาในปี 2561 ทุกคน ที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาเรียนและการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณนายคมชาญ สุนทรวงศ์ ที่อยู่กับข้าพเจ้าตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งในชีวิตประจำวันและการศึกษาในระดับปริญญาโท เป็นกำลังใจหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถเรียนและทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จ

และที่สำคัญที่สุดขอขอบพระคุณ คุณพ่อประกอบ เตียเจริญ คุณแม่ไพริน จันตาดี คุณย่าทิพวรรณ เตียเจริญ ที่เป็นกำลังใจสำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิตและการเรียนในระดับปริญญาโทจนประสบความเร็จ เมื่อใดที่รู้สึกท้อแท้หรือเหนื่อยจะนึกถึงท่านเสมอทุกครั้ง ขอบพระคุณที่คอยเลี้ยงดู สนับสนุน อบรมสั่งสอน ให้โอกาสในการศึกษาและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมาจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ชิงชัย เตียเจริญ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญรูปภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1

คำถามการวิจัย 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 6

สมมติฐานการวิจัย 6

ขอบเขตการวิจัย 7

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 10

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 11

1. ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 11

1.1 ความหมายของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 12

1.2 องค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 12

1.3 ความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 14

1.4 การจำแนกชนิดและประเภทของบทร้อยกรอง 16

1.4.1 กาพย์ยานี 18

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.4.2 กลอนสุภาพ 19
1.4.3 โคลงสี่สุภาพ 20
1.5 ระดับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 22
1.6 แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 23
1.7 การวัดและประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 28
2. ทฤษฎีสหบท 35
2.1 ความหมายของตัวบท 35
2.2 กำเนิดและความหมายของสหบท 37
2.3 แนวคิดของทฤษฎีสหบท 39
2.3.1 ทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของ Julalia Kristeva 40
2.3.2 ทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของ Riffaterre 41
2.3.3 สหบทของ Gerard Genettbe 42
2.3.4 สหบทของ แฮร์โรว์ บลูม (Harold Bloom) 42
2.4 การสร้างตัวบท 48
2.5 อิทธิพลของสหบทที่มีต่อการแต่งบทร้อยกรอง 49
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 52
3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 52
3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท 55
กรอบแนวคิดของการวิจัย 58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 59
1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 59
2. การออกแบบการวิจัย 60
3. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง 61
3.1 ประชากร 61

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.2 กลุ่มตัวอย่าง 61
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 62
4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 62
4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง 73
5. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล 81
6. การวิเคราะห์ข้อมูล 83
บทที่ 4 ผลการวิจัย 85
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลัง การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบททั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ 85
ตอนที่ 2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท 86
2.1 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยภาพรวม 87
2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจำแนกตามองค์ประกอบ87
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 101
สรุปผลการวิจัย 101
อภิปรายผล 103
ข้อเสนอแนะ 112
บรรณานุกรม 116
ภาคผนวก 121
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ 122
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 124
ประวัติผู้เขียน 161

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เมื่อจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น 22

ตารางที่ 2 ประเภทของบทร้อยกรองจำแนกตามระดับชั้น 23

ตารางที่ 3 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ของ พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์ (2557) และ สุรัตน์ คำหอมรื่น (2558) 30

ตารางที่ 4 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ของ รัตถภรณ์ คำกมล (2559) และ เปรมศรี พลราช (2556) 31

ตารางที่ 5 การกำหนดน้ำหนักคะแนนการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 34

ตารางที่ 6 แบบแผนการทดลอง 60

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์น้ำหนักของประเด็นในการประเมินการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน 64

ตารางที่ 8 แบบประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน 65

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินด้านกวีโวหารเดิมและเกณฑ์การประเมินใหม่ 70

ตารางที่ 10 เนื้อหาและจำนวนคาบที่ใช้ในการจัดทำแผนการเรียนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท 73

ตารางที่ 11 สรุปแนวทางในการดำเนินการทดลองและเก็บรวมรวมข้อมูล 82

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบททั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ 86

ตารางที่ 13 สรุปผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง จำแนกตามองค์ประกอบ 88

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ด้านเนื้อหาสาระ 93

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในด้านเนื้อหาสาระ ระยะแรก 93

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในด้านเนื้อหาสาระ ระยะหลัง 94

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ด้านการใช้ถ้อยคำ 97

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้ถ้อยคำเดิมจากบทร้อยกรองก่อนหน้ามาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองครั้งถัดไป 98

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ด้านกวีโวหาร 100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แผนผังฉันทลักษณ์กาพย์ยานี 11 18

ภาพที่ 2 แผนผังฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ 19

ภาพที่ 3 แผนผังฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพ 21

ภาพที่ 4 แผนภูมิสามเหลี่ยมสัญญะของการสหบท (Riffaterre, 1984) 38

ภาพที่ 5 แสดงอิทธิพลของสหบทที่ส่งถึงกันในบทร้อยกรอง 51

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของการวิจัย 58

ภาพที่ 7 การสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม 79

ภาพที่ 8 ความสอดคล้องระหว่างขั้นตอน การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมและองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 80

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บทร้อยกรองเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ที่ผู้แต่งนำถ้อยคำมาร้อยเรียงให้เป็นจังหวะ มีสัมผัสคล้องกัน ใช้สื่อความหมายและอารมณ์อย่างลึกซึ้ง และถือเป็นความสามารถหนึ่งที่สำคัญ โดยผู้ที่มีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง คือ ผู้ที่เขียนบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาที่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เลือกใช้ฉันทลักษณ์ได้เหมาะสมกับเรื่องและเขียนให้ถูกฉันทลักษณ์ ใช้คำที่ถูกต้อง มีความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง มีความไพเราะ สร้างภาพ อารมณ์ และความรู้สึกให้กับผู้อ่าน รวมทั้งการถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างสร้างสรรค์ (รัชนี ศรีไพรวรรณ, 2539; วราภรณ์ บำรุงกุล, 2542; ศุภวรรณ มองเพชร, 2547; อัมพร สุขเกษม, 2534)

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เป็นความสามารถที่สำคัญและมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมและประเทศชาติ ในด้านคุณค่าต่อตนเอง การที่นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ จะช่วยให้เกิดความเบิกบานใจ และช่วยผ่อนคลายความเครียดได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญคือใช้แสดงความคิด ความรู้สึกและจินตนาการของผู้แต่ง ประทีป วาทิกทินกร (2542a) ส่วนคุณค่าต่อผู้อื่น บทร้อยกรองสามารถเร้าความรู้สึก จินตนาการ และความคิดของผู้อ่าน นอกจากนั้นยังช่วยเพิ่มพูนแง่คิดและทัศนคติให้แก่ผู้อ่านอีกด้วย และคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ บทร้อยกรองที่แต่งขึ้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ทางสังคม รวมถึงยังเป็นการดำรงวัฒนธรรมของประเทศชาติเอาไว้อีกด้วย (นภาลัย สุวรรณธาดา, 2547; ประทีป วาทิกทินกร, 2542a; เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์, 2549)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากการสัมภาษณ์และสอบถามนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 437 คน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสำคัญของการแต่งบทร้อยกรอง นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองมีความสำคัญใน 2 แง่มุม ได้แก่ ความสำคัญต่อการเรียนวิชาภาษาไทย และความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน

ความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองต่อการเรียนวิชาภาษาไทย คือ ช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และเป็นการฝึกฝนการใช้ภาษาไทยด้านต่าง ๆ ตามมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่หลักสูตรกำหนดให้ดีขึ้นได้ ทั้งในด้านการอ่าน คือ ช่วยพัฒนาทักษะด้านการอ่านและสามารถแบ่งจังหวะในการอ่านได้ดีขึ้น เช่น การอ่านออกเสียง และการอ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น ด้านการเขียน คือ นักเรียนสามารถนำไปวางแผนในการเขียนรูปแบบอื่น ๆ ได้ต่อไป ด้านการฟัง ดู และพูด คือ นักเรียนสามารถนำความรู้และความสามารถในด้านการใช้ถ้อยคำไป

ประยุกต์ใช้ในการพูดสื่อสารให้มีภาษาที่สละสลวย เหมาะสม และสื่อความได้ถูกต้อง ด้านหลักการใช้ภาษา ในการแต่งบทร้อยกรองเรื่องหนึ่ง นักเรียนต้องใช้ความรู้และความสามารถในด้านหลักภาษาอย่างหลากหลายในการแต่ง เช่น ชนิดของคำ คำคล้อง คำเป็น คำตาย เสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เป็นต้น เมื่อนักเรียนมีความสามารถและได้รับการฝึกฝนจนชำนาญ ก็จะทำให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคำ ความหมายของคำ และหลักการใช้ภาษาเพิ่มขึ้น ด้านวรรณคดีและวรรณกรรม วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนส่วนมากมักแต่งด้วยบทร้อยกรองชนิดต่าง ๆ เช่น กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านตีความ แปลความ บทร้อยกรองในบทเรียน เพื่อให้เข้าใจแนวคิด ความรู้ และเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรมได้ง่ายขึ้น

ความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองต่อชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ ช่วยส่งเสริมในด้านการพูดโดยสามารถเลือกใช้คำ แบ่งจังหวะ และสามารถเชื่อมข้อความหรือประโยคในการพูดได้ดี ในด้านการเขียน คือ สามารถนำไปใช้ในการเขียนสื่อสารที่มีการใช้บทร้อยกรองในการสื่อสารในโอกาสต่าง ๆ ได้ เช่น การโฆษณาสินค้าและบริการ การแต่งคำขวัญ คำอวยพรในงานสำคัญ คำถวายพระพร งานมงคล การจัดป้ายนิเทศ รวมถึงป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เป็นต้น และที่สำคัญคือการแต่งบทร้อยกรองเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวในการรณรงค์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าร่วมหรือปฏิบัติตามในสิ่งดี ก็จะส่งผลให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ และในด้านการประกอบอาชีพ การแต่งบทร้อยกรองเป็นสิ่งที่ต่อยอดและส่งเสริมอาชีพของตนเองในอนาคตได้ เช่น อาชีพนักเขียน อาชีพนักแต่งเพลง เป็นต้น อีกทั้งยังถือเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อหารายได้เสริมจากการแต่งบทร้อยกรองเป็นนิยาย เรื่องสั้น หรือวรรณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อีกด้วย

ความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับสิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร (2542) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของบทร้อยกรองต่อนักเรียนว่า ร้อยกรอง กาพย์ กลอนหรือคำประพันธ์ อันได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ฯลฯ เป็นสิ่งที่นักศึกษาภาษาไทยจำเป็นต้องศึกษา เพราะความรู้เรื่องเหล่านี้เกี่ยวข้องกับภาษาและวรรณคดีเป็นอย่างมาก หากนักศึกษาปราศจากความรู้เรื่องร้อยกรองแล้ว ก็ไม่สมควรได้ชื่อว่าเคยผ่านการศึกษาภาษาไทย รวมถึง นิรุบล นาทอง (2562) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแต่งบทร้อยกรองต่อนักเรียน คือ ช่วยส่งเสริมความจำ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากนักเรียนต้องอาศัยความจำเพื่อเป็นเครื่องมือในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ อีกทั้งเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมถึงช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งการอ่าน การเขียนและหลักการใช้ภาษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง จึงได้กำหนดให้

มีสาระการแต่งบทร้อยกรอง ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ และกำหนดคุณภาพผู้เรียนเกี่ยวกับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนเมื่อจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น ดังนี้ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนสามารถแต่งคำคล้อง และคำขวัญได้ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11 ได้ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพได้ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองประเภท กาพย์ โคลง ร่ายและฉันท์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการกำหนดให้นักเรียนเรียนและแต่งบทร้อยกรองไว้ในหลักสูตร แต่ปัจจุบันกลับพบว่า การจัดการเรียนการสอนการแต่งบทร้อยกรองยังไม่ประสบความสำเร็จ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแต่งบทร้อยกรองได้ดีเท่าที่ควร พิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าคะแนนเฉลี่ยในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ซึ่งการแต่งบทร้อยกรองเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดในสาระนี้ อยู่ในระดับต่ำกว่าสาระอื่น ๆ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 44.22 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2, 2562)

เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ด้านการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนจากผลการวิเคราะห์ข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551–2561 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2, 2562) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ขาดทักษะและความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง นักเรียนไม่สามารถเรียงวรรคของบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ไม่สามารถใช้คำสัมผัสคล้องจองได้ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ กรรณิกา บุษบา (2555) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไม่สามารถแต่งบทร้อยกรองได้ โดยมีสาเหตุหลักมาจากตัวของนักเรียน ทั้งในด้านการขาดความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการแต่งบทร้อยกรอง ได้แก่ ความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง ลักษณะบังคับของคำประพันธ์ เช่น คณะ สัมผัส คำครุ คำลหุ คำเป็น คำตาย เสียงวรรณยุกต์ เป็นต้น สุนทรียะและอลังการของการแต่งบทร้อยกรอง และไม่สามารถจดจำฉันทลักษณ์ในการแต่งบทร้อยกรองได้ อีกทั้งนักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน มีความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน และเห็นว่าการแต่งบทร้อยกรองเป็นเรื่องยาก เนื่องจากไม่มีคลังคำศัพท์และไม่สามารถเลือกใช้คำในการแต่งบทร้อยกรองได้ อีกทั้งไม่สามารถแต่งบทร้อยกรองให้สื่อความหมายหรือเนื้อหาสาระได้อย่างไพเราะซาบซึ้งและสร้างอารมณ์คล้อยตามต่อตัวผู้อ่านได้ (กรรณิกา บุษบา, 2555; จรินทร์ งามแม้น, 2556; พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์, 2557) รวมถึงสาเหตุ

อันมาจากตัวของครูผู้สอนที่ขาดสื่อ กิจกรรมและวิธีสอนที่ดีและเหมาะสมในการแต่งบทร้อยกรอง อีกทั้งยังยึดติดกับวิธีสอนรูปแบบเดิม กล่าวคือ ยังจัดการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว ไม่เปลี่ยนแปลงวิธีสอนหรือพยายามใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย (กรรณิกา บุษบา, 2555; กุลธิดา ปัญญาจิรวุฒิ, 2547; นิตยา ไพบูลย์, 2545)

ผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสอนแต่งบทร้อยกรองแสดงว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองควรมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยการบอกจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ขั้นสอน คือ กระบวนการให้ความรู้และแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ โดยเริ่มจากง่ายไปยากตามลำดับ ขั้นลงมือปฏิบัติ คือการให้นักเรียนลงมือแต่งบทร้อยกรอง โดยอาจแต่งเป็นกลุ่มย่อยหรือรายบุคคลตามอิสระ ขั้นการประเมินผล คือ การประเมินผลการแต่งบทร้อยกรอง โดยครูและนักเรียนร่วมกันประเมินบทร้อยกรองตามเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการแต่งบทร้อยกรองและระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ และขั้นสรุป คือ กระบวนการที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหรือระบุสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง ซึ่งอาจทำได้โดยให้นักเรียนร่วมกันแต่งบทร้อยกรองเพื่อสรุปเนื้อหาหรือประเด็นตามประเภทที่ได้เรียนไปเพื่อเป็นการฝึกฝนและตรวจสอบความแม่นยำในการแต่งบทร้อยกรอง ตามลำดับ (ศิวกานต์ ปทุมสูติ, 2533; สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์, 2522) และนอกจากการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการกลุ่ม เสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน จัดให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างเพียงพอ มีสื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและชำนาญ (เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์, 2549)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองควรมีกระบวนการลำดับขั้นตอนตามที่กล่าวมา มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา รวมถึงมีการฝึกฝนอย่างเพียงพอ จากการศึกษาเอกสารวิชาการ พบว่า ทฤษฎีสหบท หรือ ทฤษฎีสัมพันธบท (Intertextuality) (Bloom, 1983) เป็นแนวคิดหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนได้ เนื่องจากแนวคิดของทฤษฎีดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์ของตัวบทเดิมและตัวบทใหม่ที่มีความสัมพันธ์กัน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์นั้น ซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านเห็นแนวทางในการสร้างตัวบทที่มีลักษณะแตกต่างไปจากตัวบทเดิม และสามารถสร้างตัวบทของตนเองที่เกิดจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทเดิมได้ โดยแบ่งลักษณะความสัมพันธ์

ของตัวบทไว้ 5 ลักษณะ ได้แก่ Intertextuality Paratextuality Metaextuality Hypertexuality และ Architextuality (Genette, 1997)

Bloom (1983) นำแนวคิดการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวบทในลักษณะ Intertextuality มานำเสนอเป็นแนวคิดของตนไว้ใน *“The Anxiety of Influence: Theory of poetry”* โดยเสนอแนวทางในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การอ่านผ่านมุมมองใหม่ใน 6 แนวทาง ได้แก่ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่ม (Tessara) 3) การหลีกหนีแนวการเขียนตามขนบเดิม (Kenosis) 4) การแสดงความขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน (Daemonization) 5) การสร้างงานใหม่ให้แตกต่างและโดดเด่นจากงานเก่า (Askesis) และ 6) การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่ (Apophrades) ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยการพิจารณาบทร้อยกรองที่นำมาเป็นตัวบทอ่าน เพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างสรรค์บทร้อยกรองใหม่จากตัวบทที่อ่าน

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาความหมายและองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า สามารถนำแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ดังกล่าว มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนได้ 2 แนวทาง คือ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) และ 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม (Tessera) เนื่องจากในการแต่งบทร้อยกรองตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่งบทร้อยกรอง 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ซึ่งบทร้อยกรองดังกล่าวมีขนบหรือแบบแผนทางฉันทลักษณ์กำหนดไว้ชัดเจน ไม่สามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ จากการพิจารณารูปแบบในการสร้างงานวรรณกรรมตามทฤษฎีสหบททั้ง 2 แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นเป็นทฤษฎีที่ใช้ในงานสร้างสรรค์งานวรรณกรรมหรือบทร้อยกรองที่ยังยึดขนบในการแต่งแบบเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือฉันทลักษณ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านของการใช้คำ การใช้ภาษา เนื้อหาหรือแนวคิดเท่านั้น แต่รูปแบบตามทฤษฎีของบลูมอื่น ๆ จะไม่เคร่งครัดในเรื่องของขนบในการแต่งจึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองที่มีความเคร่งครัดด้านฉันทลักษณ์ โดย อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้ศึกษาและนำแนวทางตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของบลูมมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยการศึกษาและวิเคราะห์หลักการของทฤษฎีสหบทและพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท ที่ใช้ตัวบทเป็นสื่อในการหาแนวทางการแต่งงานเขียนของนักศึกษา โดยให้นักเรียนเขียนงานประเภทร้อยแก้ว และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าว พบว่าตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการแต่งบทร้อยกรอง สามารถหาคำ เลือกใช้คำได้ โดยผ่านการอ่านและการวิเคราะห์ตัวบทผ่านการอ่านมุมมองใหม่ ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้อย่างถูกต้อง ไพเราะ และซาบซึ้งกินใจ ผู้วิจัยจึงสนใจการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

คำถามการวิจัย

1. การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมมีผลต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นหรือไม่

2. การเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองทั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สมมติฐานการวิจัย

ทฤษฎีสหบท คือ การพิจารณาตัวบทเพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนหรือบทร้อยกรองใหม่ โดยพยายามที่จะหลีกหนีจากอิทธิพลของนักเขียนรุ่นก่อน กล่าวคือ เป็นการสร้างงานเขียนหรือบทร้อยกรองให้ต่างไปจากงานเดิม โดยการอ่านตีความผ่านมุมมองใหม่ที่มุ่งเน้นการมองหาแนวทางในการสร้างงานใหม่หรือสร้างให้แตกต่างไปจากงานเขียนเดิมของกวีรุ่นใหม่ (Bloom, 1983) และอธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลังจากนักศึกษาเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมมีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมมีการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองระยะหลังดีขึ้นกว่าระยะก่อนหน้า

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีเวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 16 คาบ โดยดำเนินการเตรียมความพร้อมของนักเรียนเกี่ยวกับบทร้อยกรองและทฤษฎีสหบท 2 สัปดาห์ จำนวน 4 คาบ และดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนในชั้นเรียน 6 สัปดาห์ จำนวน 12 คาบ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้กำหนดเนื้อหาตามลักษณะคำประพันธ์ 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ โดยผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมนุมการเขียนร้อยกรอง ซึ่งเป็นชุมนุมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่จัดขึ้นโดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จุดมุ่งหมายในรายวิชานี้คือ นักเรียนสามารถบอกความหมาย ความเป็นมา ความสำคัญ ประเภท รูปแบบและฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรองได้ถูกต้อง รวมถึงสามารถแต่งบทร้อยกรอง 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ใช้คำได้อย่างถูกต้องมีความไพเราะและมีความคิดสร้างสรรค์

ในงานวิจัยนี้กำหนดให้จัดการเรียนการสอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมนุมการเขียนร้อยกรอง เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดคุณภาพนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองสำหรับนักเรียนไว้ 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ โดยในแต่ละประเภทจะกำหนดให้เรียนระดับชั้นละ1 ประเภท คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่งกาพย์ยานี 11 ได้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่งกลอนสุภาพได้ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่งโคลงสี่สุภาพได้ ดังนั้นหากจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปกติในระดับหนึ่ง ๆ จึงอาจไม่สามารถวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้นได้ครบทุกประเภทของบทร้อยกรองตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในด้านของระยะเวลาที่ใช้ เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปกติมีเวลา 3 คาบต่อสัปดาห์ รวม 60 คาบ ใน 1 ภาคเรียน หากเลือกจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปกติตามระยะเวลาที่กำหนดในขอบเขตของการวิจัยอาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในตัวชี้วัดอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเรียนไม่ครบตามหลักสูตรกำหนด ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกจัดการเรียนการสอนในรายวิชาชุมนุมการเขียนร้อยกรองเพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ครบทุกประเภทและมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง หมายถึง ความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาที่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน สามารถเขียนได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ใช้คำถูกต้อง มีความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และมีสำนวนภาษาที่น่าสนใจ มีความไพเราะ สร้างภาพ อารมณ์ และความรู้สึกให้กับผู้อ่าน โดยมีองค์ประกอบในการพิจารณาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ดังนี้

1) ด้านฉันทลักษณ์ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ และตามลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำ สัมผัสนอก และใช้เสียงบังคับท้ายวรรคได้อย่างถูกต้อง

2) ด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน รวมถึงให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการ

3) ด้านการใช้ถ้อยคำ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง ทั้งในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมาย รวมถึงมีการใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่และน่าสนใจ

4) ด้านกวีโวหาร หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดยใช้คำที่มีเสียงจังหวะ และสัมผัสที่กลมกลืน สละสลวยและราบรื่น และทำให้ผู้อ่านเกิดภาพ โดยการเลือกใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ รวมถึงการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ การเล่นคำ และการใช้กลบทการแต่ง เพื่อส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ก่อให้เกิดความไพเราะ อรรถรส มโนภาพ หรือมีอารมณ์คล้อยตามต่อตัวผู้อ่าน

การประเมินความสามารถตามองค์ประกอบดังกล่าว สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก ตามองค์ประกอบของความสามารถในแต่ละด้าน

ทฤษฎีสหบท หมายถึง ทฤษฎีที่นำเสนอกลวิธีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวบทของบทร้อยกรอง ระหว่างตัวบทหนึ่งที่มีมาก่อนหน้าหรือเกิดขึ้นมาก่อน (Primary text) ที่มีอิทธิพลต่อตัวบทหนึ่ง ๆ หรือตัวบทใหม่ที่เกิดขึ้นในภายหลัง (Secondary text) ทั้งในด้านวิธีการ แนวทาง กระบวนการ เนื้อหา แก่นเรื่อง หรือแนวคิดของผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีสหบทของบลูม (Bloom, 1983) ซึ่งเป็นการสร้างงานเขียนหรือบทร้อยกรองให้ต่างไปจากงานเดิม ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) และ 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม (Tessera) เนื่องจากในการแต่งบทร้อยกรองประเภท กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ มีขนบหรือแบบแผนทางฉันทลักษณ์กำหนดไว้ชัดเจน ไม่สามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ ซึ่งรูปแบบในการสร้างงานวรรณกรรมตามทฤษฎีสหบททั้ง 2 แนวทางดังกล่าวเป็นทฤษฎีที่ใช้ในงานสร้างสรรค์งานวรรณกรรมหรือบทร้อยกรองที่ยังยึดขนบในการแต่งแบบเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือฉันทลักษณ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านของการใช้คำ การใช้ภาษา เนื้อหาหรือแนวคิดเท่านั้น

การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ใช้กลวิธีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวบท ตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ เพื่อให้นักเรียนสร้างงานเขียน

หรือบทร้อยกรองใหม่ขึ้นหรือให้บทร้อยกรองให้ต่างไปจากบทร้อยกรองเดิม การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นอ่านและพิจารณาตัวบท คือ การอ่านออกเสียงและพิจารณาตัวบทต้นทาง (Primary text) ที่เป็นบทร้อยกรองตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ เพื่อพิจารณาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่าน

2. ขั้นเชื่อมโยงตัวบท คือ ขั้นที่นักเรียนอ่านวิเคราะห์บทร้อยกรองตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2 หรือหลายตัวบท เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบททั้งสอง และนำมาสรุปเป็นแผนผังทางฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง

3. ขั้นลงมือปฏิบัติ คือ ขั้นที่ให้นักเรียนร่างบทร้อยกรองของตนเองจากการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทของบลูม

4. ขั้นประเมินผล คือ ขั้นที่นักเรียนร่วมกันพิจารณาร่างบทร้อยกรองที่แต่งขึ้น โดยให้ข้อมูลย้อนกลับและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานเขียนของตนเองและเพื่อน

5. ขั้นเติมเต็มร้อยกรองให้สมบูรณ์ คือ ขั้นที่นักเรียนวิเคราะห์ข้อบกพร่องงานเขียนของตนเองจากข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับทั้งหมด แล้วนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการแก้ไขและสร้างชิ้นงานที่สมบูรณ์มากขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง และนำความรู้ความสามารถที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการแต่งบทร้อยกรองประเภทอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. ครูสามารถนำขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีสหบทไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองในบทร้อยกรองประเภทอื่น

3. ผู้สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 หัวข้อหลัก ได้แก่ ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ทฤษฎีสหบท และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
    - 1.1 ความหมายของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
    - 1.2 องค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
    - 1.3 ความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
    - 1.4 การจำแนกชนิดและประเภทของบทร้อยกรอง
    - 1.5 ระดับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน
    - 1.6 แนวทางการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
    - 1.7 การวัดและประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
2. ทฤษฎีสหบท
    - 2.1 ความหมายของตัวบท
    - 2.2 กำเนิดและความหมายของสหบท
    - 2.3 แนวคิดของทฤษฎีสหบท
    - 2.4 การสร้างตัวบท
    - 2.5 อิทธิพลของสหบทที่มีต่อการแต่งบทร้อยกรอง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
    - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1. ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างหนึ่ง ทั้งความสำคัญต่อตนเองหรือตัวผู้แต่ง ความสำคัญต่อผู้อื่นหรือผู้อ่าน และมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจความหมายและความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองต่อไป

1.1 ความหมายของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

การแต่งบทร้อยกรอง คือ ความสามารถในการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามรูปแบบที่กำหนดไว้ มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองไว้ ดังนี้

อัมพร สุขเกษม (2534) ได้เสนอแนวปฏิบัติในการแต่งบทร้อยกรองให้ประสบความสำเร็จ สรุปได้ว่า ผู้แต่งบทร้อยกรองต้องเขียนเรื่องได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย สามารถจัดลำดับในการเริ่มเรื่อง ดำเนินเรื่องและขยายความเรื่อง รวมถึงการจบเรื่องได้อย่างเหมาะสม สามารถเรียบเรียงความคิดให้เป็นร้อยกรองได้ถูกต้อง และมีความความไพเราะและสละสลวย

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2539) ได้กล่าวถึงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง คือ สามารถจดจำฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรองได้ กำหนดเรื่อง จุดมุ่งหมาย เรียบเรียงและขยายความในการแต่งได้ถูกต้องตามหลักการ

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542) ได้กล่าวถึงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง คือ การเขียนบทร้อยกรองได้เพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ความคิด อารมณ์ และเรียบเรียงเนื้อความออกมาเป็นวรรคที่ถูกต้องตามกฎทางฉันทลักษณ์ เลือกคำเหมาะสมและสรรคำเพื่อสร้างภาพพจน์ให้กับผู้อ่าน

ศุภวรรณ มองเพชร (2547) ได้เสนอเกี่ยวกับความหมายของความสามารถในการแต่งบทร้อย คือ การเขียนบทร้อยกรองโดยการเลือกใช้คำที่แสดงความรู้สึก ถูกต้องตามสัมผัส เช่น คำไวพจน์ เขียนเรื่องได้ตามลำดับความคิด และเลือกฉันทลักษณ์ให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะแต่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปความหมายของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองได้ว่า หมายถึง การเขียนบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาที่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน สามารถเขียนได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ใช้คำถูกต้อง มีความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และมีสำนวนภาษาที่น่าสนใจ มีความไพเราะ สร้างภาพ อารมณ์ และความรู้สึกให้กับผู้อ่าน

1.2 องค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

การพิจารณาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ของนักเรียน นักวิชาการได้เสนอแนวคิดหรือองค์ประกอบในการพิจารณา ดังนี้

ประภาศรี สีหอำไพ (2527) กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่จะใช้ในการพิจารณาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ ได้แก่ 1) แนวคิดและเนื้อหา 2) การใช้ภาษา 3) ท่วงทำนองเขียน 4) รูปแบบโครงสร้างการเขียน 5) เลือกสรรถ้อยคำตามเกณฑ์ของอลังการศาสตร์

ยุทธ โตอดิเทพย์ (2544) ได้กำหนดองค์ประกอบในการพิจารณาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา 5 ด้านดังนี้

1. ด้านฉันทลักษณ์ หมายถึง งานเขียนร้อยกรองที่เขียนได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ระเบียบตามลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำในคณะครบถ้วน มีสัมผัสนอก สัมผัสใน มีเสียงบังคับท้ายวรรคถูกต้อง สมบูรณ์ ตลอดจนมีความไพเราะของถ้อยคำที่นำเสนอสอดคล้องกลมกลืนกับน้ำเสียงเมื่ออ่านออกเสียง

2. ด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง งานเขียนร้อยกรอง ที่มีเนื้อหาและรูปแบบที่สอดคล้องต้องกันอย่างเหมาะสมกลมกลืน มีสาระในด้านความรู้ความคิด อันเป็นสัมพันธภาพตามหัวข้อที่กำหนดไว้

3. ด้านการใช้ถ้อยคำ หมายถึง งานเขียนร้อยกรองที่ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง ทั้งในด้านการสะกดคำและการสื่อความหมาย มีความเหมาะสมกับเนื้อหา งามด้วยรสคำ รสความและการสร้างบรรยากาศในทุกด้าน

4. ด้านกวีโวหาร หมายถึง งานเขียนร้อยกรองที่มีความไพเราะ สร้างความประทับใจและให้จินตนาการด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอุปมาอุปไมย การใช้คำการใช้สัญลักษณ์ การเร้าอารมณ์ด้วยถ้อยคำที่งดงาม ลึกซึ้ง เป็นต้น สามารถดึงดูดความสนใจได้อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านได้ซาบซึ้ง

5. ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง งานเขียนร้อยกรองที่มีกระบวนการทางศิลปะในการสะท้อนปัญหาหรือปรากฏการณ์ตามที่เป็นจริงออกมา สามารถชี้ให้เห็นถึงต้นเหตุของปัญหาหรือที่มาอย่างถูกต้อง แนะแนวทางในการแก้ปัญหาหรือทางออกที่ดีกว่าของปรากฏการณ์นั้น ๆ สามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แยกแยะ สรุป ตีความสิ่งที่ได้พบเห็น มีวิสัยทัศน์ และการนำเสนอความคิดใหม่ที่เป็นของตนเองได้อย่างเหมาะสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำลี รักสุทธี (2554) ได้กล่าวถึงประเด็นในการพิจารณาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) ด้านฉันทลักษณ์ คือ เลือกใช้ฉันทลักษณ์ถูกต้องตามลักษณะบังคับของบทร้อยกรองประเภทนั้น ๆ 2) เนื้อความ คือ มีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ ก่อให้เกิดความคิดจินตนาการและให้ความหมายที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ตรงตามที่ผู้แต่งต้องการ 3) ความไพเราะ คือ การเลือกใช้คำที่มีเสียง จังหวะและสัมผัสคล้องจองกลมกลืนกัน มีสำนวนโวหารเปรียบเทียบก่อให้เกิดอรรถรส มโนภาพ และเกิดอารมณ์ร่วมคล้อยไปตามบทร้อยกรอง

สุรัตน์ คำหอมรื่น (2558) กล่าวถึงองค์ประกอบในการพิจารณาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านฉันทลักษณ์ 3) ด้านการใช้ภาษา 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์

รัตถภรณ์ คำกมล (2559) เสนอองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาบทร้อยกรองไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านฉันทลักษณ์ คือ สามารถแต่งได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ 2) ด้านเนื้อความ คือ มีเนื้อความที่ดีกระตุ้นความคิดและจินตนาการ 3) ด้านการใช้ภาษา คือ ใช้ภาษาอย่างไพเราะงดงาม และมีสำนวนโวหารที่ดี

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทำให้สรุปได้ว่าองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนไว้สอดคล้องกัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ภาษาหรือการใช้คำ และด้านกวีโวหาร นอกจากนี้ยังพบว่า นักวิชาการบางท่านได้เสนอองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองไว้เพิ่มเติมคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจากการศึกษาความหมายของความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งบทร้อยกรองแล้ว ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ไปผสานเข้ากับองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านอื่น ๆ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงสรุปองค์ประกอบในการพิจารณาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง มีองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ด้านฉันทลักษณ์ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและตามลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำ สัมผัสนอก และใช้เสียงบังคับท้ายวรรคได้อย่างถูกต้อง

2) ด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน รวมถึงให้ความรู้หรือความคิดมีประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้

3) ด้านการใช้ถ้อยคำ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง ทั้งในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมาย รวมถึงมีการใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่และน่าสนใจ และ

4) ด้านกวีโวหาร หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดยใช้คำที่มีเสียง จังหวะ และสัมผัสที่กลมกลืน สละสลวยและราบรื่น และทำให้ผู้อ่านเกิดภาพ โดยการเลือกใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ รวมถึงการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ การเล่นคำ และการใช้กลบทการแต่ง เพื่อส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ก่อให้เกิดความไพเราะ อรรถรส มโนภาพ หรือมีอารมณ์คล้อยตามต่อตัวผู้อ่าน

1.3 ความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างหนึ่ง มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอเกี่ยวกับความสำคัญของการแต่งบทร้อยกรอง และความสำคัญของการที่นักเรียนมีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองไว้ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2522) กล่าวว่า การประพันธ์เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มีคุณค่ามากในชีวิตมนุษย์ ใครก็ตามที่แต่งได้ย่อมแสดงว่าผู้นั้นเป็นผู้มีความเจริญทางปัญญา เพราะสามารถคิดและถ่ายทอดความคิดของเขาออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจและรู้สึกได้ การประพันธ์มีคุณค่าในทางทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจเป็นประการแรก ส่งเสริมสติปัญญาเป็นประการที่สอง และช่วยดำรงรักษาวัฒนธรรมไว้เป็นประการที่สาม

ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (2522) กล่าวว่า คำประพันธ์ร้อยกรองเป็นภาษาที่มีระเบียบแบบแผน แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมทางภาษาสูง ตลอดจนความเป็นปึกแผ่นมั่นคงภายในชาติ มีขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2541) กล่าวถึงความสำคัญของบทร้อยกรองสรุปได้ว่า ร้อยกรองมีคุณค่าต่อผู้แต่ง ผู้อ่าน สังคม และประการสำคัญคือ ร้อยกรองมีคุณค่าในตัวเอง หมายถึงความงามของร้อยกรอง

สิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร (2542) กล่าวถึงความสำคัญของบทร้อยกรองต่อนักเรียนว่า ร้อยกรอง กาพย์ กลอน หรือคำประพันธ์อันได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ฯลฯ เป็นสิ่งที่นักศึกษาภาษาไทยจำเป็นต้องศึกษา เพราะความรู้เรื่องเหล่านี้เกี่ยวข้องกับภาษาและวรรณคดีเป็นอย่างมาก หากนักศึกษาปราศจากความรู้เรื่องร้อยกรองเสียแล้ว ก็ไม่สมควรได้ชื่อว่าเคยผ่านการศึกษาภาษาไทย

นภาลัย สุวรรณธาดา (2547) กล่าวถึงความสำคัญของบทร้อยกรองไว้ 4 ประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง คุณค่าทางจิตใจ คือ การได้พรรณนาอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน อารมณ์ของกวี ถ้าแสดงออกในรูปของร้อยกรองก็จะงดงามเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ประการที่สอง คุณค่าทางสติปัญญา กล่าวคือ ผู้แต่งได้ใช้สติปัญญา ใช้วิจารณญาณในการเขียน ซึ่งต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพียงพอ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความคิดให้แก่ผู้เขียน ประการที่สาม คุณค่าทางสังคม เมื่อผู้เขียนประสบความสำเร็จในการเขียนบทกวีจะเกิดความมั่นใจในความสำเร็จนั้น ทำให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพมั่นคง เกิดความกล้าที่จะสร้างผลงานต่อไป ได้รับการยอมรับจากสังคม ประการที่สี่ คุณค่าทางการสื่อสาร คือทำให้กวีสามารถเล่าเรื่องราวหรือถ่ายทอดความในใจสู่ผู้ฟัง ผู้อ่าน โดยผ่านสื่อต่าง ๆ

เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์ (2549) กล่าวถึงความสำคัญของบทร้อยกรองไว้ว่าเป็นเอกลักษณ์ เป็นสมบัติของชาติทางภาษาที่คนไทยทุกคนภาคภูมิใจ และควรทำนุบำรุงสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประทีป วาทิกทินกร (2542b) กล่าวถึงคุณค่าของคำประพันธ์ไว้ดังนี้

1. คุณค่าต่อผู้แต่ง ในด้านของการสื่อสารในสมัยโบราณที่นิยมบอกข่าวกันด้วยถ้อยคำที่คล้องจองและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาในปัจจุบัน รวมถึงแสดงคติชีวิตให้ตระหนักถึงคุณค่าจากคำสอนและใช้เป็นบทขับร้องที่มีคุณค่าทางบันเทิงเริงรมย์ อันก่อนให้เกิดความเบิกบานใจ และช่วยผ่อนคลายความเครียดได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญคือใช้แสดงความคิด ความรู้สึกและจินตนาการของผู้แต่ง

2. คุณค่าต่อผู้อ่าน เพื่อเร้าความรู้สึก เร้าจินตนาการ และเร้าความคิดของผู้อ่านผ่านคำประพันธ์ นอกจากนั้นคำประพันธ์ที่ดียังช่วยเพิ่มพูนแง่คิดและทัศนคติให้แก่ผู้อ่าน ช่วยขยายความคิดให้กว้างขวางมากขึ้น ช่วยขจัดอคติและเสริมสร้างความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้ความเพลิดเพลินผ่านรูป รส กลิ่น เสียงของคำประพันธ์

3. คุณค่าต่อสังคม คำประพันธ์เป็นผลงานทางปัญญาความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญหรืออารยธรรมของสังคมของผู้ที่ประพันธ์ อันสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนในสังคมในแต่ละยุคสมัย แสดงความคิด ความนิยมและอุดมการณ์ของคนในชาติ รวมทั้งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองยังเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติ

จินดา ลาโพธิ์ (2559) กล่าวว่า บทร้อยกรองเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะของภาษาไทย ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นคุณค่าด้านความงามเชิงวรรณศิลป์แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นคุณค่าด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ และด้านภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์

ดังนั้นจึงสามารถสรุปความสำคัญของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองแบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ความสำคัญต่อตนเองหรือตัวผู้แต่ง กล่าวคือ การที่นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ จะช่วยพัฒนาตนเองในด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก สติปัญญา การสื่อสาร และได้รับการยอมรับจากสังคม ประการที่สอง ความสำคัญต่อผู้อื่นหรือผู้อ่าน กล่าวคือ บทร้อยกรองสามารถเร้าความรู้สึก จินตนาการ และความคิดของผู้อ่าน นอกจากนั้นยังช่วยเพิ่มพูนแง่คิดและทัศนคติให้แก่ผู้อ่านอีกด้วย และประการที่สาม ความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ กล่าวคือ บทร้อยกรองที่แต่งขึ้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ทางสังคม รวมถึงยังเป็นการดำรงวัฒนธรรมของประเทศชาติเอาไว้อีกด้วย

1.4 การจำแนกชนิดและประเภทของบทร้อยกรอง

คำประพันธ์หรือบทร้อยกรองมีหลายประเภท มีนักวิชาการได้จัดหมวดหมู่หรือแบ่งประเภทของบทร้อยกรองไว้หลากหลาย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2531) แบ่งประเภทของร้อยกรองออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ร้อยกรองเชิงศิลป์ คือ บทร้อยกรองที่แสดงอารมณ์และทัศนะที่ลึกซึ้งด้วยภาษาไพเราะ 2) ร้อยกรองเชิงคำสอนหรือวิชาการ เช่น โคลงโลกนิติ ฉันท์กล่อมช้าง เป็นต้น

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542) กล่าวว่า การแบ่งประเภทของร้อยกรองอาจแบ่งได้ ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะการแต่ง เป็นกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ร่าย ลิลิต และกลบท นอกจากนี้ยังมีชนิดย่อยของคำประพันธ์เหล่านั้น เช่น กาพย์ยานี กลอนดอกสร้อย โคลงสี่สุภาพ

2. แบ่งตามวัตถุประสงค์ในการใช้ เช่น

2.1 เพลงยาว ใช้เป็นบทฝากรักหรือบทแสดงความในใจของผู้แต่ง

2.2 เสภา นิทานคำกลอน บทสดุดีเฉลิมพระเกียรติ ใช้เล่าเรื่องหรือนิทาน

2.3 นิราศ ใช้แสดงความรัก ความอาลัย หรือครำ่ครวญ

2.4 บทขับร้องเพื่อการแสดง เช่น บทละครรำ บทพากย์โขน หนังใหญ่

2.5 บทละครร้อง ใช้ในการแสดงและการละเล่น

2.6 บทร้อง เช่น บทมโหรี เพลงต่าง ๆ

2.7 บทสวด บทไหว้

2.8 บทสอน เช่น สุภาษิตสอนหญิง โคลงราชสวัสดิ์ โคลงโลกนิติ

2.9 บทแสดงความคิดและทัศนะ เช่น บทดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า

2.10 บทวิชาการ เช่น ตำราการแต่งร้อยกรอง แบบเรียน ใช้ฝึกการอ่านภาษาไทยประกอบการเรียนหลักภาษาเพื่อให้จำง่าย เช่น กาพย์พระไชยสุริยา ไวพจน์พิจารณ์

2.11 บทสวดที่ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ฉันท์ดุษฎีสังเวยกล่อมช้าง โองการแช่งน้ำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิเชียร เกษประทุม (2558) ได้จำแนกประเภทหรือรูปแบบของคำประพันธ์เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 5 ประเภท ได้แก่ กลอน โคลง ร่าย กาพย์ และฉันท์

สรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของบทร้อยกรองนั้นสามารถแบ่งได้หลายประเภท ได้แก่ 1) แบ่งตามลักษณะการแต่ง หรือฉันทลักษณ์ของร้อยกรองนั้น ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิตและกลบท 2) แบ่งตามวัตถุประสงค์ในการแต่งหรือประโยชน์ของร้อยกรอง เช่น เพลงยาว บทเสภา นิราศ และ 3) แบ่งตามลักษณะของเนื้อหา เช่น ร้อยกรองเชิงศิลป์และร้อยกรองเชิงวิชาการ

ในงานวิจัยนี้ใช้ประเภทของบทร้อยกรองที่แบ่งตามลักษณะการแต่งหรือฉันทลักษณ์ของร้อยกรอง ตามระดับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ประเภท คือ กาพย์ยานี กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.4.1 กาพย์ยานี พรทิพย์ แฟงสุด (2559) ได้ให้ความหมายและอธิบายลักษณะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานีไว้ ดังนี้

กาพย์ คือ คำประพันธ์ชนิดหนึ่งซึ่งมีการกำหนดคณะ พยางค์ จำนวนคำ และสัมผัสคล้ายกับฉันท์ จะต่างก็ตรงที่กาพย์ไม่มีการบังคับครุ ลหุ หรือรูปวรรณยุกต์

ประเภทของกาพย์ กาพย์ที่กวีนิยมนำมาแต่งวรรณกรรมไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งปัจจุบันมีด้วยกันอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28, 32 กาพย์ขับไม้ และกาพย์ห่อโคลง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกาพย์ 4 ประเภท คือ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 และ กาพย์ห่อโคลง ซึ่งปรากฏในงานวรรณกรรมหรือวรรณคดีในเรื่องต่าง ๆ แต่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กำหนดให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 ได้เพียงประเภทเดียว ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แผนผังและลักษณะบังคับของกาพย์ยานี 11

แผนผัง

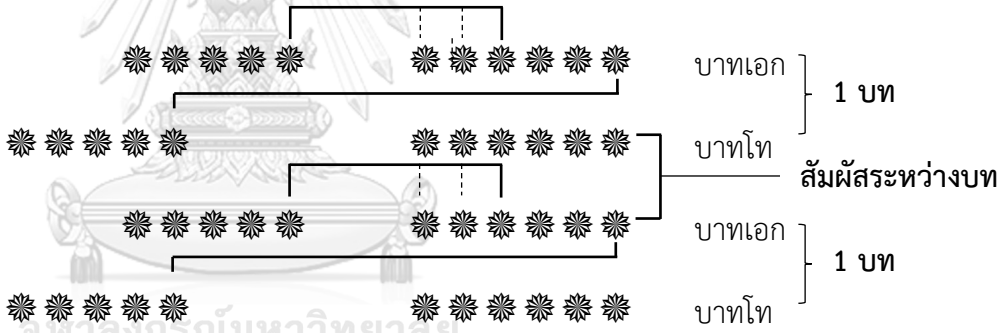

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 1 แผนผังฉันทลักษณ์กาพย์ยานี 11

ตัวอย่างคำประพันธ์

สังขยาหน้าตั้งไข่ ข้าวเหนียวใส่สีโศกแดง
เป็นนัยไม่เคลือบแคลง แจ้งว่าเจ้าเศร้าโศกเหลือ
ซ่าหริ่มลิ้มหวานล้ำ แรทรกใส่น้ำกะทิเจือ
วิตกอกแห้งเครือ ได้เสพหริ่มพิมเสนโรย

(กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์)

ลักษณะบังคับ

กาพย์ยานี 1 บท มี 2 บาท เขียนบาทละ 1 บรรทัด บรรทัดละ 2 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ บาทแรกเรียกว่า “บาทเอก” บาทหลังเรียกว่า “บาทโท” (กาพย์ยานี 11 1 บทจึงมี 22 คำ) และต้องแต่งอย่างย้อย 1 บท (4 วรรค)

1.4.2 กลอนสุภาพ หรือ กลอนแปด พรทิพย์ แฟงสุด (2559) ได้ให้ความหมายและอธิบายลักษณะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพไว้ ดังนี้

กลอน เป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะบังคับ 3 ประการ คือ คณะ จำนวนคำ และสัมผัส สำหรับสัมผัสนั้นเป็นไปตามลักษณะบัญญัติเป็นชนิด ๆ แต่ไม่มีบังคับเอก โท และครุ ลหุ

บทของกลอน กลอน 1 บท มี 2 คำกลอน (2 วรรคเท่ากับ 1 คำกลอน) หรือ 4 วรรค วรรคละ 7 ถึง 9 คำ แต่ละวรรคมีชื่อตามลักษณะการบังคับสัมผัส ดังนี้

วรรคสลับ (สดับ) ได้แก่ กลอนวรรคที่ 1 ที่ใช้ขึ้นต้น ทำหน้าที่ส่งสัมผัสเพียงอย่างเดียว

วรรครับ ได้แก่ กลอนวรรคที่ 2 ทำหน้าที่รับสัมผัสจากวรรคสดับ และส่งสัมผัสไปยังวรรครอง คำสุดท้ายนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์จัตวา ห้ามใช้คำที่เสียงวรรณยุกต์สามัญ โท และตรี

วรรครอง ได้แก่ กลอนวรรคที่ 3 ทำหน้าที่รับสัมผัสจากวรรครับ และส่งสัมผัสไปยังวรรคส่ง คำสุดท้ายนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ ห้ามใช้คำเสียงจัตวาหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์

วรรคส่ง ได้แก่ กลอนวรรคที่ 4 ทำหน้าที่รับสัมผัสจากวรรครอง และทำหน้าที่สำคัญในการส่งสัมผัสระหว่างบทไปยังวรรครับของบทต่อไป คำสุดท้ายนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ ห้ามใช้คำตายและคำที่มีรูปวรรณยุกต์ จะใช้คำตายเสียงตรีบ้างก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แผนผังและลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ

แผนผัง

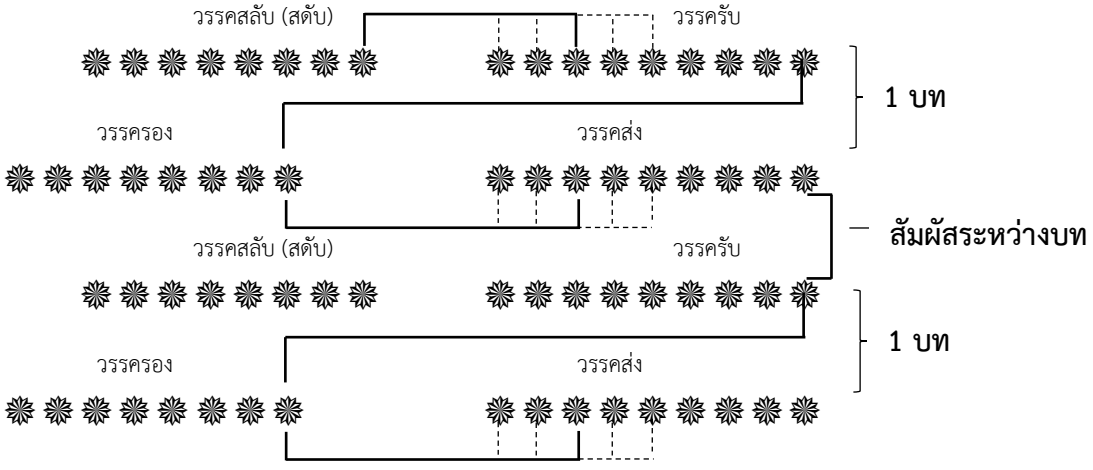

ภาพที่ 2 แผนผังฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ

ตัวอย่างคำประพันธ์

อันของสูงแม้ปองต้องจิต ถ้าไม่คิดปีนป่ายจะได้ฤๅ
มิใช่ของตลาดที่อาจซื้อ ฤๅแย่งยื้อถือได้โดยไม่ยอม
ไม่คิดสอยมัวคอยดอกไม้ร่วง คงชวดดวงบุปผชาติสะอาดหอม
ดูแต่ภุมรินเที่ยวบินดอม จึ่งได้ออมอบกลิ่นสุมาลี

(ท้าวแสนปม : รัชกาลที่ 6)

ลักษณะบังคับ

กลอนสุภาพ หรือ กลอนแปด 1 บท มี 4 วรรค แต่ละวรรคมีชื่อตามแผนผัง 2 วรรคเป็น 1 คำกลอน วรรคหนึ่งจะมีคำตั้งแต่ 7 คำ ถึง 9 คำ การส่งสัมผัสให้ดูตามแผนผัง เสียงวรรณยุกต์สุดท้ายของแต่ละวรรคที่นิยมกันมีดังนี้

วรรคสลับ หรือ วรรคสดับ - ใช้ได้ทุกเสียง ยกเว้นเสียงสามัญ
วรรครับ - นิยมใช้เสียงจัตวามากที่สุด รองลงมาคือเสียงเอกและโท ไม่ใช้เสียงสามัญ
วรรครอง - นิยมใช้เสียงสามัญ ไม่ใช้เสียงจัตวา
วรรคส่ง - นิยมใช้เสียงสามัญ ไม่ใช้เสียงจัตวา

1.4.3 โคลงสี่สุภาพ พรทิพย์ แฟงสุด (2559) ได้ให้ความหมายและอธิบายลักษณะการแต่งบทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพไว้ ดังนี้

โคลง คือ คำประพันธ์ชนิดหนึ่งที่มีการบังคับรูปวรรณยุกต์เอก-โท และบังคับสัมผัส

ข้อบังคับหรือบัญญัติของโคลง

ในการแต่งโคลงจะต้องมีลักษณะบังคับด้วยกัน 7 ประการ คือ 1) คณะ 2) พยางค์หรือคำ 3) คำเอก-คำโท 4) สัมผัส 5) คำสร้อย 6) คำตาย 7) คำเอกโทษ-คำโทษ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนผังและลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

แผนผัง

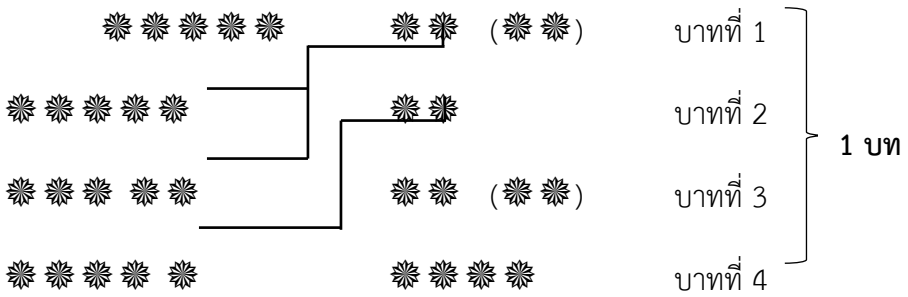

ภาพที่ 3 แผนผังฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพ

ตัวอย่างคำประพันธ์

เสียงลือเสียงเล่าอ้าง อันใด พี่เอย
เสียงย่อมยอยศใคร ทั่วหล้า
สองเขือพี่หลับใหล ลืมตื่น ฤๅพี่
สองพี่คิดเองอ้า อย่าได้ถามเผือ

(ลิลิตพระลอ)

ลักษณะบังคับ

1. โคลงสี่สุภาพ 1 บท มี 4 บาท เขียนบาทละ 2 วรรค วรรคหน้ามี 5 พยางค์ วรรคหลังมี 2 พยางค์ (วรรคหลังของบาทที่ 1 และ 3 มีคำสร้อยได้อีก 2 พยางค์) บาทที่ 4 วรรคหลังมี 4 พยางค์
2. โคลงสี่สุภาพ 1 บทมี 30 คำ (ไม่นับคำสร้อย)
3. สัมผัสบังคับ ดูได้จากแผนผัง
4. โคลงสี่สุภาพจะมีการบังคับให้ใช้คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก 7 แห่ง คำที่ใช้รูปวรรณยุกต์โท 4 แห่ง แต่ในคำเอกสามารถใช้คำตายแทนได้

คำตาย คือ คำที่ประสมกับสระเสียงสั้นในมาตราแม่ ก กา และคำที่สะกดในแม่กก แม่กด และแม่กบ ซึ่งไม่มีรูปวรรณยุกต์ อาทิ

“คบกากาโหดให้ เสียพงศ์
พาตระกูลเหมหงส์ ***แหลก***ด้วย”

5. คำเอกโทษ และ คำโทโทษ ที่ปรากฏในโคลงสี่สุภาพนั้นมีลักษณะดังนี้

คำเอกโทษ คือ คำที่ปกติใช้ไม้โท แต่เมื่อจำเป็นก็ใช้คำที่มีเสียงเดียวกันแต่ใช้ไม้เอกแทน เช่น ***เคี่ย***ว แทน ***เขี้ยว***, ใช้ ***ค่า*** แทน ***ข้า***, ใช้ ***พู่*** แทน ***ผู้*** เป็นต้น

คำโทโทษ คำที่ปกติใช้ไม้เอก แต่เมื่อจำเป็นก็ใช้คำที่มีเสียงเดียวกันแต่ใช้ไม้โทแทน เช่น ***เหง้า*** แทน ***เง่า***, ใช้ ***เหล้น*** แทน ***เล่น***, ใช้ ***แหล้น*** แทน ***แล่น*** เป็นต้น

1.5 ระดับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดคุณภาพนักเรียน ด้านความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เมื่อจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นไว้แตกต่างกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เมื่อจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น

ระดับการศึกษา	ระดับความสามารถ / คุณภาพนักเรียน
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	แต่งคำคล้องจองและคำขวัญได้
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11 ได้
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	แต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ โคลง ร่ายและฉันท์ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2552); สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557b) ยังได้กำหนดเรื่องการจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรองไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ให้นักเรียนในแต่ละระดับชั้นสามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ประเภทของบทร้อยกรองจำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	ประเภทของบทร้อยกรอง
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	กาพย์ยานี 11
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	กลอนสุภาพ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	โคลงสี่สุภาพ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6	กาพย์ โคลง ร่าย และฉันท์

1.6 แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

นักวิชาการได้เสนอรูปแบบหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนไว้ ดังนี้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการสอนการแต่งคำประพันธ์ ไว้ดังนี้

1. ครูควรนำคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มาให้นักเรียนอ่านหรือถอดคำประพันธ์เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ เป็นการนำให้นักเรียนได้รู้จักผลงานที่สร้างสรรค์ผ่านบทร้อยกรอง

2. ครูพยายามกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกตความแตกต่างของฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ

3. ในการสอนคำประพันธ์ร้อยกรอง นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การอ่านออกเสียงเป็นทำนองเสนาะ การนับจำนวนคำ การส่งสัมผัส คำเอก คำโท คำครุ–ลหุ แล้วสรุปเป็นลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละประเภท

4. ในการสอนควรมีขั้นตอนในการสอน เช่น ขั้นนำ ขั้นสอน การให้นักเรียนลงมือแต่งคำประพันธ์หรือช่วยกันแต่งในกลุ่มย่อย นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคลและการประเมินผล

5. การแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองต้องหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอ นักเรียนจึงจะมีความคล่องแคล่วชำนาญ

6. ครูที่สอนแต่งคำประพันธ์จะต้องเป็นผู้ที่มีความใจกว้าง อดทน ตอบรับผลงานของเด็ก แม้ว่าผลงานนั้นจะมีความแตกต่างไปจากรูปแบบของการเขียนก็ตาม นอกจากนั้นครูควรช่วยเหลือแก้ไขผลงานของนักเรียนด้วย

7. ครูควรนำวรรณกรรมร่วมสมัยมาประกอบการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

8. ครูควรคำนึงถึงกฎของการกระทำซ้ำที่จะช่วยในด้านการเรียนรู้หลังจากได้เรียนลักษณะคำประพันธ์แต่ละประเภทไปแล้ว ควรสนับสนุนให้นักเรียนทำสมุดรวบรวมคำประพันธ์ไว้เป็นหมวดหมู่

9. การประเมินผลงานเขียนคำประพันธ์ควรมีเกณฑ์ที่แน่นอน นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินทุกครั้ง

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2539) กล่าวถึงการสอนการเขียนร้อยกรองหรือคำประพันธ์สำหรับนักเรียน ควรมีขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจความสนใจ หรือความถนัดของนักเรียนที่มีต่อบทร้อยกรอง
2. ให้นักเรียนรู้จักฉันทลักษณ์ของร้อยกรองที่นักเรียนชอบ
3. ให้นักเรียนกำหนดเรื่องและจุดมุ่งหมายในการเขียน
4. ให้นักเรียนรู้จักเรียบเรียงและขยายความคิด
5. ให้นักเรียนลงมือเขียนบทร้อยกรอง

ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533) ได้กล่าวถึงกลวิธีในการสอนแต่งคำประพันธ์ โดยแนะนำว่าอย่าเริ่มสอนให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์ด้วยการสอนฉันทลักษณ์ เพราะจะทำให้เด็กเบื่อ และมีเจตคติไม่ดีต่อฉันทลักษณ์ การสอนเริ่มแรกควรฝึกให้เด็กรู้จักคิดและแสดงความคิดนั้น โดยเสนอขั้นตอนที่จะสอนให้เด็กเขียนร้อยกรองไว้ดังนี้

บันไดขั้นแรก ต้องเริ่มที่การฝึกให้เด็กคิด คิดในเชิงเปรียบเทียบ หรือคิดคำนึงอย่างไรก็ได้ โดยสามารถแสดงความคิดนั้น ๆ ออกมาเป็นภาษาหนังสือสั้น ๆ พอได้ใจความตามอิสระ

บันไดขั้นที่สอง คือ “ลำนำความคิด” ได้แก่ การฝึกความคิดต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ภาษาด้วยการเขียนคำความคิดอย่างมีลีลา มีชั้นเชิงวรรณศิลป์ ในรูปแบบที่ไม้เน้นคำสัมผัสคล้องจองแต่อาจจะสัมผัสเสียงอักษรตามใจชอบได้ โดยยังไม่เน้นจำนวนคำ วลี ตลอดจนเสียงสระลดหลั่นดังนั้นเมื่อเด็ก ๆ มีถ้อยคำสื่อความคิดอยู่พอสมควรแล้ว จะสื่อออกมาได้ดังปรารถนา

บันไดขั้นที่สาม เมื่อนักเรียนได้ฝึกความคิดและลำนำความคิดอย่างอิสระด้วยความรู้สึก อยากคิด อยากเขียน คล่องคำคล่องความ ระยะหนึ่งแล้ว จึงค่อยเริ่มการเขียนบทร้อยกรองตามฉันทลักษณ์ต่อไป

นภาลัย สุวรรณธาดา (2547) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของบทร้อยกรอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาทางภาษาและมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงกำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้นักเรียนได้เรียนรู้บทร้อยกรองตามวัยที่เหมาะสม โดยเริ่มศึกษา

ตั้งแต่คำคล้องจอง กลอนสี่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ โคลงสี่สุภาพ ร่าย และฉันท์ตามลำดับ และยังกำหนดคุณภาพของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว นักเรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองได้

ศุภวรรณ มองเพชร (2547) กล่าวเกี่ยวกับวิธีสอนการแต่งคำประพันธ์ว่า ครูควรเริ่มจากการแนะนำนักเรียน ดังนี้

1. ควรเตรียมคำเพื่อใช้ในการแต่งบทร้อยกรอง โดยให้นักเรียนศึกษาคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำไวพจน์ คำที่ให้ความรู้สึก เป็นต้น

2. ศึกษาแนวความคิดของนักเขียน บทร้อยกรองที่มีชื่อเสียง เพื่อปลุกเร้าให้เกิดความคิด

3. การลำดับแนวความคิด ครูต้องแนะนำการลำดับความคิดที่ดีของบทร้อยกรองว่ามีหลักการลำดับความคิดอย่างไร และควรชี้แจงให้เห็นถึงลำดับความคิดที่ไม่ถูกต้องควบคู่ไป

4. การเลือกฉันทลักษณ์ให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะนำมาแต่ง ครูจะต้องเน้นให้นักเรียนรู้ว่าฉันทลักษณ์ชนิดใดเหมาะที่จะใช้แต่งกับเนื้อหาอย่างไร คือให้นักเรียนรู้ลีลาท่วงทำนองของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ นั่นเอง

5. การใช้ถ้อยคำภาษาในบทร้อยกรอง ครูจะต้องเน้นให้นักเรียนรู้คำที่เกิดภาพ เกิดเสียง เกิดความรู้สึก คำที่เหมาะกับเนื้อเรื่อง และถ้อยคำสั้น ๆ ที่มีความหมายเด่นชัด โดยนำบทร้อยกรองที่เด่นในเรื่องดังกล่าวมาชี้แนะนำให้นักเรียนพิจารณาแล้วร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์

6. การขึ้นต้นบทร้อยกรอง ครูจะต้องนำวิธีการขึ้นต้นบทร้อยกรองของนักเขียนที่มีชื่อเสียงมาแยกแยะพิจารณาให้นักเรียนเห็นว่า นักเขียนบทร้อยกรองเหล่านั้นมีกลวิธีในการขึ้นต้นบทร้อยกรองอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

7. การจบบทร้อยกรอง สิ่งที่นักเรียนจะต้องศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจบบทร้อยกรอง คือจะต้องศึกษาการจบบทร้อยกรองของนักเขียนที่มีชื่อเสียงเช่นเดียวกับการศึกษาการขึ้นต้นด้วยร้อยกรอง

8. การตั้งชื่อเรื่อง ครูจะต้องเน้นให้เห็นความสำคัญของการตั้งชื่อเรื่องและชี้ให้เห็นว่าการตั้งชื่อเรื่องควรจะต้องตรงกับเนื้อหา ต้องรัดกุม ต้องแปลกใหม่ ต้องใช้ภาษาง่ายและไม่ซ้ำกับของบุคคลอื่น

9. การดำเนินการแต่งบทร้อยกรอง เมื่อถึงขั้นนี้ครูจะต้องเน้นให้เห็นว่านักเรียนจะต้องมีแนวความคิดว่าจะเขียนเรื่องอะไร แล้วพยายามลำดับความคิดนั้น หาแบบการขึ้นต้นและเตรียมการจบของบทร้อยกรอง โดยนักเรียนจะต้องวางโครงเรื่องไว้ในใจหรือใส่กระดาษ เพื่อช่วยให้บทร้อยกรองดำเนินเรื่องไปตามลำดับ ไม่เขียนนอกเรื่องและไม่ขาดเอกภาพ

10. กิจกรรมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการสอนแต่งบทร้อยกรอง ครูต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมตามโอกาสและความสะดวก

11. การวัดผลการเขียนบทร้อยกรอง ครูควรจะวัดผลการเขียนบทร้อยกรองควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ไม่ควรสอบเพียงครั้งเดียวเมื่อจบเนื้อหา เพราะจะเป็นการวัดผลที่ไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ส่วนการตรวจงานเขียน ครูควรชี้ข้อบกพร่องเล็ก ๆ น้อย ๆ และให้กำลังใจแก่นักเรียน ไม่ควรทำให้นักเรียนท้อใจ นักเรียนควรทราบความเปลี่ยนแปลงของตนโดยดูได้จากผลงานที่ตรวจแก้ไขให้ ซึ่งการดำเนินการสอนการแต่งคำประพันธ์เท่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นการมุ่งเน้นกระบวนการที่ควบคู่ไปกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูที่ควรจะจัดให้แก่นักเรียนตามความเหมาะสม

เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์ (2549) ที่กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนการแต่งบทร้อยกรอง คือ การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนคำประพันธ์นั้น นอกจากจะต้องจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ยังควรจัดให้มีการฝึกฝนอย่างเพียงพอ โดยใช้สื่อที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและชำนาญ

จากแนวทางที่นักการศึกษาได้เสนอและวิธีสอนแต่งบทร้อยกรองไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรอง มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อมของนักเรียน 2) ขั้นให้ความรู้และแนวทางในการแต่งบทร้อยกรอง 3) ขั้นแต่งบทร้อยกรอง 4) ขั้นประเมินผลการแต่งบทร้อยกรอง 5) ขั้นสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมของนักเรียน คือ กระบวนการที่ผู้สอนเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อบอกจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งว่านักเรียนจะต้องเรียนรู้อะไร โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งอาจทำได้โดยการนำบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มาให้นักเรียนอ่านเพื่อทำความคุ้นเคยให้กับนักเรียน หรือการนำบทร้อยกรองตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไปมาให้นักเรียนเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรองนั้น ๆ การใช้สื่อที่หลากหลาย หรือการใช้บทเพลง เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักบทร้อยกรองที่สร้างสรรค์ผ่านตัวอย่างของบทร้อยกรอง

2. ขั้นให้ความรู้และแนวทางในการแต่งบทร้อยกรอง คือ กระบวนการที่ผู้สอนให้ความรู้และแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ โดยเริ่มจากบทร้อยกรองที่แต่งง่ายไปยากตามลำดับ คือ คำคล้องจอง กลอนสี่ กาพย์ยานี 11 กลอนแปด โคลงสี่สุภาพ ตามลำดับ โดยมีขั้นตอนย่อยในขั้นสอน ดังนี้

2.1 ครูยกตัวอย่างบทร้อยกรองประเภทนั้น ๆ อย่างน้อย 2 ตัวอย่างที่มีเนื้อหาที่แตกต่างกัน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด และให้นักเรียนร่วมกันอ่านออกเสียงบทร้อยกรองดังกล่าว

2.2 ให้นักเรียนพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ในบทร้อยกรองจากตัวอย่างทั้งหมด โดยเริ่มจากการนับจำนวนคำในแต่ละวรรค สังเกตคำคล้องจองเพื่อหาการส่งสัมผัสของบทร้อยกรอง สังเกตองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมกันของตัวอย่างบทร้อยกรอง เช่น ตำแหน่งการใช้เสียงวรรณยุกต์ คำเป็น คำตาย เป็นต้น

2.3 นักเรียนนำข้อพิจารณาต่าง ๆ มาสรุปและเขียนเป็นฉันทลักษณ์หรือลักษณะบังคับของบทร้อยกรองประเภทนั้น ๆ โดยสามารถสนับสนุนให้นักเรียนทำสมุดรวบรวมฉันทลักษณ์หรือลักษณะบังคับของบทร้อยกรองไว้เป็นหมวดหมู่

3. ขั้นลงมือแต่งบทร้อยกรอง คือ นักเรียนลงมือแต่งบทร้อยกรอง โดยอาจแต่งเป็นกลุ่มย่อยหรือรายบุคคล โดยใช้ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ครูกำหนดเรื่องหรือจุดมุ่งหมายในการแต่งบทร้อยกรอง

3.2 นักเรียนร่วมกันรวบรวมคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการจะแต่ง รวมถึงหาคำไวพจน์ หรือคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำที่รวบรวมเพื่อนำไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรองนั้น ๆ

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยการพูดหรือการเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่แต่งเป็นประโยคสั้น ๆ พอได้ใจความตามอิสระ

3.4 นักเรียนนำประโยคหรือข้อความต่าง ๆ ที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นไว้วางเป็นโครงเรื่องในการแต่งบทร้อยกรอง มีการลำดับความคิด ความสำคัญ เพื่อให้การแต่งบทร้อยกรองเป็นไปตามลำดับ ไม่นอกประเด็นและไม่ขาดเอกภาพ

3.5 นักเรียนนำข้อความที่เรียงลำดับตามโครงเรื่องที่วางเอาไว้ มาตัดคำ เพิ่มคำ หรือปรับเปลี่ยนคำ และนำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับรูปแบบ ฉันทลักษณ์ หรือลักษณะบังคับของบทร้อยกรองนั้น ๆ

3.6 นักเรียนพัฒนาบทร้อยกรองของตนเองที่ถูกต้องให้ดีขึ้น โดยการใช้กวีโวหารในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ภาพพจน์ การปรับใช้ถ้อยคำให้เกิดอารมณ์ ภาพ หรือความรู้สึก เป็นต้น

4. ขั้นประเมินผลการแต่งบทร้อยกรอง คือ ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินบทร้อยกรองที่แต่งขึ้นตามเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการแต่งบทร้อยกรอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

และระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ มีการแสดงความคิดเห็น ชี้ข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรพัฒนา และให้นักเรียนนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

5. ขั้นสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ คือ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหรือระบุที่สิ่งนักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการให้นักเรียนร่วมกันแต่งบทร้อยกรองเพื่อสรุปเนื้อหาหรือประเด็นตามประเภทที่ได้เรียนไปเพื่อเป็นการฝึกฝนและตรวจสอบความแม่นยำในการแต่งบทร้อยกรองประเภทนั้นด้วย

1.7 การวัดและประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ในการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้การแต่งคำประพันธ์ นอกจากต้องอาศัยวิธีสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้น่าสนใจแล้ว การวัดและประเมินผลก็เป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่สำคัญเพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการเขียนคำประพันธ์ของนักเรียน ซึ่งนักวิชาการได้เสนอแนวทางในการวัดและประเมินการแต่งคำประพันธ์ไว้ ดังนี้

1.7.1 แนวทางในการวัดและประเมินผลความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

Warren (1976) เสนอให้เพื่อนนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันตัดสินผลงานคำประพันธ์ของเพื่อน โดยใช้เกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้ 1) ความคิดริเริ่มไม่ซ้ำแบบใคร เป็นตัวของตัวเองในการเลือกใช้คำในเรื่องและการใช้จินตนาการในการเขียน 2) แบบแผนตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์

Burns, Broman, and Alberta (1974) เสนอว่า ไม่ควรนำคำประพันธ์ของนักเรียนทุกคนมาเปรียบเทียบกัน เพื่อใช้พิจารณาว่าใครมีความสามารถมากกว่ากัน ในการตัดสินครูควรคำนึงถึงความสามารถที่เหมาะกับวัย วุฒิภาวะ ภูมิหลัง ตลอดจนประสบการณ์ของเด็กเป็นองค์ประกอบ ผลงานของนักเรียนนั้นจะได้รับการเปรียบเทียบกับงานชิ้นก่อนๆ ของตนเองเท่านั้น

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) เสนอหลักในการวัดและประเมินผลการแต่งคำประพันธ์ไว้ว่า การประเมินผลงานการเขียนร้อยกรองควรมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกครั้ง ครูไม่ควรถือตัวเองเป็นเกณฑ์ แต่ควรจะประเมินจากพัฒนาการและความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537) ได้เสนอวิธีการวัดและการประเมินผลการแต่งคำประพันธ์ไว้ว่า วิธีการวัดและประเมินผลการเขียนประเภทที่ดีที่สุดคือให้นักเรียนเขียนคำคล้องจองหรือร้อยกรองตามที่หลักสูตรกำหนด แล้วให้คะแนนโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพตามรายการประเมิน โดยคำนึงถึงวัยของนักเรียนด้วย ซึ่งรายการประเมินอาจเป็นดังนี้

เขียนตรงจุดมุ่งหมายที่ตนเองคิดเขียน เขียนถูกฉันทลักษณ์ การเลือกใช้คำที่มีความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ความไพเราะ การดำเนินเรื่องสอดคล้องกัน สะอาด เรียบร้อย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ในการประเมินผลการเขียนคำประพันธ์นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนทราบถึงระดับความสามารถในการเขียนของตนเองและให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถทางการเขียนคำประพันธ์ให้สูงขึ้นเป็นลำดับ ถึงแม้ว่าการประเมินการแต่งคำประพันธ์ของนักเรียนจะสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของสภาพวัย วุฒิภาวะ และระดับชั้นก็ตาม ครูผู้สอนก็ควรกำหนดเกณฑ์ที่เที่ยงตรง วัดได้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้สอดคล้องกับวัยและความสามารถของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ด้วย

1.7.2 เครื่องมือและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

การวัดและประเมินผลในการแต่งบทร้อยกรอง มีรูปแบบ ลักษณะ ประเด็น และเครื่องมือในการวัดและประเมินหลากหลายรูปแบบ ซึ่งมีนักวิชาการเสนอเครื่องมือในการประเมินผลการแต่งบทร้อยกรองไว้ ดังนี้

1.7.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) แบบสอบ มีลักษณะเป็นแบบสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ และ 2) แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยมีโจทย์หรือคำสั่งให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองตามหัวข้อ ประเภท และจำนวนบทตามที่กำหนด ซึ่งจำนวนบทให้ให้นักเรียนแต่งนั้นมีความแตกต่างกันออกไปตั้งแต่ 1–5 บท พร้อมตั้งชื่อเรื่อง เพื่อวัดทักษะและความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน (เปรมศรี พลราช, 2556; พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์, 2557; รัตถภรณ์ คำกมล, 2559; สุรัตน์ คำหอมรื่น, 2558)

1.7.2.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน จากการศึกษาเอกสารพบว่า นักวิชาการได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่แตกต่างกันออกไป ซึ่ง พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์ (2557) และ สุรัตน์ คำหอมรื่น (2558) กำหนดเกณฑ์ในการประเมินเป็นระดับของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านฉันทลักษณ์ ด้านการใช้ภาษา และด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยกำหนดน้ำหนักองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองเท่ากัน ดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 3 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ของ พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์ (2557) และ สุรัตน์ คำหอมรื่น (2558)

ประเด็น	ระดับความสามารถ			คิดเป็นร้อยละ
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)	
ฉันทลักษณ์	ฉันทลักษณ์ถูกต้องทุกแห่ง มีสัมผัสนอกครบตามที่บังคับ	ฉันทลักษณ์ถูกต้อง สัมผัสนอกไม่ครบถ้วนตามที่บังคับ หรือผิด 1 แห่ง	ฉันทลักษณ์ถูกต้อง สัมผัสนอกไม่ครบถ้วนตามที่บังคับ หรือผิด 2 แห่งขึ้นไป	25
เนื้อหา	เนื้อหาครบถ้วนตรงตามประเด็น น่าสนใจ	เนื้อหาครบถ้วนตรงตามประเด็น แต่ไม่น่าสนใจ	เนื้อหาไม่ครบถ้วนตามประเด็น และไม่น่าสนใจ	25
การใช้ภาษา	เขียนสะกดคำถูกต้องทุกคำ ใช้ภาษาสละสลวย สื่อความหมายชัดเจน	เขียนสะกดคำผิด 1 – 2 แห่ง ใช้ภาษาไม่สละสลวย แต่สื่อความหมายชัดเจน	เขียนสะกดคำผิด 3 คำขึ้นไป ใช้ภาษาไม่สละสลวย และสื่อความไม่ชัดเจน	25
ความคิดสร้างสรรค์	แสดงความคิดแปลกใหม่เป็นประโยชน์	แสดงความคิดแปลกใหม่เป็นประโยชน์น้อย	แสดงความคิดไม่แปลกใหม่และไม่เป็นประโยชน์	25

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.00 มีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 มีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 มีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ระดับปรับปรุง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รัตถภรณ์ คำกมล (2559) และ เปรมศรี พลราช (2556) กำหนดเกณฑ์ในการประเมินเป็นคะแนน รวม 15 คะแนน โดยพิจารณาจากคะแนนองค์ประกอบของการแต่งบทร้อยกรอง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านกลวิธีการแต่ง และด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยกำหนดน้ำหนักองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองเท่ากัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ของ รัตถภรณ์ คำกมล (2559) และ เปรมศรี พลราช (2556)

ประเด็น	คะแนน				คิดเป็นร้อยละ
	3	2	1	0	
ฉันทลักษณ์	จำนวนคณะและสัมผัสบังคับถูกต้องครบถ้วนทั้งหมด	จำนวนคณะและสัมผัสบังคับถูกต้องครบถ้วนทั้งหมด แต่สัมผัสบังคับไม่ถูกต้องบางส่วน หรือจำนวนคณะไม่ถูกต้องบางส่วน แต่สัมผัสบังคับถูกต้องทั้งหมด	จำนวนคณะและสัมผัสบังคับไม่ถูกต้องบางส่วน แต่มีจำนวนเกินครึ่งจากที่กำหนด หรือจำนวนคณะครบถ้วนแต่ไม่มีสัมผัสบังคับเลย	ไม่แต่ง หรือแต่งได้ไม่ถึงครึ่งของที่กำหนด	20
เนื้อหา	เนื้อหาตรงประเด็น มีการจัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน และเข้าใจง่ายทั้งหมด	เนื้อหาตรงประเด็น แต่ยังจัดลำดับเนื้อหาไม่ชัดเจน วกวน หรือเข้าใจยาก หรือเนื้อหาตรงประเด็น มีการจัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน และเข้าใจง่าย โดยแต่งเกินครึ่งจากที่กำหนด แต่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	เนื้อหาไม่ตรงประเด็น แต่แต่งได้ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือแต่งได้เกินครึ่งจากที่กำหนด	ไม่แต่ง หรือแต่งได้ไม่ถึงครึ่งของที่กำหนด หรือคัดลอกงานของผู้อื่น	20
การใช้ภาษา	ใช้ถ้อยคำสื่อความหมายได้ชัดเจน เหมาะสมกับเนื้อหา ใช้คำได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	ใช้ถ้อยคำสื่อความหมายไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับเนื้อหา หรือใช้คำไม่ถูกต้องตาม	ใช้ถ้อยคำสื่อความหมายไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับเนื้อหา หรือใช้คำไม่ถูกต้องตาม	ไม่แต่ง หรือแต่งได้ไม่ถึงครึ่งของที่กำหนด หรือใช้ถ้อยคำสื่อความหมายไม่	20

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประเด็น	คะแนน				คิดเป็นร้อยละ
	3	2	1	0	
	และเขียนสะกดคำได้ถูกต้องทั้งหมด	หลักไวยากรณ์หรือเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง 1 – 2 ตำแหน่งต่อความยาวหนึ่งบท	หลักไวยากรณ์หรือเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง 3 – 4 ตำแหน่งต่อหนึ่งบท	ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ตั้งแต่ 4 ตำแหน่งขึ้นไป	
กลวิธีการแต่ง	มีสัมผัสพิเศษระหว่างวรรคและมีสัมผัสพิเศษในวรรคอย่างน้อยจำนวนสองวรรคต่อความยาวหนึ่งบท	มีสัมผัสพิเศษระหว่างวรรค แต่มีสัมผัสพิเศษในวรรคไม่ครบจำนวนสองวรรคต่อความยาวหนึ่งบท หรือไม่มีสัมผัสพิเศษระหว่างวรรค แต่มีสัมผัสพิเศษในวรรคอย่างน้อยจำนวนสองวรรคต่อหนึ่งบท	ไม่มีสัมผัสพิเศษระหว่างวรรคและไม่มีสัมผัสพิเศษในแต่ละวรรค หรือมีไม่ครบจำนวนสองวรรคต่อความยาวหนึ่งบท	ไม่แต่ง หรือแต่งได้ไม่ถึงครึ่งของที่กำหนด	20
ความสร้างสรรค์	เนื้อหามีความแปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร แต่มีความเป็นสากล มีเหตุผลและสามารถยอมรับได้	เนื้อหาไม่มีความแปลกใหม่ แต่มีความเป็นสากล มีเหตุผลและสามารถยอมรับได้	เนื้อหามีความแปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร แต่ไม่มีความเป็นสากล ไม่มีเหตุผลและไม่สามารถยอมรับได้	ไม่แต่ง หรือแต่งได้ไม่ถึงครึ่งจากที่กำหนด หรือคัดลอกงานของผู้อื่น	20

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

14 – 15	คะแนน	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดีมาก
11 – 13	คะแนน	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี
8 – 10	คะแนน	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับพอใช้
5 – 7	คะแนน	หมายถึง	ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องปรับปรุง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557a) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนในการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 67 ประจำปีการศึกษา 2562 โดยกำหนดคะแนนเต็ม 100 คะแนน แบ่งเป็น ด้านฉันทลักษณ์และอักขรวิธี ร้อยละ 20 ด้านความคิดและเนื้อหา ร้อยละ 40 และด้านกวีโวหาร ร้อยละ 40 โดยมีเกณฑ์ในการตรวจ ดังนี้

เวลาในการแต่งบทร้อยกรอง 1 ชั่วโมง ซึ่งบทร้อยกรองที่ผิดฉันทลักษณ์ต่อไปนี้ กรรมการจะไม่นำไปตรวจให้คะแนน

1) ไม่มีสัมผัสระหว่างวรรค

2) กรณีแต่งกาพย์ยานี หรือกลอนสุภาพไม่มีสัมผัสระหว่างบท

3) กรณีแต่งโคลงสี่สุภาพไม่มีการร้อยโคลง

4) วางตำแหน่งคำเอกและคำโทในโคลงสี่สุภาพไม่ถูกตำแหน่ง

5) ใช้สระเสียงสั้น สัมผัสกับสระเสียงยาวเป็นสัมผัสบังคับ

6) เขียนไม่ครบตามที่กำหนด

กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1) ด้านฉันทลักษณ์และอักขรวิธี คะแนนเต็ม 20 คะแนน

- เขียนตัวสะกดการันต์ผิด หักคำละ 1 คะแนน
- สัมผัสซ้ำ หักตำแหน่งละ 2 คะแนน

2) ความคิดและเนื้อหา คะแนนเต็ม 40 คะแนน

- ตรงประเด็น หมายถึง นักเรียนใช้หัวข้อที่กำหนดเป็นแกนเรื่อง
- เสนอแนวคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เนื้อหาที่นักเรียนเสนอนั้นให้แง่คิดเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น แง่คิดในการดำรงชีวิต การเข้าใจสังคม การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
- เสนอแนวคิดแปลกใหม่ หมายถึง แนวความคิดที่เสนอในเนื้อหาไม่ค่อยมีใครกล่าวถึง เป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและอยู่ในขอบเขตของหัวข้อ

3) กวีโวหาร คะแนนเต็ม 40 คะแนน

- เลือกใช้คำเหมาะแก่เนื้อหาและบริบท
- เล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ ไพเราะ สละสลวยและราบรื่น ช่วยให้คำประพันธ์ไพเราะยิ่งขึ้น
- ใช้โวหารต่าง ๆ ส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ เช่น กล่าวเปรียบเทียบ ใช้บุคลาธิษฐาน เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมี 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก เพื่อวัดความรู้ความจำ และความเข้าใจในการแต่งบทร้อยกรอง และเป็นแบบวัด เพื่อวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยการกำหนดหัวข้อและให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองตามจำนวนที่กำหนด ใช้การประเมินแบบ Rubric Scoring ที่มีประเด็นและหลักเกณฑ์ในการประเมินที่แตกต่างกันไป แต่มีการกำหนดน้ำหนักคะแนนหรือระดับคุณภาพเท่ากันทุกองค์ประกอบ และมีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ 2 รูปแบบ คือ ใช้คะแนนระดับคุณภาพเฉลี่ย และคะแนนรวมของระดับคุณภาพ และมีระดับคุณภาพที่แตกต่างกันไป ได้แก่ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุง และ 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดน้ำหนักคะแนนและเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 5 การกำหนดน้ำหนักคะแนนการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ประเด็น / เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน (ร้อยละ)
1. ด้านฉันทลักษณ์ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ และตามลักษณะบังคับทุกด้าน	25
2. ด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน รวมถึงให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	25
3. ด้านการใช้ถ้อยคำ หมายถึง หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง ทั้งได้ในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมาย	25
4. ด้านกวีโวหาร หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดยใช้คำที่มีเสียง จังหวะ และสัมผัสที่กลมกลืนสละสลวยและราบรื่น และทำให้ผู้อ่านเกิดภาพ โดยการเลือกใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ รวมถึงการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ การเล่นคำ และการใช้กลบทการแต่ง เพื่อส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ก่อให้เกิดความไพเราะ อรรถรส มโนภาพ หรือมีอารมณ์คล้อยตามต่อตัวผู้อ่าน	25
รวม	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากผลการสังเคราะห์ในตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยไม่ได้ระบุประเด็นหรือเกณฑ์การประเมินด้านความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า ความหมายขององค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นความหมายที่เป็นส่วนหนึ่งของทุกองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงผสานด้านความคิดสร้างสรรค์ไว้ในทุกองค์ประกอบ อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนคำในเกณฑ์การประเมินจากด้านกลวิธีในการแต่งเป็นด้านกวีโวหาร เนื่องจากองค์ประกอบในการพิจารณาด้านกลวิธีในการแต่งสอดคล้องกับความหมายขององค์ประกอบด้านกวีโวหารที่ได้จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เกณฑ์การตัดสินคุณภาพที่ปรับมาจากรัตถภรณ์ คำกมล (2559) และ เปรมศรี พลราช (2556) ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ระดับคุณภาพ	13 – 16	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดีมาก
ระดับคุณภาพ	9 – 12	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี
ระดับคุณภาพ	5 – 8	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับพอใช้
ระดับคุณภาพ	0 - 4	หมายถึง	ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องปรับปรุง

2. ทฤษฎีสหบท

วรรณกรรมที่เกิดร่วมยุคสมัยเดียวกันมักมีลักษณะร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวรรณกรรมอื่น ๆ ในยุคสมัยนั้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีความแตกต่างซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมในแต่ละเรื่องด้วย ลักษณะร่วมนั้นเกิดจากความรู้ ความคิด และค่านิยมแห่งยุคสมัยที่ได้หล่อหลอมผู้แต่งให้สร้างสรรค์ผลงานจากแนวนิยมและความคิดที่อยู่ในช่วงเวลานั้น ลักษณะทางวรรณกรรมดังกล่าวเป็นลักษณะที่ในปัจจุบันเรียกว่า สหบท หรือ สัมพันธบท (Intertextuality) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางภาษาศาสตร์กลุ่มหลังโครงสร้างนิยมที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทใหม่ (Secondary text) กับตัวบทเดิม (Primary text) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท หรือ สัมพันธบท ประกอบด้วย 5 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความหมายของตัวบท กำเนิดและความหมายของสหบท แนวคิดของทฤษฎีสหบท การสร้างตัวบท และอิทธิพลของสหบทที่มีต่อการแต่งบทร้อยกรอง โดยนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของตัวบท

Barthes (1979) กล่าวถึงความหมายของตัวบทไว้ว่า ตัวบทมีลักษณะเป็นนามธรรมและมีความเป็นอัตวิสัย ซึ่งไม่ได้มีความหมายจำกัดหรือเบ็ดเสร็จเมื่อผู้เขียนสร้างงานเขียนเรื่องหนึ่งสำเร็จ แต่ความหมายของตัวบทจะขึ้นอยู่กับการอ่านและการทำความเข้าใจ หรือเรียกว่าปฏิบัติการทางวรรณกรรมของผู้อ่าน และได้อธิบายความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมกับตัวบทไว้ 7 ประเด็น ดังนี้

1. วิธีการ คือ ตัวบทเป็นวิธีการ (Methodology) และกระบวนการ (Process) ในการแสดงเห็นว่า คำที่ถ่ายทอดออกมาไม่ว่าจะขัดแย้งหรือสอดคล้องกับคำกล่าวเดิม ล้วนเป็นไปตามกฎทางภาษาทั้งสิ้น ดังนั้น การรับรู้ตัวบทจึงเป็นเพียงการรับรู้ส่วนหนึ่งของกิจกรรมการสร้างสรรค์งานเขียนชิ้นหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของชิ้นงานหนึ่งหรือหลายชิ้นมาหลอมรวมกัน

2. ประเภท คือ ประสบการณ์ของตัวบทไม่มีโครงสร้างและไม่สามารถนำมาจัดระบบ (Hierachy) หรือแบ่งเป็นประเภท (Genres) ได้ เนื่องจากความหมายของตัวบทมีอิสระที่ไม่จำกัด ตัวบทประกอบขึ้นจากงานชิ้นเดิมตามขนบ (Old classification) ที่มีความหมายใหม่ ไม่จำกัดอยู่กับความหมายเดิมของงานชิ้นเดิม ดังนั้น ตัวบทจึงมีลักษณะเป็นปฏิภาคพจน์ (Paradoxial) หรือมีความหมายมากกว่า 1 นัย ที่อาจขัดแย้งกันเอง

3. สัญญะ คือ การเข้าถึงตัวบทและการสร้างประสบการณ์จากตัวบทเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์กับสัญญะ (Sign) ซึ่งต่างจากงานวรรณกรรมที่จะเน้นการให้ความหมาย (Signified) และสัญลักษณ์สากล (Moderately symbolic) ที่ผู้อ่านสามารถตีความและทำความเข้าใจเรื่องได้ตรงกัน ในขณะที่ตัวบทจะเน้นสัญลักษณ์ที่มีความหมายลึกซึ้งและแปรเปลี่ยนได้ตามความเข้าใจของผู้อ่าน ซึ่งหมายความว่า ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพ ประจักษ์ และรับรู้ความหมายของตัวบท ตามการรับรู้ของตนเองอย่าเป็นธรรมชาติ โดยปราศจากการปิดกั้น และไม่จำเป็นต้องตรงกับผู้อื่น

4. พหุนัย คือ ตัวบทมีความหมายหลายนัยที่สร้างขึ้นอย่างซับซ้อนจนมีความหลากหลาย ตัวบทอาจนำรหัสเก่ามาใช้ซ้ำ แต่นำมาใช้แบบเรียบเรียงและผสมผสานใหม่ด้วยวิธีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และแตกต่างไปจากเดิม การอ่านตัวบทจึงเป็นการอ่านที่ต้องเชื่อมโยงข้อความวรรคทอง (Citation) ข้อความที่อ้างอิงงานเดิม (References) ข้อความที่คัดลอกมา (Echoes) และวัฒนธรรมทางภาษา (Cultural language) ที่ผสมผสานกันอย่างซับซ้อนหลายครั้ง ความเป็นสหบทของแต่ละตัวบทคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทนั้น ๆ กับตัวบทของผู้เขียน

5. ที่มา คือ การอ่านตัวบทสามารถทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึง “พ่อ” (Father) ของตัวบท ซึ่งหมายถึง ผู้เขียนหรือผู้สร้างสรรค์ชิ้นงาน เนื่องจากผู้เขียนตัวบทเป็นเพียง “ผู้ประพันธกระดาษ” (Paper – author) เท่านั้น เพราะชีวิตของผู้เขียนไม่ใช่ต้นกำเนิดของเรื่องที่แต่งขึ้น ในทางกลับกันเรื่องที่แต่งขึ้นสนับสนุนให้งานเขียนมีความหมายดังที่ปรากฏ และมีผลต่อชีวิตของผู้เขียน งานถูกจำกัดในกระบวนการของที่มา และผู้ประพันธ์เป็นผู้สร้างชิ้นงาน

6. การอ่าน คือ ตัวบททำหน้าที่เติมเต็มงานวรรณกรรม โดยการนำงานวรรณกรรมไปใช้และสร้างงานขึ้นใหม่ในรูปแบบของละคร กิจกรรม ผลงาน และการปฏิบัติทางวรรณกรรม ดังนั้นงานวรรณกรรมจึงเป็นชิ้นงานสำหรับการนำไปใช้ แต่ตัวบทเป็นผลจากการสร้างชิ้นงานขึ้นใหม่จาก

ชิ้นงานเดิม ซึ่งกล่าวคือ ผู้อ่านมีบทบาทเป็น “ผู้ร่วมประพันธ์” และมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ร่วมสร้างงาน ตัวบทเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้อ่านลบช่องว่างระหว่างการเขียนและการอ่าน ด้วยการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของงานเขียนในปฏิบัติการทางวรรณกรรมที่มีความหมาย

7. ความพึงพอใจ คือ ตัวบทจะนำไปสู่ความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ เพราะตัวบทคือความรื่นรมย์ ตัวบทบรรลุผ่านวงล้อมทางภาษาที่ขัดขวางไม่ให้ผู้อ่านเข้าถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ในคำต่าง ๆ

Bakhtin (1981) และ ตรีศิลป์ บุญขจร (2553) กล่าวถึงความหมายของตัวบทสรุปได้ว่า ตัวบท เป็นลักษณะการตอบโต้กันแบบบทสนทนา (Dialogism) ซึ่งเป็นธรรมชาติของภาษาโดยทั่วไป รวมถึงตัวบทยังเป็นวรรณกรรมที่มีเสียงเล่าที่หลากหลาย (Plural voices) ซึ่งเป็น “ระบบของสัญญะ” (System of sign) ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม ภาษาพูด หรือระบบสัญญะทางสังคมอื่นๆ โดยตัวบทสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ Phenotext หมายถึง ตัวบทที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารโดยภาษา และ Genotext หมายถึง ตัวบทส่วนที่มาจากจิตไร้สำนึกหรือปัจเจกบุคคล รวมถึงท่วงทำนอง กลวิธีทางเสียง เช่น จังหวะ วิธีการเล่าเรื่อง การใช้คำซ้ำ เสียงหนักเบา เป็นต้น ดังนั้นตัวบทหนึ่งๆ จึงเปรียบเสมือนกับผืนผ้าที่ถักทอขึ้นด้วย Genotext ในส่วนที่เป็นท่วงทำนองเฉพาะตัว กับ Phenotext ซึ่งเป็นเส้นใยทางสังคม วัฒนธรรม และระบบไวยากรณ์ของภาษา

ดังนั้นจึงสามารถสรุปความหมายของตัวบท ได้ว่า ตัวบท หมายถึง วิธีการ แนวทาง กระบวนการในการแสดงออกทางภาษาของผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากสังคม วัฒนธรรม และระบบไวยากรณ์ของภาษา ซึ่งอาจเป็นคำพูดในบทสนทนา ข้อความ รวมถึงวรรณกรรมก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2 กำเนิดและความหมายของสหบท

ตรีศิลป์ บุญขจร (2553) ได้กล่าวถึงความเป็นมาและความหมายของสหบทสรุปได้ว่า คำว่า สหบท หรือ Intertextuality เป็นคำที่ Julia Kristeva นักวิจารณ์ชาวฝรั่งเศสแนวโครงสร้างนิยมและเป็นลูกศิษย์คนสำคัญของ Raland Barthes เป็นผู้คิดค้นขึ้น และเริ่มใช้ครั้งแรกในราวทศวรรษที่ 1960 จากนั้นมาคำว่าสหบทก็กลายเป็นที่แพร่หลายในการศึกษาวรรณกรรมและวัฒนธรรม มีการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการปฏิบัติ โดยนักทฤษฎีทางภาษาหลากหลายแนว เช่น นักทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Structuralism) นักทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยม (Poststructaralism) นักสัญวิทยาผู้ใช้แนวคิดรื้อสร้าง (Deconstruction) เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่ามีนักวิชาการได้ให้ความหมายของทฤษฎีสหบทไว้ สรุปได้ดังนี้

Riffaterre (1984) กล่าวถึงความหมายของสหบท สรุปได้ว่า สหบทคือการที่ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและตัวบทอื่น ๆ ที่เคยมีมาก่อนหน้าหรือตามมาภายหลัง โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ สหบทแบบตรงไปตรงมา หรือชัดเจน (Explicit) ซึ่งสามารถพบได้ง่าย เช่น เป็นข้อความที่ยกมา เป็นต้น และสหบทแบบแอบแฝง (Implicit) ซึ่งจะเป็นการอ้างถึงไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนหรือแปลงรูปไปจากเดิม อีกทั้งยังได้แสดงแผนภูมิสามเหลี่ยมสัญญะ ซึ่งประกอบด้วย ตัวบท สหบท และผู้ตีความ โดยผู้ตีความจะทำหน้าที่เชื่อมโยงตัวบทกับสหบทเข้าด้วยกัน ดังนี้

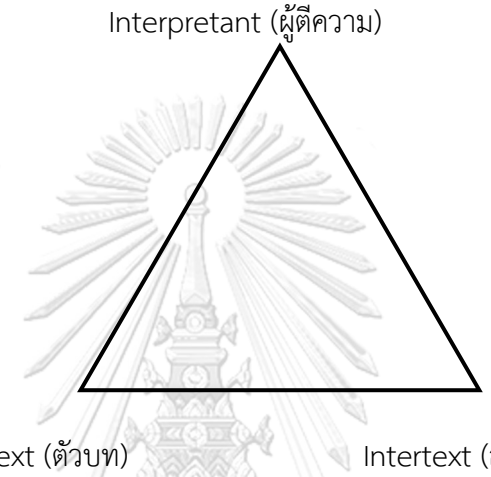

ภาพที่ 4 แผนภูมิสามเหลี่ยมสัญญะของการสหบท (Riffaterre, 1984)

อีกทั้งยังกล่าวอีกว่า ตัวบทที่ดีจะทำให้ผู้อ่านสนใจ และทำให้ผู้อ่านพยายามหาความหมายซึ่งควบคุมด้วยสหบทของตัวบทนั้นและความสามารถเชิงภาษาและวรรณคดีของผู้อ่าน โดยมีความเชื่อว่า ตัวบทควบคุมทิศทางการอ่านของผู้อ่านและนำให้ผู้อ่านไปสู่สหบทของตัวบทนั้น ๆ โดยมีแนวคิดว่าการอ่านเป็นกระบวนการเชิงพลวัต (Dynamic) ซึ่งมี 2 ขั้นตอนในการทำความเข้าใจ โดยขั้นแรก คือ การตีความเพื่อความเข้าใจต้องใช้ความสามารถทางวรรณคดี ความคุ้นเคยของผู้อ่านกับระบบแนวคิด ตำนานของสังคม และตัวบทอื่น ๆ ขั้นที่สอง เป็นการตีความที่พิจารณาตัวบทที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนกับตัวบทอื่น ๆ ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดหมายความหมายของตัวบทและเมื่อความคาดหมายของผู้อ่านได้รับการยืนยันก็จะทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกับตัวบทและความมั่นใจขึ้น

สหบทเป็นทฤษฎีทางวรรณกรรมหรือวรรณคดีที่ท้าทายแนวคิดที่เชื่อกันมาแต่เดิมว่าตัวบทมีความหมายที่แน่นอนตายตัว ผู้อ่านจะพยายามสกัดความหมายของตัวบท ซึ่งกระบวนการสกัดความหมายจากตัวบท เรียกว่า การอ่านตีความ พฤติกรรมการอ่านทำให้ผู้อ่านเข้าไปในเครือข่ายของความสัมพันธ์ของตัวบท การตีความตัวบทหรือการพยายามแสวงหาความหมายในตัวบท

แต่ที่แท้จริงคือ ความพยายามในการหาความสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่านกับตัวบทอื่น ๆ การอ่านจึงเป็นกระบวนการเคลื่อนผ่านตัวบทต่าง ๆ ตัวบทจึงเป็นสหบทของความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายของตัวบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน

นพพร ประชากุล (2545) กล่าวถึงความหมายของสหบท สรุปได้ว่า สหบท คือความสัมพันธ์ของตัวบทหนึ่งกับตัวบทวรรณกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ในคลังวรรณกรรม ดังนั้นผลงานปัจจุบันจึงมิใช่ผลงานที่เกิดขึ้นใหม่แต่เป็นผลงานที่หล่อหลอมขึ้นจากชิ้นส่วนของตัวบทที่เคยมีมาก่อน เช่น บททำขวัญเรือที่มีการสืบสาน สร้างสรรค์ การถ่ายทอด และสหบท แสดงให้เห็นเครือข่ายของตัวบทและอิทธิพลซึ่งกันและกัน

ตรีศิลป์ บุญขจร (2553) กล่าวถึงความหมายของสหบท สรุปได้ว่า แนวคิดหรือทฤษฎีสหบทนั้นอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ว่า ตัวบทขาดความหมายที่เป็นของตัวเอง การอ่านจะทำให้ผู้อ่านเข้าไปในเครือข่ายของความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของตัวบท การตีความตัวบทหรือการพยายามหาความหมายในตัวบท คือการพยายามหาสายสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่านกับตัวบทอื่น ๆ

รวมถึงสหบทเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่เป็นหัวใจของแนวคิดศิลปะและวัฒนธรรมร่วมสมัยและเป็นเรื่องความสัมพันธ์ (Relationality) ความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน (Interconnectedness) และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence) ของชีวิตและวัฒนธรรมสมัยใหม่ในยุคหลังสมัยใหม่เป็นไปไม่ได้ที่จะหาความเป็นลักษณะเฉพาะหรือความริเริ่มแปลกใหม่ของศิลปะวรรณคดี ไม่ว่าจะเป็นศิลปะแขนงใด นวนิยาย หรือภาพเขียน สหบทถือว่าเป็นผลงานทุกชิ้นล้วนหล่อหลอมขึ้นจากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของผลงานศิลปะที่เคยมีมาก่อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถสรุปความหมายของคำว่า ทฤษฎีสหบท หมายถึง การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวบทของงานวรรณกรรม ระหว่างตัวบทหนึ่งที่มีมาก่อนหน้าหรือเกิดขึ้นมาก่อน (Primary text) ที่มีอิทธิพลต่อตัวบทหนึ่ง ๆ หรือตัวบทใหม่ที่เกิดขึ้นในภายหลัง (Secondary text) ทั้งในด้านวิธีการ แนวทาง กระบวนการ เนื้อหา แก่นเรื่อง หรือแนวคิดของผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม

2.3 แนวคิดของทฤษฎีสหบท

แนวคิดของสหบทถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย โดยประยุกต์เข้ากับทฤษฎีหลากหลายแนวและยังใช้กับการวิจารณ์ศิลปะแขนงอื่น ๆ เช่น สถาปัตยกรรม ภาพยนตร์ เป็นต้น ทำให้คำว่าสหบทมีหลากหลายความหมายและมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่ง ตรีศิลป์ บุญขจร (2553) ได้สรุปแนวคิดของนักทฤษฎีที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของ Julalia Kristeva

Julalia Kristeva เป็นผู้คิดคำว่าสหบท โดยรวมทฤษฎีของเฟอร์ดินาน เดอ โซร์ซูร์ และมิคาเอล บัคติน เข้าด้วยกัน ซึ่งสรุปทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของ Julalia Kristeva เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประการแรก Julalia Kristeva นำแนวคิดของบัคติน เรื่อง “ขบวนแห่ของตัวบท” และ “วาทกรรมบถสนทนา” มาประยุกต์ใช้กับการวิจารณ์วรรณกรรม โดยเห็นว่าตัวบทวรรณกรรมเป็นพบปะกันของหลากหลายเรื่อง ขณะที่ บัคติน คิดว่าตัวบทเป็นวาทกรรมบถสนทนา (Dialogism) Julalia Kristeva เห็นว่าในตัวบทเป็นวาทกรรมหลากหลายเสียง (Plural voices) มากกว่าเป็นเพียงสองเสียง ตัวบทประกอบด้วย พยางค์ ประโยค ย่อหน้า ซึ่งเป็นการพบปะกันของหลากหลายเสียงในกระบวนการสร้างสรรค์ตัวบท จึงนิยามตัวบทว่าเป็นสหบทที่หลอมรวมตัวบทต่าง ๆ เหมือนเป็นภาพปะติดแบบโมเสก ของคำพูดที่มากจากตัวบทอื่น ๆ ในลักษณะหลอมรวม (Absorption) และการแปรรูป (Transformation) ของตัวบทอื่น ๆ ตัวบท หรือ Text มีความหมายเท่ากับ “ระบบของสัญญะ” ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม ภาษาพูด หรือระบบสัญญะทางสังคมอื่น ๆ และยังมีการประยุกต์แนวคิดเรื่อง “Representability” ของฟรอยด์ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง (Transposition) ตัวบทเป็นที่หลอมรวมของระบบสัญญะที่มาจากสัญชาตญาณส่วนหนึ่งอีกส่วนหนึ่งมาจากสังคม

ประการที่สอง จากหนังสือเรื่อง Revolution in Poetic Language ของ Julalia Kristeva กล่าวว่า สหบทแสดงการเปลี่ยนตำแหน่ง (Transposition) ของระบบสัญญะที่หลากหลายไปสู่รูปอื่น โดยแบ่งกระบวนการแปรเปลี่ยนตำแหน่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนรูปโดยการปฏิเสธสิ่งที่ตรงกันข้าม และการแปรเปลี่ยนรูปโดยมีกระบวนการใช้คำพ้อง ความเปรียบ การตัดทิ้ง และการทำให้เข้มข้นกว่าเดิม

ประการที่สาม คือ การประยุกต์ทวิลักษณ์ของภาษา ซึ่งเฟอร์ดินาน เดอ โซส์ซูร์ แบ่งเป็นระบบภาษา กับ ภาษาพูด เป็นแนวคิดเรื่อง Genotext และ Phenotext ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความหมายซึ่งประกอบด้วยทั้ง Genotext และ Phenotext โดย Phenotext หมายถึง ภาษาในส่วนสื่อความหมายตามหลักภาษาศาสตร์ ส่วน Genotext เป็นส่วนของตัวบทที่พยายามจะต่อต้านมาตรฐานของภาษาที่ใช้กันทั่วไปในสังคมให้กลายเป็นลักษณะเฉพาะของตัวบทนั้นๆ เช่น ในงานเขียนของนักเขียนแนวทดลองหรือกลุ่มก้าวหน้า ซึ่งมีลักษณะเป็น Genotext สูง คือใช้ภาษาเฉพาะตนหรือมีท่วงทำนองต่างไปจากที่ใช้กันทั่วไปในสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประการที่สี่ แนวคิดเรื่อง การตัดข้าม (Croisement) ตัวบทเกิดขึ้นจากกระบวนการยืนยันหรือปฏิเสธตัวบทที่มาก่อนเพื่อที่จะสร้างตัวบทขึ้นใหม่ สหบทหรือตัวบทจึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนของการปฏิเสธเพื่อทำลายตัวบทเก่าไปสู่การสร้างตัวบทใหม่

ประการที่ห้า แนวคิดเรื่อง หน่วยอุดมการณ์ (Ideologism) ซึ่งดัดแปลงมาจากแนวคิดของบัคติน เรื่องนวนิยายหลากหลายเสียง โดยการนำศาสตร์แห่งอุดมการณ์หรือสังคมวิทยาแนวมาร์กซิสม์ ที่เห็นว่าความหมายไม่ได้เป็นการสร้างขึ้นเอง แต่เป็นกระบวนการสร้างความหมายในบริบทสังคมหนึ่ง ๆ ตัวบททุกบทจึงเป็นการตัดข้ามตัวบทอื่น ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

2.3.2 ทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของ Riffaterre

Riffaterre ได้เสนอแนวคิดสหบท โดยมีแนวคิดสำคัญดังนี้

ประการแรก คือ ปรากฏการณ์วรรณคดี การอ่านสองนัย และการควบคุมตัวบท คือแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวบทตามที่ผู้อ่านสนใจ โดยปรากฏการณ์วรรณคดีตามแนวคิดนี้ไม่ใช่บทสนทนาระหว่างตัวบทกับผู้อ่าน แต่เป็นวิภาษ (Dialectic) ซึ่งความสามารถเชิงภาษาและเชิงวรรณคดีของผู้อ่านจะทำให้สามารถเข้าไปสู่สายใยแห่งตัวบทซึ่งมีลักษณะเป็นองค์รวมได้ โดยตัวบทที่ดีจะทำให้ผู้อ่านสนใจและทำให้ผู้อ่านพยายามจะให้ความหมายซึ่งถูกควบคุมโดยสหบทของตัวบทและความสามารถเชิงภาษาและวรรณคดีของผู้อ่าน อีกทั้งคิดว่าพฤติกรรมการอ่านเป็นกระบวนการเชิงพลวัต ซึ่งมี 2 ขั้นตอนในการทำความเข้าใจ ได้แก่ ขั้นตอนที่หนึ่ง คือ การตีความเพื่อความเข้าใจ ซึ่งต้องใช้ความสามารถเชิงวรรณคดี ความคุ้นเคยของผู้อ่านกับระบบแนวคิด ตำนานของสังคม และตัวบทอื่น ๆ และขั้นตอนที่สอง คือ การตีความพิจารณาตัวบทในเครือข่ายอันซับซ้อนกับตัวบทอื่น ๆ ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดความหมายของตัวบทและเมื่อความคาดหมายของผู้อ่านได้รับการยืนยันก็จะทำให้เกิดความเป็นเหนึ่งเดียวกับตัวบทและความมั่นใจขึ้น

ประการที่สอง คือ การแบ่งสหบทออกเป็น 2 ลักษณะ คือ สหบทแบบตรงไปตรงมาหรือชัดเจน (Explicit) ซึ่งพบได้ง่าย เช่น เป็นข้อความที่ยกมาประกอบงานเขียน เป็นต้น และสหบทแบบแอบแฝง (Implicit) จะเป็นการอ้างถึงซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจน หรือแปลงรูปไปจากเดิม

ประการที่สาม คือ การให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่าสหบท (Intertext) กับกระบวนการสหบท (intertextuality) โดย สหบท หมายถึง ตัวบทหนึ่งหรือหลายตัวบทซึ่งผู้อ่านต้องรู้ในขณะที่ทำความเข้าใจงานชิ้นนั้นๆ ส่วน กระบวนการสหบท หมายถึง เครือข่ายของความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทที่กำลังอ่านกับสหบท โดยปรากฏการณ์ดังกล่าว คือ ตัวบทจะนำองค์ประกอบ เช่น คำ หรือประโยคมาจากตัวบทอื่น ๆ ที่มีมาก่อน บางครั้งอาจจะจำไม่ได้ แม้ผู้อ่าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จะรู้ว่าตัวบทนั้นเป็นส่วนหนึ่งของตัวบทอื่น ๆ ในองค์รวม โดยกระบวนการสหบททำให้ตัวบทมีลักษณะ 2 แบบ คือ การสื่อความหมาย (Represent) และการแหวกขนบของการเขียนเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นการปฏิเสธและแปรรูปตัวบทที่เคยมีมาก่อน นอกจากนี้กระบวนการสหบทยังเป็นการแปรเปลี่ยนในลักษณะองค์รวมของตัวบทมากกว่าจะเป็นองค์ประกอบย่อยหรือหน่วยย่อย เช่น คำ หรือ กลายเป็นตัวบทใหม่ เป็นต้น ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญของวรรณคดีมิได้อยู่ในตัวบทเท่านั้น แต่อยู่ที่สหบทด้วย

2.3.3 สหบทของ Gerard Genettbe

Gerard Genettbe มีแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างจาก Julalia Kristeva โดยมีแนวคิดว่าสหบทไม่ได้เป็นปัจจัยกลาง แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่กับความสัมพันธ์อื่น ๆ ความสัมพันธ์ที่พบในตัวบทนี้จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับแกนกลางของความเชื่อมโยง ซึ่งเป็นตัวนิยามวรรณคดีในความเป็นเอกลักษณ์หรือความเฉพาะตัว ซึ่งนำไปสู่การนิยามคำศัพท์ใหม่อีกคำ คือ Transtextuality หรือ Transcendence ซึ่งครอบคลุมทุกอย่างที่ทำให้ตัวบทเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันอย่างเห็นได้ชัดหรืออย่างไม่เปิดเผยกับตัวบทอื่น ๆ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มลักษณะของความสัมพันธ์ของตัวบทได้ 5 กลุ่ม ซึ่งในการแบ่งรูปแบบนี้ทำให้ สหบท เป็นเพียงหนึ่งในประเภทย่อยและถูกลดทอนความหมายลงเหลือเพียงความสัมพันธ์ที่ปรากฏขึ้นพร้อมกันระหว่างสองตัวบทหรือตัวบทจำนวนมาก

2.3.4 สหบทของ แฮร์โรว์ บลูม (Harold Bloom)

อิทธิพลของแนวคิดสหบทในประเทศสหรัฐอเมริกาส่งผลต่อการพัฒนาแนวคิดในงานวรรณกรรมของบลูม ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านวรรณคดีเปรียบเทียบแห่งมหาวิทยาลัยเยลล์ (Yale) โดยบลูมให้ความสนใจทฤษฎีสหบททั้งภาคทฤษฎีและการนำมาปฏิบัติ ซึ่งเริ่มแรกนั้นนำมาประยุกต์ใช้กับกวีนิพนธ์หรือบทร้อยกรองโรแมนติกในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยศึกษาและให้ความสำคัญกับมิลตัน (Milton) ในฐานะต้นแบบหรือบิดาแห่งอิทธิพลด้านบทร้อยกรอง (Precursor) และนับว่ากวีหลังยุคสมัยของมิลตันล้วนแต่เป็นลูกชายหรือผู้สืบสานจากมิลตัน (Ephebe / son)

ผลงานที่มีชื่อเสียงและส่งผลกระทบให้เกิดกระแสสหบทในประเทศสหรัฐอเมริกาของแฮร์โรว์ บลูม คือ หนังสือที่มีชื่อว่า The Anxiety of Influence (1997) ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า อิทธิพลของนักเขียนรุ่นก่อนมักจะมีผลต่อนักเรียนรุ่นใหม่ ซึ่งนักเขียนรุ่นใหม่จะเกิดความวิตกกังวล หรือความกังวลใจที่พยายามจะสร้างงานเขียนให้แตกต่างจากนักเรียนรุ่นก่อน โดยสิ่งที่กวีรุ่นใหม่ต้องกระทำ คือ การอ่านบทกวีหรือบทร้อยกรองของบรรพบุรุษหรือนักเขียนรุ่นก่อน และทำการสืบสานขนบทางวรรณศิลป์ หรือ การพยายามต่อต้าน

ความรู้หรือมรดกที่มีมาก่อน โดยบลูมใช้แนวคิดจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ในเรื่องของ ปมอิดิพุส ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างลูกชายซึ่งเปรียบได้กับกวีรุ่นใหม่กับพ่อซึ่งเปรียบได้กับกวีรุ่นเก่า คือ มีความรักและยกย่อง ชมเชย แต่ก็จะมีความเกลียดชัง ความริษยา และความกลัวว่ากวีรุ่นก่อนจะยึดครองช่องว่างทางจินตนาการไปจนหมด กวีรุ่นหลังจึงรักษาความเป็นอิสระและความเป็นผู้ริเริ่มของตนโดยการอ่านบทร้อยกรองของกวีรุ่นก่อนด้วยความละเอียดรอบคอบ และทำการปรับเปลี่ยนงานเขียนของกวีรุ่นก่อนจนเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ซึ่งบลูมได้ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนร้อยกรองของกวีรุ่นใหม่เป็น 6 ระดับ โดยใช้กระบวนการอ่านงานร้อยกรองของกวีรุ่นก่อน โดยเรียกกระบวนการดังกล่าวนี้ว่า “แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่” (Revisionary ratios) ซึ่งคือการอ่านผิดไปจากเดิม (Misreading)

Bloom (1983) ได้กล่าวถึง แนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ เพื่อสร้างสรรค์บทร้อยกรองหรืองานวรรณกรรม 6 แนวทาง ดังนี้

1. การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) หมายถึง การติดตามงานของผู้ที่เขียนมาก่อนและหลบหลีกแนวทางจากผู้นำ กล่าวคือ เป็นการอ่านเพื่อตีความใหม่ หรือการเข้าใจในบทร้อยกรองที่แตกต่างไป โดยการอ่านบทร้อยกรองของผู้เขียนรุ่นก่อนและดำเนินการแก้ไขบทร้อยกรองของเขา ซึ่งหมายถึง บทร้อยกรองของนักเขียนรุ่นก่อนมีความถูกต้องตามความเข้าใจของผู้แต่ง แต่นักเขียนรุ่นใหม่นำมาแก้ไขหรือปรับใหม่เพื่อให้เกิดบทร้อยกรองใหม่ขึ้น อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้สรุปแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองแบบ Clinamen หรือ การปรับแต่งงานเขียนเดิม คือ การที่กวีอ่านบทร้อยกรองของกวีรุ่นก่อนและพยายามเปลี่ยนแปลงบทร้อยกรองของตนเองให้แตกต่างไปจากกวีรุ่นก่อน แต่ยังคงยึดถือในขนบธรรมเนียมในการแต่งเอาไว้ หากแต่เปลี่ยนแปลงในส่วนของแนวคิด เนื้อหา หรือรูปแบบ เช่น วรรณกรรมเรื่องลิลิตพระลอ ที่เป็นวรรณกรรมสมัยอยุธยา ซึ่งนักเขียนรุ่นใหม่ได้นำมาสร้างเป็นวรรณกรรมใหม่ มีทั้งการเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหา เช่น รักที่ต้องมนตรา ของ ทมยันตี รักที่ถูกเมิน ของ นิตยา นาฏยะสุนทร เป็นต้น

2. การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่ม (Tessara) หมายถึง ความตั้งใจในการสร้างส่วนที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาบทร้อยกรองของกวีที่สร้างสรรค์มาก่อนในฐานะงานใหม่ทั้งหมด ซึ่งหมายถึง กวีจะนำแนวคิดหนึ่งหรือหลายแนวคิดจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกันและเชื่อมโยงแนวคิดเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นจินตนาการใหม่ หรือเรื่องใหม่ ดังนั้นนักเขียนรุ่นใหม่จะต่อต้านความสมบูรณ์ของงานกวีรุ่นก่อน โดยจะทำการอ่านบทร้อยกรองของกวีต้นแบบเพื่อรักษาได้แต่ก็นำแนวคิดของบทร้อยกรองนั้นมาทำใหม่จนเกิดเป็นงานใหม่ อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้สรุปถึงแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองแบบ Tessara หรือ การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการ

เพิ่ม คือ การที่กวีอ่านหรือศึกษาตัวบทหลากหลายตัวบทของกวีรุ่นก่อน และนำแนวคิดจากตัวบทที่มีมาแตกต่างกัน มาเชื่อมโยงจินตนาการเป็นแนวคิดใหม่ หรือเรื่องใหม่ ซึ่งตัวอย่างวรรณกรรมไทย เช่น อุณรุทร้อยเรื่อง ซึ่งเป็นวรรณคดีขนาดสั้น แต่งขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ รู้จักกันดีในหมู่ผู้นิยมบทกลอนประพันธ์โดย คุณสุวรรณ กวีหญิงผู้มีชื่อเสียงมากท่านหนึ่งในแวดวงวรรณคดีของไทย ซึ่งสาเหตุที่เรียกวรรณคดีเรื่องนี้ว่า อุณรุทร้อยเรื่อง เนื่องจากวรรณคดีเรื่องนี้ขึ้นต้นด้วยตัวละครชื่อ อุณรุท และมีการเอ่ยถึงตัวละครจากวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ จำนวนมาก นับได้ 144 ตัว จากทั้งหมด 51 เรื่อง โดยส่วนมากเป็นตัวละครมากจากเรื่องที่คุ้นเคยกันดีในเวลานั้น เช่น พระอภัยมณี รามเกียรติ์ อิเหนา ไกรทอง เป็นต้น

3. การหลีกหนีแนวการเขียนตามขนบเดิม (Kenosis) หมายถึง การพยายามในการเลี่ยงการเขียนตามแนวทางของกวีรุ่นก่อน ซึ่งเป็นเสมือนกลไลการป้องกันตนเองที่จะไม่ทำงานเขียนซ้ำกับงานที่มีอยู่เดิม ดังนั้น กวีรุ่นหลังจะแสดงความพันธ์กับงานเขียนของกวีรุ่นก่อนน้อยลง ซึ่งเป็นการลดทอนอิทธิพลของงานเขียนของกวีดั้งเดิม อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้สรุปถึงแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองแบบ Kenosis หรือ การหลีกหนีแนวการเขียนตามขนบเดิม คือ ความพยายามของกวีรุ่นใหม่ที่พยายามจะสร้างงานเขียนหรือบทร้อยกรองที่มีแนวทางที่แตกต่างจากกวีรุ่นก่อน โดยพยายามหาแนวแนวทางเป็นของตนเอง เพื่อให้งานเขียนหรือบทร้อยกรองมีความแปลกใหม่ออกไป ตัวอย่างงานเขียนของไทย คือ งานของครูเทพ หรือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งร้อยกรองไทยสมัยปัจจุบัน ที่ใช้บทร้อยกรองเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และข้อคิดต่าง ๆ มากกว่าการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก โดยท่านได้เปลี่ยนรูปแบบบทร้อยกรองจากเดิมซึ่งเป็นร่าย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ให้มาเป็นรูปแบบเพลงพื้นบ้านแทน และได้ลดขนาดของบทร้อยกรองให้สั้นลงกว้าเดิม เช่น บทร้อยกรอง ชื่อ “ประชาสามัญของเรา” ซึ่งเป็นรูปแบบของเพลงพวงมาลัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เจ้าพวงมาลัยเอย
เจ้าร่วงพรูไป กลับกลายเป็นลูกจ้าง
ไร่นาหาไม่ ได้อาศัยเขาบ้าง
หรือมิฉะนั้นนายห้าง ก็หาที่ให้อยู่เอง
(ลูกคู่) แรงงานไทย เจ้าศิวิไลซ์ไปจากนา
ที่ดินทวีค่า ตัวเจ้าก็น่าจนจริง
เจ้ากรรมกรเอย
อยู่ในนคร หรือป่าดอนชนบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เวลาเป็นของเขา มิใช่ของเราทั้งหมด
ขาดเงินทองก็ต้องอด ทุกสิ่งกำหนดค่าเอย
(ลูกคู่) กรรมกร บ่ มิแน่นอนว่าหางานได้
ทั้งงานก็ไพร่ ไม่อิสระเหมือนกสิกร

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างกวีอีกท่านหนึ่ง คือ ชิต บูรทัต ที่ได้พยายามเลี่ยงการเขียนตามแนวกวีดั้งเดิม โดยได้พยายามเปลี่ยนเนื้อหาของบทร้อยกรองประเภทฉันท์จากที่กวีรุ่นเก่าเคยเขียนเป็นเรื่องราวของความรัก การรบ หรือสุภาษิตต่าง ๆ ให้มาเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ สังคมแทน ทำให้บทร้อยกรองในยุคต่อมาเป็นบทร้อยกรองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดทางสังคมมากยิ่งขึ้น เช่น บทร้อยกรอง เรื่อง อีสาน ของ อัศนี พลจันทร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในฟ้าบ่มีน้ำ ในดินซ้ำมีแต่ทราย
น้ำตาที่ตกราย ก็รีบทราบบ่รอซึม
แดดเปรี้ยงปานหัวแตก แผ่นดินแยกอยู่ทึบทึม
แผ่นอกที่ครางครึม ขยับแยกอยู่ตาปี

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงแนวทางการพยายามเลี่ยงการเขียนตามแนวทางของกวีดั้งเดิมซึ่งเป็นในเรื่องของรูปแบบและแนวคิด แต่ยังมีแนวทางการพยายามเลี่ยงการเขียนในเรื่องของการใช้ภาษา เช่น การใช้คำที่ให้ความหมายแตกต่างไปจากกวีดั้งเดิม และมีความแปลกใหม่ เช่น วิทยกร เชียงกูล ใช้ “ดอกหางนกยูงสีแดงฉาน” แทน “วิชาความรู้” ใช้ “ความหมาย” แทน “ปัญญา” ใช้ “กระดาษ” แทน “ใบปริญญา” ไว้ในบทร้อยกรองชื่อ “เพลงเถื่อนแห่งสถาบัน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4. การแสดงความขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน (Daemonization) หมายถึง การต่อสู้ระหว่างความภาคภูมิใจกับความภาคภูมิใจ ซึ่งนักเขียนรุ่นต่อมาเชื่อถึงพลังของบทร้อยกรองต้นแบบว่าเป็นต้นแบบที่เหมาะสม แต่เพื่อให้แตกต่างไปจากกวีรุ่นก่อนจึงสร้างบทร้อยกรองของตนเองขึ้นมา อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้สรุปถึงแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองแบบ Daemonization หรือ การแสดงความขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน คือ การขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน เป็นการที่กวีรุ่นใหม่ได้สร้างงานที่มีลักษณะแตกต่างไปจากงานดั้งเดิม ซึ่งส่วนใหญ่ในบทร้อยกรองของไทยนิยมทำด้วยการสร้างงานเขียนรูปแบบใหม่ เช่น การสร้างรูปแบบเป็นกลอนเปล่า ของ ราช รังรอง เรื่อง “แด่ความสวยและสิ่งที่สิ้นไป” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สิ่งที่สวยที่สุดในโลกนี้มีดาษดา
ทว่าสิ่งที่สถาพรนั้นหาได้ยาก
ความสวยสุดในวันนี้มิได้หมายถึงความสวยสุดของวันรุ่งขึ้น
เมื่อนาทีใหม่มาถึง นาทีที่เราอยู่ก็ผ่านไป
เมื่อชั่วโมงใหม่ถึง ชั่วโมงที่เรากำลังทุกข์ทนกระวนกระวายก็หมดไป
เมื่อวันใหม่มาถึง วันซึ่งเราเกษมสำราญก็หมดไป
สิ่งที่ไม้สิ้นและไม่สุดนั้นคือโลกอันสถาพร

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างกวีอีกท่านหนึ่งที่ได้สร้างรูปแบบใหม่ คือ จ่าง แซ่ตั้ง ได้สร้างรูปแบบของงานร้อยกรองไทยใหม่ โดย บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้เรียกว่า “กวีนิพนธ์แบบรูปธรรม” เพราะเป็นกวีนิพนธ์ที่ถือว่าภาษามีทั้งเสียง ความหมาย และรูปด้วย หรือนักเขียนบางคนเรียกว่า “กวีนิพนธ์แบบวรรณรูป” เพราะถือว่าเป็นกวีนิพนธ์ที่ให้ทั้งภาพและเรื่องราวแก่ผู้อ่านไปพร้อมกันด้วย เช่น เรื่อง “คน” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คน คน คน คน คน คน คน คน คน คน
คอยรถเมล์โดยสารประจำทาง.....ที่กรุงเทพฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5. การสร้างงานใหม่ให้แตกต่างและโดดเด่นจากงานเก่า (Askesis) หมายถึง การสร้างงานจากจินตนาการของตนเองหรือการบรรลุถึงงานเขียนของตนเองคนเดียว ซึ่งนักเขียนหรือกวีรุ่นต่อมาจะปรับปรุงสภาวะที่ว่างเปล่า โดยใช้ความสามารถทางจินตนาการของตนเองที่แยกจากคนอื่น นั่นคือการแยกกวีรุ่นก่อนและบทร้อยกรองของตนเอง อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้สรุปถึงแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองแบบ Akesis หรือ การสร้างงานใหม่ให้แตกต่างและโดดเด่นจากงานเก่า คือ การที่กวีในปัจจุบันหรือกวีรุ่นใหม่พยายามที่จะสร้างบทร้อยกรองหรืองานเขียนที่เกิดจากจินตนาการและความรู้สึกของตนเองที่แตกต่าง แหวกแนวไปจากงานของกวีดั้งเดิม เช่น อังคาร กัลป์ยาณพงศ์ ที่แต่งปณิธานกวี โดยนำแนวคิดเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวไปจนถึงโลก จักรวาล และพุทธศาสนาเข้ามากล่าวด้วยกัน ซึ่งเป็นงานเขียนที่เกิดจากความเป็นตัวตน

ของกวีเอง ดัง ส.ศิวรักษ์ กล่าวไว้ในปณิธานกวีว่า “...ที่เห็นว่าอังคารเป็นกวีผิดจากคนอื่น ๆ ก็ตรงที่เขาเป็นตัวของตัวของตัวเอง กล้าแสดงอารมณ์และความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาอย่างแปลกประหลาดไม่ซ้ำแบบใคร ทำให้ผู้อ่านรู้สึกหวั่นไหวไปตามไม่มากก็น้อย แม้ในทางฉันทลักษณ์ก็มิได้เดินตามแบบท่านแต่ก่อน กลอนของเขาละสัมผัสในแบบสุนทรภู่สิ้น กาพย์ของเขามิได้เลียนลีลาของเจ้าฟ้ากุ้ง โคลงของเขาก็ไม่ได้ตกเป็นทาสของศรีปราชญ์...” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ณ เวิ้งวิเวกเอกภพมหึมา
และ ณ ดาราจักรอันหลากหลาย
จะหาหล้าไหนวิเศษแพร้วพรรณราย
ได้ดุจโลกมนุษย์สุดยากนัก
เกียรติยศลม ไฟ ดิน น้ำ ฟ้า
พาหิรากาศห่อหุ้มไว้สูงศักดิ์
น่าทะนุถนอมค่าทิพย์แท้อนุรักษ์
ประโยชน์หนักนั่นไซร้ให้สากลฯ
คือหยุดเลิกสงครามนิวเคลียร์
ใครชนะก็สูญเสียโลกและสวรรค์
จะพบแต่อเวจีอนาถอนันต์
โลกันต์สดสดสฤลเลือกท่วมโลกตายฯ...

โลก ดาราจักร และพระพุทธเจ้า

6. การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่ (Apophrades) หมายถึง การนำผลงานของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแนวทางหรือแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้สรุปถึงแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองแบบ Apophrades หรือ การนำงานเดิมของกวีที่เสียชีวิตแล้วมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงานใหม่ ตัวอย่างเชน ลิลิตพระลอที่แต่งขึ้นสมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งกวีในสมัยหลังนำเรื่องลิลิตพระลอมาแต่งใหม่ เช่น บทละครเรื่องพระลอนรลักษณ์ โดยพระบวรราชนิพนธ์กรมพระราชวังบวรศักดิพลเสพ บทละครเรื่องพระลอ สำนวนเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสหบทของนักวิชาการข้างต้น พบว่านักวิชาการ 3 ท่านแรก ทั้ง Julalia Kristeva Riffaterre และ Gerard Genettbe เน้นการพิจารณาตัวบทที่ใช้เชื่อมโยงระหว่างกันในงานวรรณกรรมหรือบทร้อยกรอง ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี

สหบทของ Harold Bloom ที่ได้กล่าวถึงสหบทในการพิจารณาตัวบทเพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างสรรค์งานเขียนหรือบทร้อยกรองใหม่ โดยพยายามที่จะหลีกหนีจากอิทธิพลของนักเรียนรุ่นก่อน กล่าวคือ เป็นการสร้างงานเขียนหรือบทร้อยกรองให้ต่างไปจากงานเดิม โดยการอ่านตีความผ่านมุมมองใหม่ที่มุ่งเน้นการมองหาแนวทางในการสร้างงานใหม่หรือสร้างให้แตกต่างไปจากงานเขียนเดิมของกวีรุ่นใหม่ ซึ่งแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของบลูม ทั้ง 6 แนวทางนั้น ทำให้สรุปได้ว่านั่นคือกลวิธีในการที่จะพยายามสร้างงานชิ้นใหม่ให้มีความแตกต่างจากงานเดิมของกวีในอดีตนั่นเอง โดยพิจารณาไปตามลำดับขั้นที่พิจารณาจากง่ายไปสู่ยาก

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาความหมายและองค์ประกอบของการแต่งบทร้อยกรองแล้ว พบว่า สามารถนำแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ดังกล่าว มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน จำนวน 2 ลักษณะคือ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่มเติม (Tessera) เนื่องจากในการแต่งบทร้อยกรองตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแต่งบทร้อยกรอง 3 ชนิด ได้แก่ กาพย์ กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ซึ่งบทร้อยกรองดังกล่าวมีขนบหรือแบบแผนทางฉันทลักษณ์กำหนดไว้ชัดเจน ไม่สามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ ซึ่งรูปแบบในการสร้างงานวรรณกรรมตามทฤษฎีสหบท 2 ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นเป็นทฤษฎีที่ใช้ในงานสร้างสรรค์งานวรรณกรรมหรือบทร้อยกรองที่ยังยึดขนบในการแต่งแบบเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือฉันทลักษณ์ แต่รูปแบบตามทฤษฎีของบลูมอื่น ๆ จะไม่เคร่งครัดในเรื่องของขนบในการแต่งจึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองที่มีความเคร่งครัดด้านฉันทลักษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.4 การสร้างตัวบท

สหบท คือ ความสัมพันธ์ของตัวบทหนึ่งกับตัวบทอื่น ๆ ที่มีมาก่อนหน้า (Primary text) ที่มีอิทธิพลต่อตัวบทหนึ่ง ๆ หรือตัวบทใหม่ (Secondary text) ดังนั้นแนวทางในการสร้างตัวบทจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องศึกษา ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่ามีนักวิชาการได้เสนอแนวทางในการสร้างตัวบท ดังนี้

ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548) ได้นำเสนอการสร้างตัวบทไว้ทั้งหมด 3 ระดับ สรุปได้ดังนี้

1. ระดับกลวิธีการเขียนและประพันธกรรม

คือ การใช้ถ้อยคำในประโยค การเลือกสรรคำศัพท์ สำนวน การอ้างอิงเชิงวรรณศิลป์หรือการอ้างสุภาษิต คำพังเพยต่าง ๆ ซึ่งกลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้มีมากมายหลากหลาย และทำให้เห็นลักษณะการเขียนที่เรียกว่าเป็นสหบทได้ชัด แต่ด้วยตัวของถ้อยคำซึ่งนักเขียนจำนวนไม่น้อย

ได้นำมาใช้อย่างบริสุทธิ์ใจ เป็นถ้อยคำที่สื่อความหมายโดยนัยของนักเขียน ซึ่งทั้งนักเขียนร่วมสมัยหรือนักเขียนรุ่นก่อนได้สอดแรกนับไว้ในถ้อยคำเหล่านี้มาก่อนแล้ว ซึ่งเมื่ออ่านตัวบทที่เขียนมาแล้ว นักเขียนสมัยใหม่อาจจะปรับเปลี่ยนตัวบทนั้นด้วยความเข้าใจหรือด้วยถ้อยคำของตนเองที่ทำให้ตัวบทดูดีขึ้น

2. ระดับโครงสร้างตัวบท

ระดับโครงสร้างตัวบทก็มีลักษณะเช่นเดียวกับระดับกลวิธีการเขียนและประพันธกรรม หากเราพิจารณาที่รูปแบบของบทร้อยกรองหรืองานเขียนที่ผู้ประพันธ์ทุกคนได้ถ่ายทอดเรื่องราวบางอย่างตั้งแต่อดีตหรือเริ่มแต่งงานวรรณกรรมหรือบทร้อยกรองและพัฒนาต่อ ๆ กันมา โดยใช้ช่องทางของวาทศาสตร์ที่นักพูดทุกคนได้ปรับปรุงให้เป็นเลิศ และวาทกรรมเหล่านั้นได้ตกทอดมาถึงยุคสมัยนี้ ก็จะสามารถเลียนแบบรูปแบบที่เขาใช้ หรือค้นพบกระบวนการสื่อความใหม่ ซึ่งตัวบทบางตัวบทอยู่ในความทรงจำและสร้างงานเขียนที่เป็นการสหบทขึ้นมาได้โดยไม่รู้ตัว

3. ระดับแก่นเรื่องในตัวบท

ความสัมพันธ์ของแต่ละตัวบทเกิดขึ้นได้จากแก่นเรื่องซึ่งมีความคาบเกี่ยวซึ่งกันและกัน โดยการรับอิทธิพลมาจากงานวรรณกรรมที่เคยมีมาก่อนหน้านี้ ดังนั้นจึงไม่ใช่สิ่งผิดสำหรับผู้อ่านที่ต้องการจะวิเคราะห์ วิจารณ์ หรือตีความตัวบทนี้ กล่าวคือการสร้างตัวบทในระดับนี้คือการที่ผู้อ่านหรือผู้วิจารณ์งานเขียนค้นหาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันของแนวคิดในตัวบทต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างตรงไปตรงมา

จากระดับในการสร้างตัวบทข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในการพิจารณาตัวบทหนึ่ง ๆ ต้องใช้การวิเคราะห์ถึงกลวิธีในการแต่ง โครงสร้างหรือรูปแบบ และแก่นเรื่องของตัวบทนั้น ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงลักษณะในการสร้างตัวบทเพื่อนำมาสร้างเป็นงานเขียนชิ้นใหม่ขึ้นมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.5 อิทธิพลของสหบทที่มีต่อการแต่งบทร้อยกรอง

การแต่งบทร้อยกรองขึ้นใหม่ด้วยแนวคิดสหบทของบลูม เป็นการสร้างงานเขียนหรือบทร้อยกรองให้ต่างไปจากงานเดิม โดยการอ่านตีความผ่านมุมมองใหม่ที่มุ่งเน้นการมองหาแนวทางในการสร้างงานใหม่หรือสร้างให้แตกต่างไปจากงานเขียนเดิมของกวีรุ่นใหม่ ซึ่งแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของบลูม ทั้ง 6 แนวทางนั้น มีนักวิชาการได้เสนอตัวอย่างของบทร้อยกรองที่เกิดจากการสหบท ไว้ดังนี้

นพพร ประชากุล (2545) กล่าวถึงอิทธิพลของตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทางในการแต่งบทร้อยกรอง สรุปได้ดังนี้ ธรรมชาติของตัวบทที่ใช้ในปัจจุบัน ไม่ใช่ตัวบทที่มีเนื้อหาทั้งหมดเหมือนในตัวบทที่เป็นแม่บท ซึ่งเกิดมาจากกระบวนการสืบสาน การสร้างสรรค์ และการถ่ายทอด

ตัวบทนั่นเอง เพราะผู้สืบทอดตัวบทไม่ใช่ทำหน้าที่แต่เป็นเพียงผู้คัดลอกตัวบท แต่เป็นผู้สร้างสรรค์งานเขียนขึ้นใหม่ด้วย โดยมีอิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ หลายประการประกอบกัน ดังนั้นผลงานในปัจจุบันจึงไม่ใช่ผลงานที่เกิดขึ้นใหม่ แต่เป็นผลงานที่หล่อหลอมขึ้นมาจากชิ้นส่วนของตัวบทที่เคยมีมาก่อน ตัวอย่างเช่น โคลงนิราศนรินทร์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับโคลงที่เก่าแก่กว่าอย่างน้อยสองบทในสมัยอยุธยา ซึ่งเป็นความเกี่ยวพันกันทั้งในด้านของเนื้อเรื่องและในด้านของถ้อยคำ โคลงที่เป็นตัวบทต้นแบบมาจากกำสรวลโคลงดั้นหรือที่รู้จักกันอีกชื่อหนึ่งว่ากำสรวลศรีปราชญ์ ส่วนอีกโคลงหนึ่งนั้นเล่าขานกันเป็นตำนานว่าเป็นผลงานร่วมกันระหว่างสมเด็จพระนารายณ์มหาราชกับศรีปราชญ์ยุวกวี กล่าวถือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงนิพนธ์ค้างไว้สองบาทแรก แล้วรับสั่งให้พระมหาราชครูนำไปแต่งต่อให้จบที่บ้าน ครั้งนั้นศรีปราชญ์ในวัยเยาว์ผู้เป็นบุตรอาศัยความเผอเรอของบิดา ปืนตั่งขึ้นไปแต่งสองบาทที่เหลือจนจบ ในที่นี้จะแสดงความเชื่อมโยงในเชิงสหบทระหว่างตัวบทเดิมในสมัยอยุธยาซึ่งเรียกว่า “ตัวบทต้นทาง” กับตัวบทใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งเรียกว่า “ตัวบทปลายทาง” ดังแผนผังประกอบนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

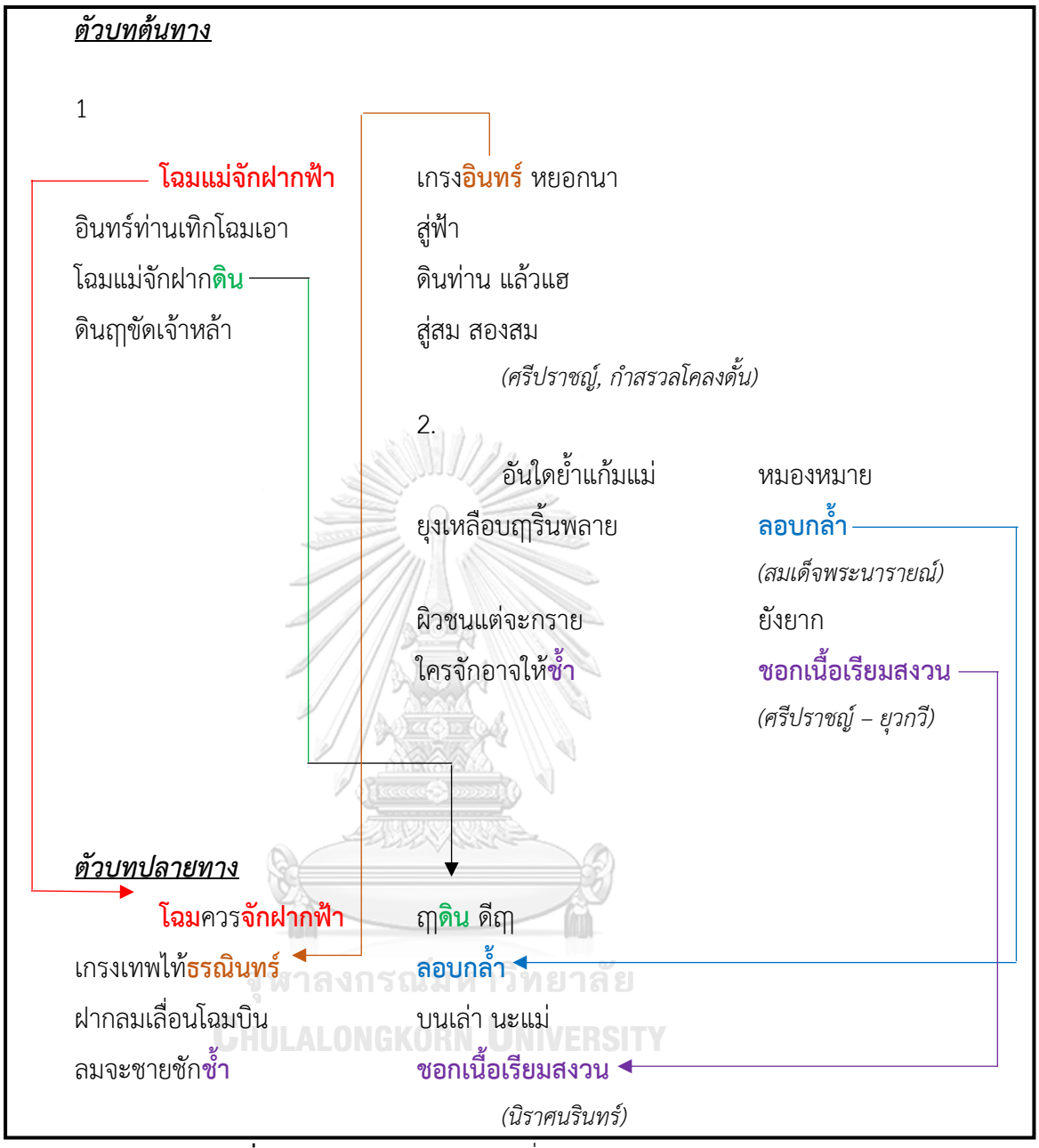

ภาพที่ 5 แสดงอิทธิพลของสหบทที่ส่งถึงกันในบทร้อยกรอง

แผนภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่างานวรรณกรรมที่เป็นบทร้อยกรองสมัยรัตนโกสินทร์ คือ โคลงนิราศนรินทร์ เป็นสิ่งยืนยันการดำรงอย่างไม่มีวันสูญสิ้นและความสืบเนื่องต่อไปของวรรณกรรมในสมัยอยุธยา แต่ในขณะเดียวกัน โคลงนิราศนรินทร์ก็สื่อความหมายอีกด้วยว่าการสืบทอดของเก่านั้นเป็นไปในทางที่พัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น เป็นการทำใหม่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะโคลงนิราศนรินทร์สามารถนำเอาโลงอันยิ่งใหญ่และไพเราะในสมัยอยุธยาถึง 2 บทมารวมกันไว้ในโคลงบทเดียว เป็นการนำเอาส่วนที่ดีที่สุดจากงานหลายชิ้นมาสังเคราะห์ใหม่ให้หนักแน่นขึ้นกว่าเดิม

ผลจากการศึกษา สรุปได้ว่า ในการสร้างบทร้อยกรองขึ้นมาใหม่นั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทที่มีมาอยู่ก่อนแล้วกับตัวบทใหม่ โดยตัวบทที่มีอยู่ก่อนจะมีอิทธิพลกับตัวบทใหม่ จึงทำให้เห็นว่าบทร้อยกรองที่เกิดขึ้นมาใหม่นั้นไม่มีงานเขียนใดไม่อาศัยตัวบทเดิม โดยอาจได้รับอิทธิพลจากกวีรุ่นก่อนอย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี หลักการ รวมถึงวิธีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ประกอบด้วย 2 หัวข้อย่อย ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท โดยนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้สนใจศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ดังนี้

เอมอร พันธุวร (2550) ได้วิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้แบบฝึกทักษะ โดยพบสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน คือ นักเรียนไม่สามารถจำฉันทลักษณ์ที่ถูกต้อง และไม่มีความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรอง อีกทั้งครูผู้สอนไม่มีเทคนิคหรือวิธีการสอนที่แปลกใหม่ ขาดสื่อที่น่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้แบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการแต่งกลอนสุภาพ ที่ใช้แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพที่ใช้แบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก

จรินทร์ งามแม้น (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกการเขียนคำประพันธ์ แบบทดสอบ และแบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน สามารถทำ

แบบฝึกได้ถูกต้องเสร็จตามเวลาที่กำหนด รวมถึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนคำประพันธ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรมศรี พลราช (2556) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีสภาพปัญหาในการแต่งบทร้อยกรอง คือ ครูผู้สอนขาดนวัตกรรมและเทคนิควิธีในการเรียนการสอนที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดความกระตือรือร้น และมีเจตคติไม่ดีต่อการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.30/81/25 ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าวหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์ (2557) ได้พัฒนาแบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน คือ ครูไม่เห็นความสำคัญในการสอนบทร้อยกรอง นักเรียนไม่สามารถแต่งบทร้อยกรองได้ เนื่องจากไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำ ใช้คำศัพท์โดยไม่เข้าใจความหมาย และจำลักษณะบังคับของบทร้อยกรองไม่ได้ จึงพัฒนาแบบฝึกเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความเห็นต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด

สุรัตน์ คำหอมรื่น (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแต่งกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึก ผลการวิจัยพบสภาพปัญหาของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองที่ไม่ประสบความสำเร็จเกิดจากตัวนักเรียนที่คิดว่าตนไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดความรู้พื้นฐาน และเบื่อหน่ายวิธีสอน รวมถึงเกิดจากตัวครูที่ไม่ถนัดเนื้อหา ยึดติดกับการสอนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมกับแบบฝึกที่สร้างขึ้น โดยผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแต่งกลอนสุภาพของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องการแต่งกลอนสุภาพด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึก พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแต่ละด้านพบว่านักเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากในทุกด้าน คือ ด้านบรรยากาศ การจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

มาริสา เหมันต์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ร่วมกับอินโฟกราฟิก โดยพบว่า ปัญหาของการแต่งบทร้อยกรองไม่สำเร็จเกิดจากตัวนักเรียนที่ไม่แม่นยำทางฉันทลักษณ์ ใช้คำสัมผัสคล้องจองไม่ถูกต้อง ไม่รู้จังหวะในการแบ่งคำ รวมถึงครูผู้สอนไม่มีสื่อและไม่เปิดโอกาสให้ฝึกฝนอย่างเพียงพอ ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดการเรียนรู้การสอน CIPPA ร่วมกับอินโฟกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพของนักเรียนหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ CIPPA ร่วมกับอินโฟกราฟิกสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 อีกทั้งนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก

Surbakti, Sarminta, and Purba (2018) ได้ศึกษาอิทธิพลของสื่อประเภทเพลงที่ส่งผลต่อความสามารถในการเขียนบทกวี สำหรับนักเรียน โดยใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการปฏิบัติ 3) การสังเกตการณ์ และ 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่าการใช้สื่อประเภทเพลงสามารถพัฒนาทักษะความสามารถในการเขียนบทกวีของนักเรียนได้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น กล้าแสดงออก กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความสนุกสนาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

Satinem, Juwati, and Noermanzah (2020) พัฒนาสื่อการสอนการเขียนบทกวีโดยใช้รูปภาพสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนการเขียนบทกวีโดยใช้รูปภาพ รูปแบบการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิง R&D ผลการวิจัยสรุปได้ว่าสื่อการเรียนการสอนประเภทรูปภาพมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการเขียนบทกวี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองนั้น ส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อแก้ปัญหานักเรียนไม่มีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคต่าง ๆ เช่น ผังความคิด CIRC เป็นต้น การใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA อีกทั้งยังพบการใช้แบบฝึกในการแก้ปัญหาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้สนใจศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการนำทฤษฎีสหบทมาใช้ในงานวิจัย ดังนี้

Pantaleo (2006) ได้ศึกษาเรื่อง ความเกี่ยวข้องกันของผู้อ่านและผู้เขียน : สำรวจสหบทในการเขียนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกระบวนการอ่านและการทำความเข้าใจตัวบทด้วยการเปลี่ยนลักษณะพื้นฐาน และสำรวจอิทธิพลของวรรณกรรมที่อ่านที่มีผลต่อการเลือกเรื่องที่จะแต่งขึ้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้สร้างประเภทขึ้นโดยเฉพาะ โดยมองเกี่ยวกับโครงสร้าง ประเด็นภาษาศาสตร์ วรรณกรรม และการมองโครงสร้างของวรรณกรรมด้วย และพบว่าการใช้ภาษาในงานเขียนของนักเรียนเกินกว่าระดับพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการอภิปราย การพูด และการเขียนงานวรรณกรรมที่ผูกพันกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของตัวบท

Torr (2007) ได้ศึกษาการสร้างความเชื่อมโยงของตัวบทของเด็กอายุ 4 ขวบในระหว่างการอ่านร่วมกันกับแม่และครูระดับอนุบาล ผลการศึกษาพบว่า เด็กเล็กมีความกระตือรือร้นในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากตัวบทมาใช้ในคาดคะเนเหตุการณ์ในการอ่านหนังสือภาพที่ตนไม่คุ้นเคย โดยการทำงานของตัวบทสามารถจัดระดับจากระดับธรรมดาโดยการทำให้นักเรียนมีความสุขและรื่นรมย์ในการจำได้ ไปสู่ในระดับที่สูงขึ้น คือการเปรียบเทียบระหว่างสื่อที่อ่านในด้านแก่นเรื่องและโครงเรื่อง

พุทธชาด สุขรอด (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อความหมาย การสร้างอารมณ์ขันและสัมพันธบทในการ์ตูนระกากับราณี โดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเอกสารหลักที่ศึกษาคือการ์ตูนการเมือง “ระกากับราณี” ซึ่งตีพิมพ์ลงในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษากลวิธีการสื่อความหมาย ค้นหากลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน และศึกษาสัมพันธบทระหว่างการ์ตูนการเมืองระกากับราณี และแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า การ์ตูนเรื่องระกากับราณี มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับสังคม ใช้เป็นภาษาในลักษณะไม่เป็นทางการ พบประพันธกรรมในลักษณะของการล้อเลียนแฝงความตลกขบขัน และมีความหมายแฝงที่อิงอยู่กับรหัสสัญลักษณ์ โดยในส่วนของการสร้างอารมณ์ขัน พบว่าการเล่นตลกกับเรื่องในชีวิตประจำวันมากที่สุด และสามารถแบ่งกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันได้เป็น 10 วิธี โดยวิธีที่พบมากที่สุดคือ การแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่งที่มักถูกมองข้ามหรือซ่อนเร้นอยู่ออกมา ในส่วนของสัมพันธบท สามารถแบ่งออกได้เป็น 8 ข้อ คือ 1) การ์ตูนได้พลิกประเด็นจากในแบบเรียนที่มุ่งสอนเด็กไปสู่การมุ่งสอนผู้ใหญ่ 2) การ์ตูนได้สลายลักษณะ "อุดมคติ” ของผู้ใหญ่ในแบบเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3) ความถูกต้องในสังคมได้พลิกกลับจากผู้ใหญ่ในแบบเรียนไปสู่เด็กในการ์ตูน 4) การ์ตูนได้แสดงค่านิยมที่เปลี่ยนไปเกี่ยวกับรางวัลที่เด็กจะได้รับเมื่อประพฤติดี 5) การ์ตูนได้สลายอุดมคติ “ครอบครัวสุขสันต์” ที่ปรากฏในแบบเรียน 6) ลักษณะของอุดมคติของสังคมในแบบเรียน ได้พลิกกลับจากแง่บวกกลายเป็นแง่ลบในการ์ตูน 7) การ์ตูนได้สลายอุดมคติ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ที่ฝังอยู่ในแบบเรียน 8) การ์ตูนได้พลิกกลับลักษณะการหวนหาอดีตที่ปรากฏในแบบเรียน

กัญญา วัฒนกุล (2550) ได้ศึกษาเรื่อง สัจนิยมมหัศจรรย์และสหบทในนวนิยายเรื่อง คาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง คาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ ในด้านองค์ประกอบมหัศจรรย์ภายในตัวบท และการสืบหาสายสัมพันธ์ระหว่าง คาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ กับตัวบทอื่น ๆ เนื่องจากกระบวนการสหบท คือเครื่องมือที่สามารถเน้นความเป็นสัจนิยมมหัศจรรย์ของตัวบทให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ปรากฏการณ์มหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นในโลกความจริงอย่างเป็นธรรมชาติและเป็นรูปธรรมดังที่ปรากฏในคาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ นั้น ได้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานอย่างสลับซับซ้อนระหว่างความจริงและความลง ลักษณะดังกล่าววิพากษ์เป็นกระบวนทัศน์แบบสัจนิยมที่มีแนวโน้มจะแบ่งแยกสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นขั้วตรงข้าม องค์ประกอบมหัศจรรย์ใน คาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ มีบทบาทในการโต้กลับเพื่อวิพากษ์เรื่องเล่าแม่บท เช่น อุดมการณ์ชาตินิยม การเข้าครอบงำของตะวันตก และระบบทุนนิยมจากหลายหลายแง่มุม ในสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ ความมหัศจรรย์ทำหน้าที่เป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนภาพจิตอันบิดเบี้ยวและตัวตนที่แปลกแยกของตัวละครที่ดำเนินชีวิตภายใต้กรอบของสังคมทุนนิยม อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า คาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ ฮารูกิ มูราคามิ เป็นงานในแนวสัจนิยมมหัศจรรย์ซึ่งนำเสนอธรรมชาติของความจริงในยุคหลังสมัยใหม่ที่ผสมผสานกันอย่างหลากหลายและเลื่อนไกลจนกระทั่งไม่อาจเข้าถึงได้ด้วยระบบเหตุผลหรืออายตนะทั้งห้า

อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยนำรูปแบบไปใช้สอนเขียนร้อยแก้ว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทมีขั้นตอน 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวางแผนและเตรียมการเรียนรู้ของนักศึกษา และระยะที่ 2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์และวางแผนการเขียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2) ขั้นเชื่อมโยงตัวบท 3) ขั้นร่างงานเขียน 4) ขั้นประเมินผลงาน และ 5) ขั้นเติมเต็มงานให้สมบูรณ์ รวมถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่าตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าจากบันทึกการเรียนรู้ตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงนักศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและงานเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ประเภทบันเทิงคดีได้เป็นอย่างดี

กมลพัทธ์ โพธิ์ทอง (2557) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสัมพันธบทเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต รูปแบบการเรียนสอนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนอ่านและวิเคราะห์ตัวบทร้อยแก้วและนำไปเขียนเป็นบทร้อยแก้วและร้อยกรอง มีขั้นตอนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างองค์ความรู้จากการอ่าน 2) ขั้นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบท 3) ขั้นเติมจินตนาการและประสบการณ์เดิมเพื่อวางโครงร่าง 4) ขั้นเรียบเรียงความและสร้างวรรณศิลป์ 5) ขั้นกลั่นกรองงานเขียน 6) ขั้นสร้างสรรค์งานเขียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบทนั้น พบว่างานวิจัยส่วนมากที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบทนั้นมักจะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หรือการหาความสัมพันธ์ของตัวบทระหว่างงานวรรณกรรมเรื่องหนึ่ง ๆ กับตัวบทในงานวรรณกรรมอีกเรื่องหนึ่ง ที่สอดคล้องกับค่านิยมสังคม และวัฒนธรรมของสังคมในสมัยที่แต่ง และมีงานวิจัยที่มีการนำทฤษฎีสหบทหรือสัมพันธบทมาพัฒนาเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมและนำแนวทางดังกล่าวนั้นมาพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของผู้วิจัยต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ดังภาพที่ 6 ต่อไปนี้

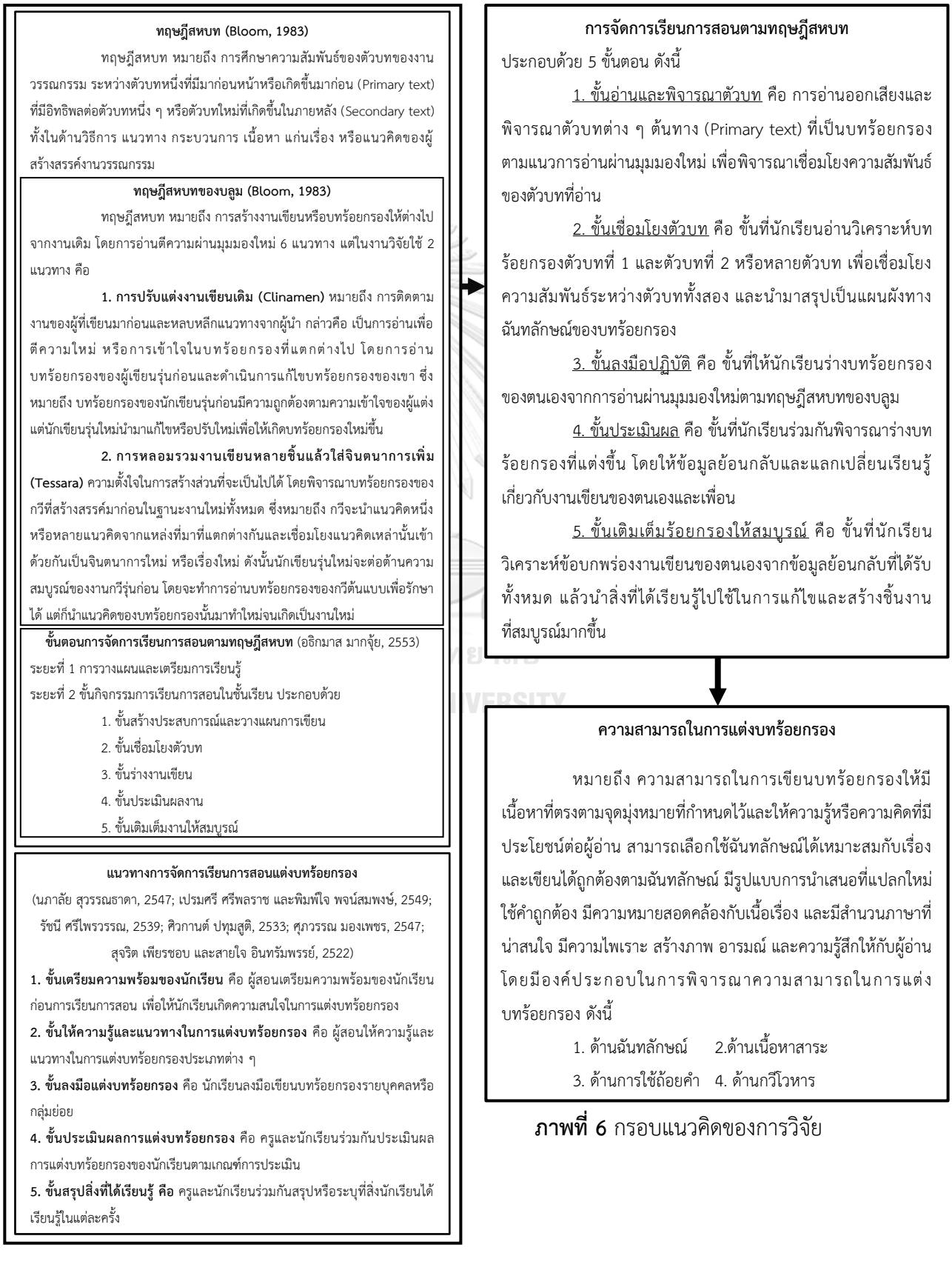

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองทั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การออกแบบการวิจัย
3. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง และทฤษฎีสหบทหรือสัมพันธบท และการจัดการเรียนการสอน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการเห็นถึงสภาพปัญหา กำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ เพื่อหาแนวทางการแก้ไข การนิยามปัญหาการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม การหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงรูปแบบของงานวิจัยที่เหมาะสม

1.2 ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 2 การเขียน และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหลักการ วิธีการในการวัดและประเมินผลความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดองค์ประกอบและนำไปสร้างแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยสามารถเห็นถึงสภาพปัญหาของนักเรียนด้านความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งเกิดจากปัจจัยทั้งในด้านนักเรียน คือ นักเรียนขาดความรู้พื้นฐาน ขาดแรงจูงใจ รู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีคลังคำศัพท์ที่มากเพียงพอ รวมถึงด้านครูผู้สอนที่ขาดสื่อ กิจกรรมและวิธีสอนที่ดี เพื่อนำมาศึกษาแนวทางในแก้ไขปัญหา แนวทางการจัดการเรียนการสอน รูปแบบของการวิจัยที่เหมาะสม รวมถึงแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองต่อไป

2. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้แบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre–Experimental Design) ซึ่งมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณมีรูปแบบการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังทดลอง (One–group pretest-posttest design) เป็นการศึกษาตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว โดยมีการวัดก่อนและหลังการทดลอง ทั้งนี้ระหว่างการจัดการเรียนการสอนจะมีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน โดยจะวัดซ้ำระหว่างการทดลองตามช่วงเวลาที่กำหนด ดังแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตารางที่ 6 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม		**เวลา**			
		1	**2**	**3**	
E-Group กลุ่มทดลอง	T_1	O_1	O_2	O_3	T_2
			X		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อ T_1 แทน ผลการวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนได้รับการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

O_1 O_2 O_3 แทน ผลการวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองระหว่างการทดลองแต่ละประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ที่ได้จากผลงานของนักเรียนและแบบบันทึกความสามารถในแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล

T_2 แทน ผลการวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ก่อนได้รับการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

X แทน การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

แบบแผนการทดลองข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท และวัดผลความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนตามประเภทของบทร้อยกรอง 3 ช่วง ตามประเภทของบทร้อยกรอง โดยเริ่มจากกาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ตามลำดับ หลังจากนั้นจึงนำมาข้อมูลที่ได้จากการวัดมาแปลผลเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก คือ สัปดาห์ที่ 1-3 ประกอบด้วย การทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนเรียน การแต่งกาพย์ยานี 11 ในครั้งที่ 1 และ 2 การแต่งกลอนสุภาพ ครั้งที่ 1 ระยะหลัง คือ สัปดาห์ที่ 4-6 ประกอบด้วย การแต่งกลอนสุภาพ ครั้งที่ 2 การแต่งโคลงสี่สุภาพครั้งที่ 1 และ 2 รวมถึงการทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังเรียน

3. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง

3.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ในสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ ที่เลือกเรียนในรายวิชาชุมนุมการเขียนร้อยกรอง สาเหตุที่เลือกรายวิชาเพิ่มเติมเนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดคุณภาพนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองสำหรับนักเรียนไว้ 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในด้านของระยะเวลาที่ใช้ เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปกติมีเวลา 3 คาบต่อสัปดาห์ รวม 60 คาบใน 1 ภาคเรียน หากเลือกจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปกติตามระยะเวลาที่กำหนดในขอบเขตของการวิจัยอาจจะส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในตัวชี้วัดอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเรียนไม่ครบตามหลักสูตรกำหนด ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมนุมการเขียนร้อยกรอง เพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ครบทุกประเภทและมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ วิธีการได้มาซึ่งตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.2.1 การสุ่มสหวิทยาเขต

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มโรงเรียนด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 10 สหวิทยาเขต ได้กลุ่มตัวอย่างในสหวิทยาเขตศรีนครินทร์

3.2.2 การสุ่มระดับชั้น

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มระดับชั้นด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก จากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2.3 การสุ่มกลุ่มเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มเรียนด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เลือกเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมนุมการเขียนร้อยกรอง จำนวน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน กลุ่มที่ 2 จำนวน 35 คน กลุ่มที่ 3 จำนวน 34 คน และกลุ่มที่ 4 จำนวน 35 คน ได้นักเรียนที่เลือกเรียนชุมนุมการเขียนร้อยกรองกลุ่มที่ 1

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก ได้โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในวิทยาเขตศรีนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รายวิชาชุมนุมเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรอง กลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล และแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตามลำดับดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งหมด 3 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 2) แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง และ

3) แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีวิธีการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับดังนี้

4.1.1 แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เป็นแบบวัดแบบอัตนัย ให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองในประเภทและหัวข้อที่กำหนด จำนวน 3 ข้อ ตามประเภทของบทร้อยกรอง ได้แก่ กาพย์ยานี 11 2 บท กลอนสุภาพ 2 บท และโคลงสี่สุภาพ 2 บท โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการอ่านตัวบทที่กำหนดให้ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท โดยมีวิธีการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

4.1.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เพื่อกำหนดนิยามและองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ดังนี้

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง หมายถึง ความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาที่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน สามารถเขียนได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ใช้คำถูกต้อง มีความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และมีสำนวนภาษาที่น่าสนใจ มีความไพเราะ สร้างภาพ อารมณ์ และความรู้สึกให้กับผู้อ่าน โดยมีองค์ประกอบในการพิจารณาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ดังนี้

1) ด้านฉันทลักษณ์ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ และตามลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำ สัมผัสนอก และใช้เสียงบังคับท้ายวรรคได้อย่างถูกต้อง

2) ด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน รวมถึงให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการ

3) ด้านการใช้ถ้อยคำ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง ทั้งในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมาย รวมถึงมีการใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่และน่าสนใจ

4) ด้านกวีโวหาร หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดยใช้คำที่มีเสียง จังหวะ และสัมผัสที่กลมกลืน สละสลวยและราบรื่น และทำให้ผู้อ่านเกิดภาพโดยการเลือกใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ รวมถึงการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ การเล่นคำ และการใช้กลบทการแต่ง เพื่อส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ก่อให้เกิดความไพเราะ อรรถรส มโนภาพ หรือมีอารมณ์คล้อยตามต่อตัวผู้อ่าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.1.1.2 ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (เปรมศรี ศรีพลราช, 2556; พนมศักดิ์ มนูญปรัชญภรณ์, 2557; สุรัตน์ คำหอมรื่น, 2558; รัตถภรณ์ คำกมล, 2558) พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีการสร้างแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนโดยการให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองในเรื่องหรือประเด็นที่กำหนด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านฉันทลักษณ์ 2) ด้านเนื้อหาสาระ 3) ด้านการใช้ถ้อยคำ และ 4) ด้านกวีโวหาร โดยมีแนวทางในการกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์น้ำหนักของประเด็นในการประเมินการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน

ประเด็น / เกณฑ์	น้ำหนักคะแนน (ร้อยละ)
1. ด้านฉันทลักษณ์ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ และตามลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำ สัมผัสนอก และใช้เสียงบังคับท้ายวรรคได้อย่างถูกต้อง	25
2. ด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน รวมถึงให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการ	25
3. ด้านการใช้ถ้อยคำ หมายถึง หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง ทั้งได้ในด้านการเขียนสะกดคำและการสื่อความหมาย	25
4. ด้านกวีโวหาร หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดยใช้คำที่มีเสียง จังหวะ และสัมผัสที่กลมกลืนสละสลวยและราบรื่น และทำให้ผู้อ่านเกิดภาพ โดยการเลือกใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ รวมถึงการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ การเล่นคำ และการใช้กลบทการแต่ง เพื่อส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ก่อให้เกิดความไพเราะ อรรถรส มโนภาพ หรือมีอารมณ์คล้อยตามต่อตัวผู้อ่าน	25
รวม	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.1.1.3 สร้างเกณฑ์ประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยการใช้ Scoring Rubric ซึ่งมีประเด็นและเกณฑ์ในการประเมินใน 4 ด้าน ตามองค์ประกอบการในพิจารณา

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ได้แก่ วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ พิจารณาความสำคัญและน้ำหนักซึ่งเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ นำมาสร้างตารางวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการสร้างเกณฑ์และเกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แบบประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ประเด็น (องค์ประกอบ)	**ระดับคุณภาพ**				
	4	**3**	**2**	**1**	**0**
ด้านฉันทลักษณ์	แต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำ สัมผัสนอก และใช้เสียงบังคับท้ายวรรคได้อย่างถูกต้อง **ทั้งหมด**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค **1-2 ตำแหน่ง**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค **3-4 ตำแหน่ง**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค **4-5 ตำแหน่ง**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค ตั้งแต่ **6 ตำแหน่งขึ้นไป**
ด้านเนื้อหาสาระ	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	**ไม่สามารถ**แต่งบทร้อยกรอง ให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด
	และการจัดลำดับเนื้อหาชัดเจนไม่วกวน	**และ**จัดลำดับเนื้อหาชัดเจนไม่วกวน	**แต่**มีการจัดลำดับเนื้อหา**ไม่**ชัดเจนวกวน	**แต่**มีการจัดลำดับเนื้อหา**ไม่**ชัดเจนวกวน	**และ**มีการจัดลำดับเนื้อหา**ไม่**ชัดเจนวกวน
	รวมถึงเนื้อหาให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**แต่**เนื้อหา**ไม่**ให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือไม่ก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**แต่**เนื้อหาให้ความรู้หรือความคิดที่ประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**รวมถึง**เนื้อหา**ไม่**ให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือไม่ก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**รวมถึง**เนื้อหา**ไม่**ให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือไม่ก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประเด็น (องค์ประกอบ)	ระดับคุณภาพ				
	4	3	2	1	0
ด้านการใช้ถ้อยคำ	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ **ถูกต้อง** ทั้งได้ในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมายได้ถูกต้อง**ทุกคำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ **ถูกต้อง** ทั้งได้ในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมายได้ถูกต้อง**ทุกคำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้**ถ้อยคำไม่ถูกต้อง** ด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งด้านการเขียนสะกดคำและการสื่อความหมาย **1 – 4 คำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้**ถ้อยคำไม่ถูกต้อง** ด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งด้านการเขียนสะกดคำและการสื่อความหมาย **1 – 4 คำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้**ถ้อยคำไม่ถูกต้อง** ด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมายตั้งแต่ **5 คำขึ้นไป**
	และมีการใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**แต่ไม่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**แต่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**และไม่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**และ**จะมี**หรือไม่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจก็ได้
ด้านกวีโวหาร	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	แต่งบทร้อยกรองโดยไม่มีความงดงามทางภาษา คือ 1) **ไม่**เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์ในการแต่ง
	และ 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	**แต่** 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	**แต่** 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	**และ** 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	**และ** 2) **ไม่**เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้วิจัยจะประเมินผลงานการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนจากเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนข้างต้น และนำคะแนนของระดับคุณภาพมาตัดสินระดับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน โดยเกณฑ์การตัดสินคุณภาพนั้นปรับมาจากรัตถภรณ์ คำกมล (2559) และ เปรมศรี พลราช (2556) ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ระดับคุณภาพ	13 – 16	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดีมาก
ระดับคุณภาพ	9 – 12	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี
ระดับคุณภาพ	5 – 8	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับพอใช้
ระดับคุณภาพ	0 - 4	หมายถึง	ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องปรับปรุง

4.1.1.4 สร้างแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง เพื่อวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนเรียนและหลังเรียน แบบวัดฉบับเดียว โดยผู้วิจัยเว้นช่วงเวลาของการวัดหลังเรียนห่างจากก่อนเรียนเป็นจำนวน 6 สัปดาห์ รวมถึงยังไม่เฉลยคำตอบของแบบวัดให้กับนักเรียน ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบอัตนัยให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด จำนวน 3 ข้อ ตามประเภทของบทร้อยกรอง ได้แก่ กาพย์ จำนวน 2 บท กลอนสุภาพ 2 บท และโคลงสี่สุภาพจำนวน 2 บท โดยในแบบวัดแต่ละข้อจะกำหนดตัวบทต้นทางหรือตัวบทเดิม (Primary text) ข้อละ 2 ตัวบท ใช้เวลาในการทำแบบวัด 2 ชั่วโมง (ดูในภาคผนวก ข)

4.1.1.5 สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง และนำข้อคำถามและแบบประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

ตัวอย่างข้อคำถามในแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

คำสั่ง : ให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท ในหัวข้อ “ยาเสพติด” จากตัวบทต้นทาง (Primary text) ที่กำหนด

<u>ตัวบทต้นทาง (Primary text)</u>

ตัวบทที่ 1

ยาเสพติดมีพิษร้าย บ่อนทำลายกายและจิต
ทุกข์ใจผู้ใกล้ชิด อย่าหลงผิดคิดทดลอง
มิเห็นเป็นประโยชน์ สิ่งเฉาโฉดโทษสยอง
โพยภัยมากก่ายกอง เลิกคะนองตรองตรึกดู
กิน สูด ฉีด ดูด ดม ล้วนโง่งมจมอดสู

บ้าบิ่นอวิญญู เหมือนเดินสู่ลู่อบาย
ใครติดดุจคิดสั้น นำชีวันบั่นสลาย
เกิดทัณฑ์อันตราย ผลสุดท้ายคือวายปราณ
รักดีควรหนีห่าง ชนวนสร้างแต่ล้างผลาญ
ขจัดตัดรอนราญ จงห้าวหาญค้านภัยยา
ยาเสพติดพิษมหันต์ สารพันเหตุปัญหา
คนหมิ่นหยามนินทา ไร้คุณค่าน่าชิงชัง
สามัคคีไม่รีรอ เร่งต้านต่อก่อความหวัง
ทลายสิ้นให้ภินพัง รวมพลังหยุดยั้งภัย

(สุนทรวิทย์, 2555)

ตัวบทที่ 2

รัก ในหลวงห่วงให้ ไขข้อง
ใน วิกฤติผิดครรลอง เร่งร้น
หลวง ใหญ่ยิ่งสิ่งสนอง ครองใคร่ ใครหลง
ห่วง ชีพรีบหลีกพ้น ห่างไว้ใจแสลง
ลูก เล็กแดงเด็กด้อย เดียงสา
หลาน ลูกถูกหมายตา เหยื่อพลั้ง
ร่วม ปรามปกป้องสา - รพัด สรรพแฮ
กัน ก่อนแก้หลังยั้ง ยุ่งย้อนยาวนาน
ต้าน ตอบต่อบ่ให้ บั่นทอน
ยา หยูกปลูกพิษจร จักไว้
เสพ สิ้นกลิ่นสังวร ลับล่วง สังขาร
ติด ตกหมกต่ำใต้ ต่ำต้องตายสูญ

(สาแก้ว, 2545)

ตัวบทปลายทาง : กาพย์ยานี 11

.....
.....
.....
.....
.....
.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.1.1.6 นำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองและเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองและเกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง รวมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยทุกรายการเท่ากับช่วง 0.67 – 1.00 ทั้งด้านรูปแบบของแบบวัดมีความเหมาะสมกับการวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง แบบวัดมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแบบวัดและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ คำชี้แจงของแบบวัดมีความชัดเจน หัวข้อหรือประเด็นที่ใช้ในการแต่งบทร้อยกรองในแต่ละข้อเหมาะสมกับนักเรียน และตัวบทที่ใช้มีความเหมาะสมและใช้เป็นแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนได้

2) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

2.1) ปรับความยาวของตัวบทต้นทางที่เป็นร้อยแก้วให้ใกล้เคียงกันทุกตัวบท โดยเฉพาะตัวบทต้นทางร้อยแก้วของการแต่งกลอนสุภาพที่มีขนาดยาวเกินไป โดยสรุปสาระสำคัญให้สั้นลง

2.2) ปรับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรององค์ประกอบที่ 4 จากเดิมที่ระบุพฤติกรรมของนักเรียนที่วัดยาก เช่น การเลือกใช้คำที่มีเสียงหรือจังหวะสลวยและราบรื่น เป็นต้น ให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ คือ การเลือกใช้คำสัมผัสทั้งพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์

อีกทั้งการระบุพฤติกรรมข้อที่ 2 คือ การเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่โวหารการเขียนและลีลาการประพันธ์ในการแต่ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นว่ากลวิธีทางวรรณศิลป์ดังกล่าวเป็นเพียงรูปแบบของการเขียนตามวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง ไม่ใช่ความงดงามทางวรรณศิลป์ตามความหมายขององค์ประกอบด้านกวีโวหาร โดยมีการปรับเปลี่ยนให้นักเรียนเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ใดกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความงดงามทางภาษา ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบท ดังนี้

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินด้านกวีโวหารเดิมและเกณฑ์การประเมินใหม่

เกณฑ์การประเมินเดิม	เกณฑ์การประเมินใหม่
แต่งบทร้อยกรอง ให้มีความงดงามทางภาษาครบทุกด้าน ได้แก่ 1) เลือกใช้คำที่มีเสียง จังหวะ และสัมผัสที่กลมกลืน สละสลวยและราบรื่น **ทุกบท**	แต่งบทร้อยกรอง ให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์ วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**
และ 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ โวหาร ภาพพจน์ รสวรรณคดี ลีลาการประพันธ์ การเล่นเสียง และการเล่นคำ ในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	**และ** 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือ การใช้กลบท ในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**

4.1.1.7 นำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองและเกณฑ์ประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try out) กับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่าง และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยมีผู้ประเมิน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิที่สอนรายวิชาภาษาไทย เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองรายข้อ หลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการสอบของนักเรียนมาวิเคราะห์ค่าความยาก (Difficulty index) ค่าอำนาจจำแนก (Discriminant index) และค่าความสอดคล้องของการตรวจให้คะแนนระหว่างผู้ประเมิน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าที่ยอมรับได้ดังนี้ ความยากมีค่าระหว่าง 0.20-0.80 อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด พบว่า แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.79 ทั้ง 3 ข้อ แสดงว่า ข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองอยู่ในช่วงค่อนข้างยากถึงค่อนข้างง่าย และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.72 ทั้ง 3 ข้อ แสดงให้เห็นว่าข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจำแนกนักเรียนได้พอใช้ถึงดีมาก และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.70 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของการตรวจให้คะแนนระหว่างผู้ประเมิน พบว่า คะแนนความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.895 และจำแนกตามองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.886 – 0.943 แสดงให้เห็นว่าผลการตรวจให้คะแนนความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนของผู้ประเมินทั้ง 2 คน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

4.1.1.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง แล้วนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4.1.2 แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยครูเป็นผู้บันทึก หลังการตรวจให้คะแนนผลงานการแต่งบทร้อยกรองแต่ละประเภท จำนวน 6 ครั้ง เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน โดยมีวิธีการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

4.1.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและใช้แบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำมากำหนดประเด็นที่ต้องการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

4.1.2.2 กำหนดรูปแบบของแบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนให้มีลักษณะเป็นการบันทึกข้อสังเกตที่ได้เห็นจากผลงานบทร้อยกรองของนักเรียนตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองที่ต้องการวัด ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร

4.1.2.3 สร้างแบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล กลุ่มเรียน ชั้น และเลขที่ และตอนที่ 2 ความสามารถของนักเรียนตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ประกอบด้วย ประเภทของบทร้อยกรองที่แต่ง และตารางแบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล (ดูในภาคผนวก ข)

4.1.2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคลเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.1.2.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคลที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล ภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยทุกรายการเท่ากับ 1.00 ทั้งด้านรูปแบบของแบบบันทึกมีความเหมาะสม คำชี้แจงของแบบบันทึกมีความชัดเจน รายการหรือหัวข้อที่ให้นักเรียนบันทึกเหมาะสมสอดคล้องกับนิยามและองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

2) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ จากเดิมเครื่องมือนี้ตั้งชื่อว่าแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นเครื่องมือที่สังเกตพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ทำให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ การศึกษาค้นคว้า เป็นต้น ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวควรเป็นแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสอดคล้องกับเครื่องมือและวัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมือ จึงมีการเปลี่ยนชื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการใช้เป็น “แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล”

4.1.3 แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนักเรียนเป็นผู้บันทึกหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทในแต่ละประเภท จำนวน 3 ครั้ง เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน โดยมีวิธีการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

4.1.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและใช้แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำมากำหนดประเด็นที่ต้องการให้นักเรียนบันทึกหลังการเรียนรู้

4.1.3.2 กำหนดรูปแบบของแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีลักษณะเป็นการบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละครั้งที่หลังได้รับการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม โดยมีการกำหนดคำถามในลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนตอบข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของตนเองหลังการเรียนการสอน

4.1.3.3 สร้างแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล กลุ่มเรียน ชั้น และเลขที่ และตอนที่ 2 สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท เป็นคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ ความรู้สึกหรือข้อคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการเรียนการสอน และแนวทางการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในการเรียนครั้งต่อไป (ดูในภาคผนวก ข)

4.1.3.4 นำแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.1.3.5 นำแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยทุกรายการเท่ากับ 1.00 ทั้งด้านรูปแบบของแบบบันทึกมีความเหมาะสม คำชี้แจงของแบบบันทึกมีความชัดเจน รายการหรือหัวข้อที่ให้นักเรียนบันทึกเหมาะสมสอดคล้องกับนิยามและองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท จำนวน 6 แผน ประกอบด้วย บทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 2 แผน กลอนสุภาพ 2 แผน และโคลงสี่สุภาพ 2 แผน โดยมีวิธีการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

4.2.1 ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 2 การเขียน และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4.2.2 ศึกษาความหมายและองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับงานวิจัย จากนั้นวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางกับการแต่งบทร้อยกรอง เพื่อกำหนดเนื้อหา การวัดและประเมินผล และนำมาตั้งเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนการสอน

4.2.3 จัดเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน โดยเนื้อหาที่ใช้ต้องครอบคลุมประเภทของบทร้อยกรองตามคุณภาพของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีแผนสำหรับกลุ่มทดลอง 6 แผน รวมทั้งสิ้น 12 คาบ คาบละ 50 นาที แสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เนื้อหาและจำนวนคาบที่ใช้ในการจัดทำแผนการเรียนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

แผนลำดับที่	สัปดาห์ที่	เนื้อหา	จำนวนคาบ
1	1	บทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี	2
2	2	บทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี	2
3	3	บทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ	2
4	4	บทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ	2
5	5	บทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ	2
6	6	บทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ	2
		รวม	**12**

**หมายเหตุ ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม ในการสอนแต่งบทร้อยกรองแต่ละประเภท 2 ครั้ง ครั้งละ 2 คาบ รวม 4 คาบ รวม 3 ประเภท ใช้ขั้นตอนทั้งสิ้น 6 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 12 คาบ*

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.2.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนสอนตามทฤษฎีสหบท ดังนี้

4.2.4.1 ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรอง และนำมาสังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง ดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมของนักเรียน คือ กระบวนการที่ผู้สอนเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อบอกจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งว่านักเรียนจะต้องเรียนรู้อะไร โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งอาจทำได้โดยการนำบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มาให้นักเรียนอ่านเพื่อทำความคุ้นเคยให้กับนักเรียน หรือการนำบทร้อยกรองตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไปมาให้นักเรียนเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรองนั้น ๆ การใช้สื่อที่หลากหลาย หรือการใช้บทเพลง เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักบทร้อยกรองที่สร้างสรรค์ผ่านตัวอย่างของบทร้อยกรอง

2. ขั้นให้ความรู้และแนวทางในการแต่งบทร้อยกรอง คือ กระบวนการที่ผู้สอนให้ความรู้และแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ โดยเริ่มจากบทร้อยกรองที่แต่งง่ายไปยากตามลำดับ คือ คำคล้องจอง กลอนสี่ กาพย์ยานี 11 กลอนแปด โคลงสี่สุภาพ ตามลำดับ โดยมีกระบวนการย่อยในขั้นสอน ดังนี้

2.1 ครูยกตัวอย่างบทร้อยกรองประเภทนั้น ๆ อย่างน้อย 2 ตัวอย่างที่มีเนื้อหาที่แตกต่างกัน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด และให้นักเรียนร่วมกันอ่านออกเสียงบทร้อยกรองดังกล่าว

2.2 ให้นักเรียนพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ในบทร้อยกรองจากตัวอย่างทั้งหมด โดยเริ่มจากการนับจำนวนคำในแต่ละวรรค สังเกตคำคล้องจองเพื่อหาการส่งสัมผัสของบทร้อยกรอง สังเกตองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมกันของตัวอย่างบทร้อยกรอง เช่น ตำแหน่งการใช้เสียงวรรณยุกต์ คำเป็น คำตาย เป็นต้น

2.3 นักเรียนนำข้อพิจารณาต่าง ๆ มาสรุปและเขียนเป็นฉันทลักษณ์หรือลักษณะบังคับของบทร้อยกรองประเภทนั้น ๆ โดยสามารถสนับสนุนให้นักเรียนทำสมุดรวบรวมฉันทลักษณ์หรือลักษณะบังคับของบทร้อยกรองไว้เป็นหมวดหมู่

3. ขั้นลงมือแต่งบทร้อยกรอง คือ นักเรียนลงมือแต่งบทร้อยกรอง โดยแต่งเป็นกลุ่มย่อยหรือรายบุคคล โดยใช้กระบวนการ ดังนี้

3.1 ครูกำหนดเรื่องหรือจุดมุ่งหมายในการแต่งบทร้อยกรอง

3.2 ให้นักเรียนร่วมกันรวบรวมคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการจะแต่ง รวมถึงหาคำไวพจน์ หรือคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำที่รวบรวมเพื่อนำไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรองนั้น ๆ

3.3 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยการพูดหรือการเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่แต่งเป็นประโยคสั้นๆ พอได้ใจความตามอิสระ

3.4 ให้นักเรียนนำประโยคหรือข้อความต่าง ๆ ที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นเอาไว้วางเป็นโครงเรื่องในการแต่งบทร้อยกรอง มีการลำดับความคิด ความสำคัญ เพื่อให้การแต่งบทร้อยกรองเป็นไปตามลำดับ ไม่นอกประเด็นและไม่ขาดเอกภาพ

3.5 ให้นักเรียนนำข้อความที่เรียงลำดับตามโครงเรื่องที่วางเอาไว้ มาตัดคำ เพิ่มคำ หรือปรับเปลี่ยนคำ และนำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับรูปแบบ ฉันทลักษณ์ หรือลักษณะบังคับของบทร้อยกรองนั้น ๆ

3.6 ให้นักเรียนพัฒนาบทร้อยกรองของตนเองที่ถูกต้องให้ดีขึ้น โดยการใช้กวีโวหารในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ภาพพจน์ การปรับใช้ถ้อยคำให้เกิดอารมณ์ ภาพ หรือความรู้สึก เป็นต้น

4. ขั้นประเมินผลการแต่งบทร้อยกรอง คือ ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินบทร้อยกรองที่แต่งขึ้นตามเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการแต่งบทร้อยกรองและระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ มีการแสดงความคิดเห็น ชี้ข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรพัฒนา และให้นักเรียนนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

5. ขั้นสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ คือ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหรือระบุที่สิ่งนักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยให้นักเรียนร่วมกันแต่งบทร้อยกรองเพื่อสรุปเนื้อหาหรือประเด็นตามประเภทที่ได้เรียนไปเพื่อเป็นการฝึกฝนและตรวจสอบความแม่นยำในการแต่งบทร้อยกรองประเภทนั้นด้วย

4.2.4.2 ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสหบท ทฤษฎีสหบทตามแนวคิดของบลูม และขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท (อธิกมาส มากจุ้ย, 2553)

4.2.4.3 นำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรอง แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสหบทของบลูม และขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท (อธิกมาส มากจุ้ย, 2553) มาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม 5 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นอ่านและพิจารณาตัวบท คือ การอ่านออกเสียงและพิจารณาตัวบทต่าง ๆ ต้นทาง (Primary text) ที่เป็นบทร้อยกรองตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ เพื่อพิจารณาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่าน โดยมีขั้นตอนในการเรียนการสอนย่อย ดังนี้

1.1 ขั้นอ่านตัวบทที่ 1 โดยครูกำหนดบทร้อยกรองตามประเภทที่นักเรียนต้องเรียนรู้และให้นักเรียนอ่านออกเสียงบทร้อยกรองดังกล่าวพร้อมกัน

1.2 ขั้นศึกษาหรือค้นคว้าและอ่านออกเสียงตัวบทที่ 2 ที่มีองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งที่สัมพันธ์กับตัวบทที่ 1 ทั้งในด้านกลวิธีการเขียนหรือประพันธกรรม ด้านโครงสร้าง และแก่นเรื่องหรือแนวคิด

1.3 ขั้นพิจารณาตัวบททั้ง 2 ตัวบทเบื้องต้น เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท ทั้งในด้านกลวิธีในการเขียนหรือประพันธกรรม ด้านโครงสร้าง และแก่นเรื่องหรือแนวคิด

**หมายเหตุ ตัวบทที่ 2 ครูสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสืบค้นหรือศึกษาตัวบทอื่น ๆ เพิ่มเติมได้นอกเหนือจากตัวบทที่ครูจัดเตรียมเอาไว้*

2. ขั้นเชื่อมโยงตัวบท คือ ขั้นที่นักเรียนอ่านวิเคราะห์บทร้อยกรองตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2 หรือหลายตัวบท เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบททั้งสอง และนำมาสรุปเป็นแผนผังทางฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง โดยมีขั้นตอนการเรียนการสอนย่อย ดังนี้

2.1 อ่านวิเคราะห์องค์ประกอบทางฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรองที่เป็นตัวบททั้งหมด โดยเริ่มจากการนับจำนวนคำในแต่ละวรรค สังเกตคำคล้องจอง และองค์ประกอบอื่น ๆ ของบทร้อยกรอง เช่น การใช้เสียงหรือรูปวรรณยุกต์ คำเป็น คำตาย เป็นต้น

2.2 สรุปความเหมือนและความแตกต่างระหว่างตัวบท ในด้านองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ทั้งในด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร พร้อมระบุว่าตัวบทดังกล่าวเป็นทฤษฎีสหบทของบลูมตามแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่รูปแบบใดลงในแบบบันทึก โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ดังนี้

ก) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2

ข) วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนระหว่างตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2

ค) สรุปแนวการสร้างตัวบทใหม่ตามลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามทฤษฎีสหบทของบลูม

2.3 นำข้อสรุปมาเขียนเป็นแผนผังทางฉันทลักษณ์และข้อบังคับของตัวบทที่เป็นบทร้อยกรองดังกล่าวลงในแบบบันทึก

3. ขั้นลงมือปฏิบัติ คือ ขั้นที่ให้นักเรียนร่างบทร้อยกรองของตนเองจากการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทของบลูม โดยมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.1 กำหนดเรื่อง แนวคิดหรือแก่นเรื่อง และกำหนดระดับการปรับตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ 2 แนวทางของบลูม ได้แก่ การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) และการหลอมรวมงานเขียนเดิมแล้วใส่จินตนาการเพิ่ม (Tessara) ของบทร้อยกรองที่ต้องการแต่ง

3.2 กำหนดองค์ประกอบที่จะปรับให้ต่างไปจากเดิม คือ การวางแผนการแต่งบทร้อยกรองของตนเองว่าจะเปลี่ยนแปลงบทร้อยกรองใหม่ให้แตกต่างจากตัวบทเดิมในประเด็นใดบ้าง โดยมีประเด็นในการกำหนด ดังนี้

- นักเรียนจะปรับประเด็นใดบ้างจากตัวบท
- นักเรียนจะเพิ่มเติมประเด็นใดบ้างจากตัวบท
- นักเรียนยังคงประเด็นใดไว้บ้างจากตัวบท
- บทร้อยกรองชิ้นใหม่จะแต่งตามแนวสหบทของบลูมแนวทางใด

3.3 วางโครงเรื่องของบทร้อยกรอง หลังจากนั้นรวบรวมคำศัพท์ วลี หรือประโยค รวมถึงรูปแบบหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่น่าสนใจ จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของตัวบท และสร้างเป็นประโยคหรือข้อความสั้นๆ เตรียมไว้และนำไปเรียบเรียงตามโครงเรื่องของบทร้อยกรองที่วางเอาไว้ตามความเหมาะสม

3.4 แต่งบทร้อยกรองฉบับร่างตามโครงเรื่องและแนวทางที่ได้กำหนดไว้ โดยการเติมคำ ตัดคำ หรือการปรับเปลี่ยนคำ และนำมาเรียบเรียงตามรูปแบบทางฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง และพัฒนาบทร้อยกรองของตนเองให้ดีขึ้น โดยการใช้กวีโวหารในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ภาพพจน์ การปรับใช้ถ้อยคำให้เกิดอารมณ์ ภาพ หรือความรู้สึก เป็นต้น

4. ขั้นประเมินผล คือ ขั้นที่นักเรียนร่วมกันพิจารณาร่างบทร้อยกรองที่แต่งขึ้น โดยให้ข้อมูลย้อนกลับและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานเขียนของตนเองและเพื่อน มีขั้นตอนย่อย

4.1 การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเองและเพื่อน โดยให้นักเรียนวิเคราะห์บทร้อยกรองฉบับร่างของตนเองตามเกณฑ์การประเมินบทร้อยกรองตามองค์ประกอบ ทั้ง 4 ด้าน ในประเด็นวิเคราะห์ดังนี้ 1) ข้อดีของบทร้อยกรองเขียน 2) ข้อบกพร่องของบทร้อยกรอง 3) แนวทางการแก้ไขบทร้อยกรอง และนำร่างบทร้อยกรองของตนเองแลกเปลี่ยนกับเพื่อนและวิเคราะห์บทร้อยกรองฉบับร่างของเพื่อนตามเกณฑ์การประเมินการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านฉันทลักษณ์ 2) การเนื้อหาสาระ 3) ด้านการใช้ถ้อยคำ และ 4) ด้านกวีโวหาร

4.2 ประมวลผลข้อมูลย้อนกลับ คือ นักเรียนนำผลการให้ข้อมูลย้อนกลับของตนเองและเพื่อนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการปรับแก้ไขบทร้อยกรองฉบับร่างของตนเอง

4.3 ครูตรวจสอบและเสนอแนะ คือ นักเรียนนำบทร้อยกรองฉบับร่างที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากตนเองและเพื่อนแล้วให้ครูตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5. ขั้นเติมเต็มร้อยกรองให้สมบูรณ์ (นอกห้องเรียน) คือ ขั้นที่นักเรียนวิเคราะห์ข้อบกพร่องงานเขียนของตนเองจากข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับทั้งหมด แล้วนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการแก้ไขและสร้างชิ้นงานที่สมบูรณ์มากขึ้นนอกห้องเรียน โดยมีกิจกรรมย่อย ดังนี้

5.1 นำผลการประเมินและข้อมูลย้อนกลับมากำหนดประเด็นการปรับแก้บทร้อยกรองของตนเอง

5.2 ปรับแก้ไขบทร้อยกรองจนได้ชิ้นงานฉบับสมบูรณ์ นักเรียนนำประเด็นข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนและครูไปเป็นข้อมูลในการปรับแก้ไขชิ้นงานให้สมบูรณ์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่สังเคราะห์มาข้างต้นสามารถสรุปเป็นขั้นตอนตามภาพต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

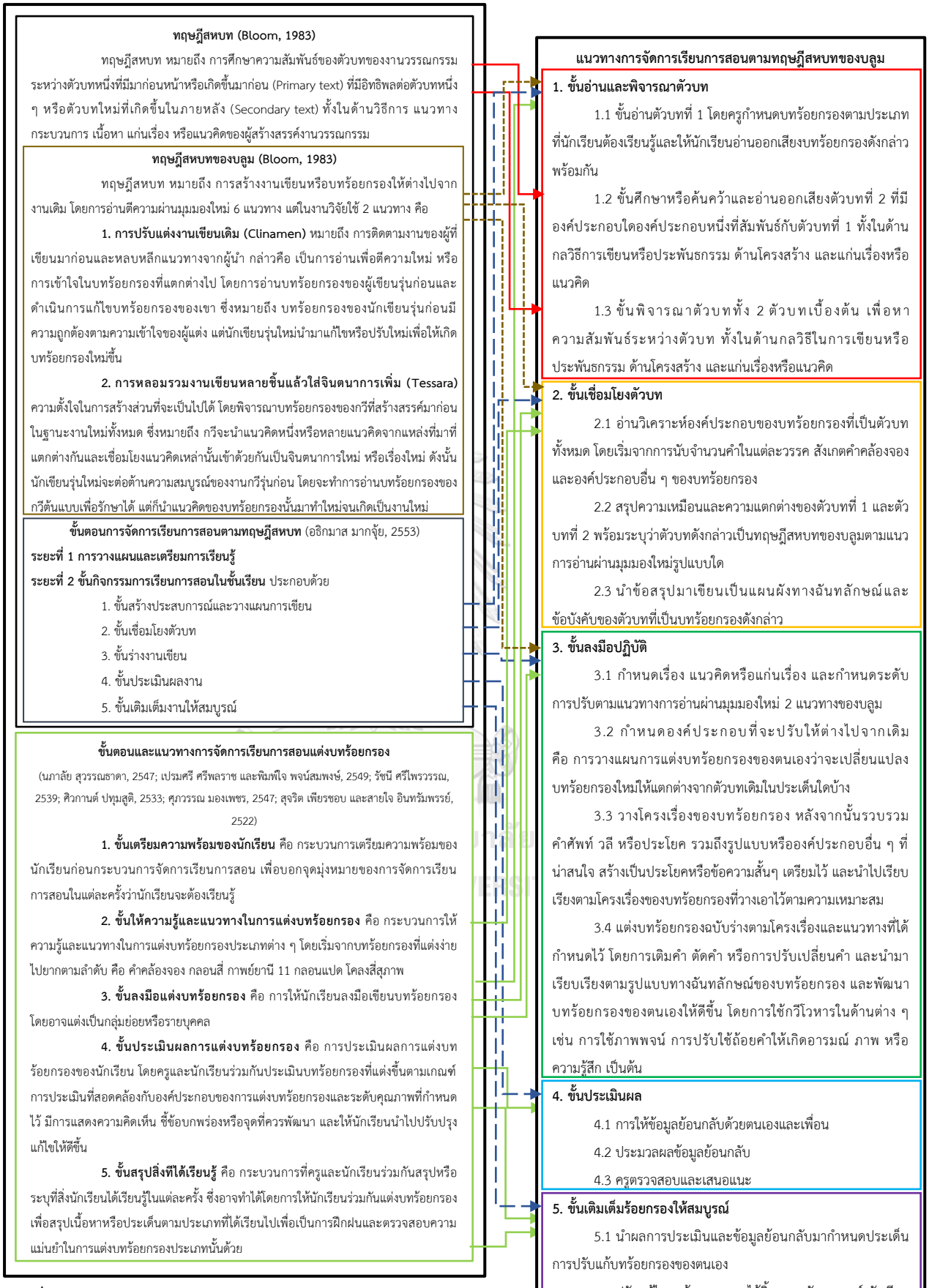

ภาพที่ 7 การสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม

จากการเปรียบเทียบขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นตอนนั้นมีกระบวนการที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านต่าง ๆ ได้ทั้งด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร ซึ่งจะแสดงให้เห็นดังภาพที่ 9

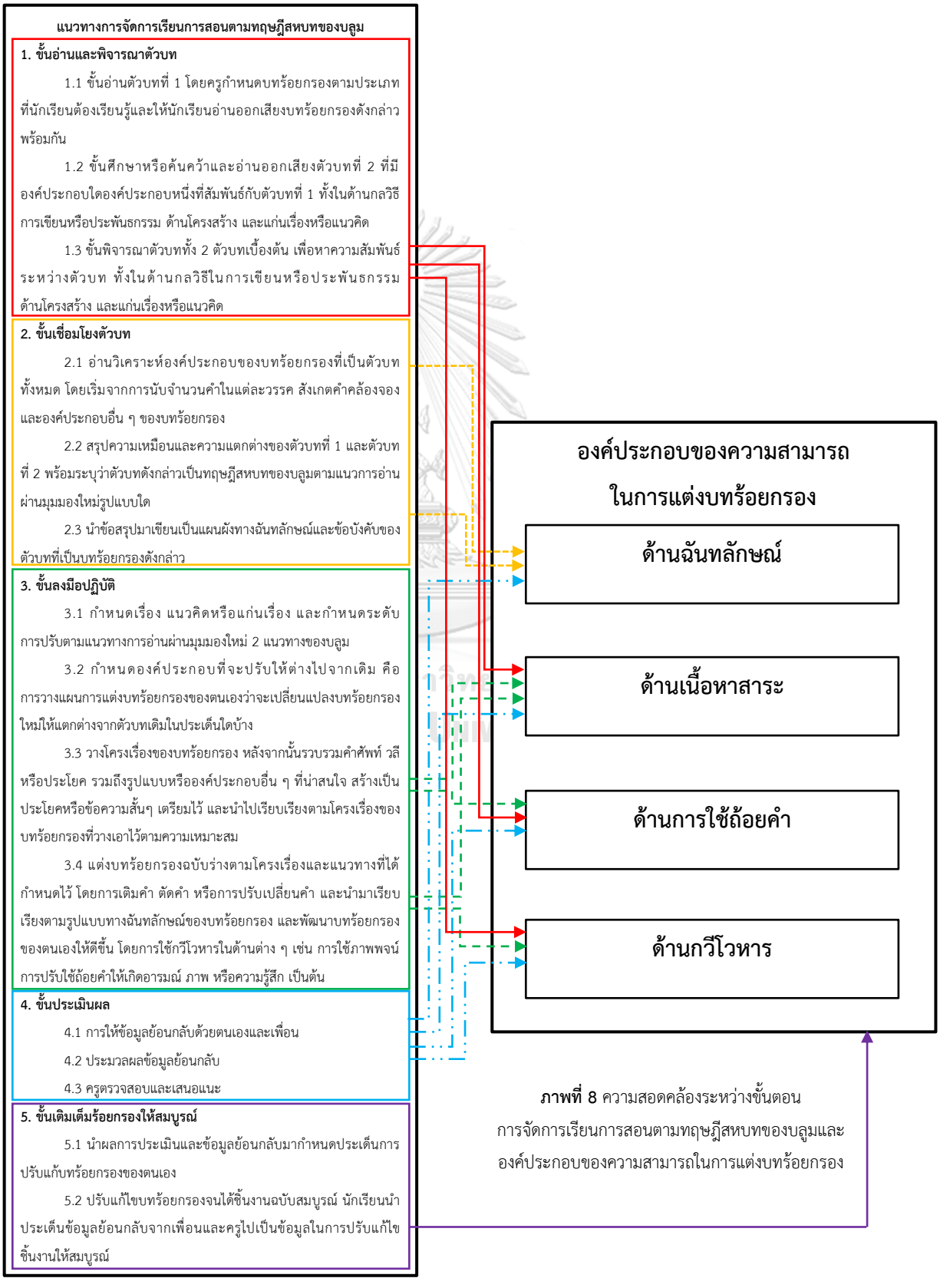

ภาพที่ 8 ความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมและองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

4.2.5 นำแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง

4.2.6 นำแผนการจัดการเรียนการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความถูกต้องจุดประสงค์การเรียนรู้ ความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ทุกรายการประเมิน

2) ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพิ่มเติมว่า ควรระบุแหล่งอ้างอิงหรือที่มาของตัวบทให้ครบถ้วน ตรวจทานการสะกดคำให้ถูกต้อง รวมถึงตกแต่งใบงาน แบบวิเคราะห์ตัวบท หรือตัวบทอ่านต่าง ๆ ให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น

4.2.7 นำแผนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมไปทดลองสอน (Try out) กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย แต่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1 กลุ่ม พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบทที่อ่านระหว่างการทดลองตัวหนังสือเล็กไป ควรขยายให้ใหญ่ขึ้น รวมถึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนอ่านตัวบทจากช่องทางอื่น ๆ เช่น บทความออนไลน์ทางเฟซบุ๊ก แฮชแท็กทางแอพพลิเคชันทวิตเตอร์ เพื่อความหลากหลายของคำที่จะนำมาใช้ในการแต่งบทร้อยกรอง

4.2.8 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมจากผลการทดลองใช้อีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองขั้นต้น (Pre-experimental research) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังทดลอง (One–group pretest-posttest design) โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 คาบ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ดำเนินการเตรียมความรู้พื้นฐานในการแต่งบทร้อยกรองและทฤษฎีสหบทให้กับนักเรียนเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองและใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

5.2 นำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองฉบับก่อนเรียน ไปใช้วัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน (Pre-test) หลังจากการเตรียมการเรียนรู้ของนักเรียนเสร็จสิ้น

เนื่องจากแบบวัดดังกล่าวให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรอง 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ นักเรียนบางส่วนอาจจะไม่มีหรือไม่สามารถจดจำความรู้พื้นฐานในการแต่งบทร้อยกรองบางประเภทได้ หากผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนดำเนินการในขั้นตอนที่ 5.1 อาจส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถทำแบบวัดได้ จากนั้นนำแบบวัดมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน

5.3 ดำเนินการทดลองจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามแผนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

5.4 สังเกตและบันทึกข้อมูลความเปลี่ยนแปลงของความสามารถจากแบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคลและแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนหลังจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5.5 นำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองฉบับหลังเรียน ไปใช้วัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน (Post-test) จากนั้นนำแบบวัดมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

แนวทางในการดำเนินการทดลองและการเก็บข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปการดำเนินการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามระยะเวลา เนื้อหา วิธีการวัด และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดังนี้

ตารางที่ 11 สรุปแนวทางในการดำเนินการทดลองและเก็บรวมรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์การวิจัย	สัปดาห์ที่	ช่วงเวลาของการวัด	เนื้อหา	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม		ก่อนทดลอง	บทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ	**ข้อมูลเชิงปริมาณ** การทดสอบ	1) แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 2) เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียน	1	ระหว่างการทดลอง	บทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 ครั้งที่ 1	**ข้อมูลเชิงคุณภาพ** 1) การตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรองของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ 6 ครั้ง 2) การบันทึก	1) เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 2) แบบบันทึก
	2	ระหว่างการทดลอง	บทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 ครั้งที่ 2		
	3	ระหว่างการทดลอง	บทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ ครั้งที่ 1		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์การวิจัย	สัปดาห์ที่	ช่วงเวลาของการวัด	เนื้อหา	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้
การสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม	4	ระหว่างการทดลอง	บทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ ครั้งที่ 2	ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล 3) การตรวจบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวน 3 ครั้ง	ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล 3) แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน
	5	ระหว่างการทดลอง	บทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ครั้งที่ 1		
	6	ระหว่างการทดลอง	บทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ครั้งที่ 2		
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูม		หลังทดลอง	บทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ	**ข้อมูลเชิงปริมาณ** การทดสอบ	1) แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 2) เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย ประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

6.1.1 ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมก่อนเรียนและหลังเรียน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยการทดสอบ T-Test (*t*-test dependent) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

6.1.2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและความเรียงตามลำดับ

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

6.2.1 ผู้วิจัยรวบรวมผลงานการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน ดังนี้ 1) ผลงานบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนเรียน 2) ผลงานบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้ระหว่างการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรองในแต่ละประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ประเภทละ 2 หัวข้อ 3) ผลงานบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6.2.2 ผู้วิจัยนำผลงานการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นมาวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ทั้งในด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร โดยจำแนกตามช่วงเวลาในการวัด 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก คือ สัปดาห์ที่ 3-5 ประกอบด้วย การทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนเรียน การแต่งกาพย์ยานี 11 ในครั้งที่ 1 และ 2 การแต่งกลอนสุภาพ ครั้งที่ 1 ระยะหลัง คือ สัปดาห์ที่ 6-8 ประกอบด้วย การแต่งกลอนสุภาพครั้งที่ 2 การแต่งโคลงสี่สุภาพครั้งที่ 1 และ 2 รวมถึงการทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังเรียน

6.2.3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบความเรียงตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบททั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ

ตอนที่ 2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพตามลำดับ ดังนี้

2.1 ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านฉันทลักษณ์

2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านเนื้อหาสาระ

2.3 ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำ

2.4 ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านกวีโวหาร

ผลการวิจัยแต่ละตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบททั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนจากการทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท รวมถึงคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตรวจผลงานการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนนำมาทดสอบค่าที (*t*-test dependent) ดังนี้

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบททั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		*t*	*p*
		$\bar{X}$	*SD*	$\bar{X}$	*SD*		
ภาพรวม	48	20.43	5.06	46.93	1.11	31.92	.00*
1) ด้านฉันทลักษณ์	12	4.87	1.80	11.80	.49	22.60	.00*
2) ด้านเนื้อหาสาระ	12	5.70	1.09	11.60	.62	26.03	.00*
3) ด้านการใช้ถ้อยคำ	12	6.63	1.47	11.89	.47	19.99	.00*
4) ด้านกวีโวหาร	12	3.23	1.57	11.53	.57	33.22	.00*

*$p < .01$

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองในภาพรวมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 20.43 (*SD* = 5.06) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 46.93 *(SD* = 1.11) หรือกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทสามารถพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนในภาพรวมได้

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนจำแนกตามองค์ประกอบพบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ได้แก่ 1) ด้านฉันทลักษณ์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 11.80 (*SD* = .49) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 4.87 (*SD* = 1.80) 2) ด้านเนื้อหาสาระ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 11.60 (*SD* = .62) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 5.70 (*SD* = 1.09) 3) ด้านการใช้ถ้อยคำ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 11.89 (*SD* = .47) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 6.63 (*SD* = 1.47) และด้านกวีโวหาร นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 11.53 (*SD* = .57) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 3.23 (*SD* = 1.57) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวในเชิงคุณภาพที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนจาก

แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนและหลังเรียน ผลงานบทร้อยกรองของนักเรียน แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล ร่วมกับแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการเปรียบเทียบเป็น 2 ระยะ แบ่งตามสัปดาห์ที่ใช้จัดการเรียนการสอน ได้แก่ ระยะแรก คือ สัปดาห์ที่ 3-5 ประกอบด้วย การทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองก่อนเรียน การแต่งกาพย์ยานี 11 ในครั้งที่ 1 และ 2 การแต่งกลอนสุภาพ ครั้งที่ 1 ระยะหลัง คือ สัปดาห์ที่ 6-8 ประกอบด้วย การแต่งกลอนสุภาพครั้งที่ 2 การแต่งโคลงสี่สุภาพครั้งที่ 1 และ 2 รวมถึงการทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยภาพรวม

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองในระยะยหลังดีกว่าในระยะแรก กล่าวคือ ในระยะแรก นักเรียนแต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับ เนื้อหาสาระไม่ชัดเจน วกวน ไม่นำเสนอแนวคิดที่แปลกใหม่ เขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง ใช้ถ้อยคำซ้ำซาก รวมถึงไม่เลือกใช้คำสัมผัสและกลวิธีทางวรรณศิลป์ แต่ในระยะหลัง นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองดีกว่าระยะแรก กล่าวคือ นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับ โดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน นำเสนอแนวคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์กับผู้อ่าน ซึ่งแตกต่างจากตัวบทต้นทาง รวมถึงสามารถใช้ถ้อยคำได้อย่างถูกต้องทั้งด้านการเขียนสะกดคำ และการใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำซาก อีกทั้งยังสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยเลือกใช้สัมผัสและกลวิธีทางวรรณศิลป์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย

2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจำแนกตามองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท จำแนกตามองค์ประกอบ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังเรียน และผลงานการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนแต่ละประเภทมาสังเกตและบันทึกลงในแบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถใน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การแต่งบทร้อยกรองในระยะหลังดีกว่าในระยะแรกทุกองค์ประกอบ สรุปการเปลี่ยนแปลงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 สรุปผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง จำแนกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ระยะแรก (สัปดาห์ที่ 3-6)	ระยะหลัง (สัปดาห์ที่ 7-10)
ด้านฉันทลักษณ์	นักเรียนแต่งบทร้อยกรองแต่ละประเภท **ไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับ** ทั้งในด้าน 1) การใช้จำนวนคำ 2) การใช้สัมผัสนอก 3) การใช้สัมผัสระหว่างบท และ 4) ข้อบังคับเฉพาะของบทร้อยกรองแต่ละประเภท	นักเรียนแต่งบทร้อยกรองแต่ละประเภท**ได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับ** ทั้งในด้าน 1) การใช้จำนวนคำ 2) การใช้สัมผัสนอก 3) การใช้สัมผัสระหว่างบท และ 4) ข้อบังคับเฉพาะของบทร้อยกรองแต่ละประเภท
ด้านเนื้อหาสาระ	1. นักเรียนส่วนมากแต่งบทร้อยกรองโดย**ไม่มีการวางโครงเรื่อง**ก่อนแต่ง ส่งผลให้บทร้อยกรองของนักเรียนมี**เนื้อหาสาระที่ไม่ชัดเจน และวกวน**	1. นักเรียนส่วนมากสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยได้สัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด **มีการวางโครงเรื่อง**ไว้หลากหลายรูปแบบก่อนแต่ง จัดลำดับ**เนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน**
	2. นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยใช้เนื้อหาสาระหรือแนวคิดที่ยึดติดกับตัวบทต้นทาง **ไม่นำเสนอแนวคิดในมุมมองอื่นที่มีความแปลกใหม่** ซึ่งช่วยส่งเสริมเปิดมุมมองความคิดใหม่ให้กับผู้อ่าน	2. นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดย**นำเสนอเนื้อหาสาระหรือแนวคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากตัวบทต้นทาง**
ด้านการใช้ถ้อยคำ	1. นักเรียนส่วนหนึ่งแต่งบทร้อยกรองโดยปรากฏ**การใช้คำที่มักสะกดผิด** เช่น สุขสันต์ นักเรียนเขียนเป็นสุขสรรค์ เป็นต้น	1. นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยมีการเขียน**สะกดได้อย่างถูกต้อง** นักเรียนสามารถเขียนสะกดคำที่เคยเขียนผิดได้อย่างถูกต้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

องค์ประกอบ	ระยะแรก (สัปดาห์ที่ 3-6)	ระยะหลัง (สัปดาห์ที่ 7-10)
	2. นักเรียนส่วนหนึ่งแต่งบทร้อยกรองโดย**ใช้ถ้อยคำซ้ำซาก ไม่แปลกใหม่**	2. นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดย**ใช้ถ้อยคำที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำซาก** โดยการใช้คำไวพจน์ หรือการหลากคำ 3. นักเรียนบางส่วนมีการนำถ้อยคำจากตัวบทที่เคยใช้ในการแต่งบทร้อยกรองในครั้งก่อนหน้ามาประยุกต์ใช้กับบทร้อยกรองในครั้งถัดไป แสดงให้เห็นว่า**นักเรียนมีคลังคำศัพท์มากขึ้นจากการอ่านตัวบท**
ด้านกวีโวหาร	นักเรียนส่วนมากแต่งบทร้อยกรองโดย**ไม่เลือกใช้ทั้งคำสัมผัส และการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์** อีกทั้งยังมีนักเรียนบางส่วนที่**เลือกใช้เพียงคำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สัมผัสสระ และสัมผัสวรรณยุกต์ เพียงวิธีการเดียวเท่านั้น**	นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา **โดยเลือกใช้ทั้งคำสัมผัส** ทั้งสัมผัสอักษร สัมผัสสระ และสัมผัสวรรณยุกต์ **รวมถึงแต่งบทร้อยกรองโดยเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ประกอบ** เช่น การใช้ภาพพจน์ เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง จำแนกตามองค์ประกอบในแต่ละด้านจากตารางข้างต้น มีดังนี้

2.2.1 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านฉันทลักษณ์

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านฉันทลักษณ์ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ และตามลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำ สัมผัสนอก และใช้เสียงบังคับท้ายวรรคได้อย่างถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านฉันทลักษณ์ พบว่า ระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับ ทั้งในด้าน 1) การใช้จำนวนคำ 2) การใช้สัมผัสนอก

3) การใช้สัมผัสระหว่างบท และ 4) ข้อบังคับเฉพาะของบทร้อยกรองแต่ละประเภท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<u>ตัวอย่างที่ 1</u>

“วิชาเหมือนสินค้า ขยันหาด้วยความเพียร
*ทั้งพูดอ่านและเขียน ล้วนมีค่ากับตัว**เรา***
*ขี้เกียจคือปลาร้าย จะทำลายในตัว**เรา***
อย่าให้อยู่นานเนา อย่าเกียจคร้านการวิชา”

(นักเรียนคนที่ 1 ระยะแรก)

จากตัวอย่างที่ 1 พบว่า นักเรียนคนที่ 1 แต่งกาพย์ยานี 11 โดยใช้สัมผัสระหว่างบทที่คำส่งและรับสัมผัสเป็นคำเดียวกัน ซึ่งไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ในการแต่งบทร้อยกรอง แต่ในระยะหลังของการทดลอง พบว่า นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณะและลักษณะบังคับของบทร้อยกรอง สามารถใช้สัมผัสระหว่างบทได้ถูกต้อง

“ยาเสพติดดั่งภัยร้าย ล้วนทำลายกายและจิต
*ผู้คนที่หลงผิด จะทุกข์ใจทุกคืน**วัน***
*เราต้องสามัคคี ไม่รอรีร่วมป้อง**กัน***
บ้านเมืองจะสุขสันต์ ร่วมหยุดยั้งยาเสพติด”

(นักเรียนคนที่ 1 ระยะหลัง)

<u>ตัวอย่างที่ 2</u>

*“คุณพ่อแม่เปรียบพื้นพสุธา แสนหนักหนาเหลือที่จะแทน**ทด***
*พระคุณท่านใช้อย่างไรก็ไม่**หมด*** *แต่ถูกจดจำไว้ได้ขึ้น**ใจ***
*ขอเทพไทเทวดาทั้งหกชั้น โปรดช่วยกันอวยพรและสรร**เสริญ***
ให้บิดาและมารดาพรเจริญ ด้วยวรรณะสุขะเทอญโปรดอวยชัย

(นักเรียนคนที่ 18 ระยะแรก)

จากตัวอย่างที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนแต่งกลอนสุภาพโดยใช้เสียงวรรณยุกต์ท้ายวรรคไม่ถูกต้องตามลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ กล่าวคือ ในวรรครับสามารถใช้เสียงวรรณยุกต์ท้ายวรรคได้ 3 เสียง เท่านั้น ได้แก่ เสียงเอก เสียงโท และเสียงจัตวา แต่นักเรียนใช้คำว่า ทด และ ล้น ซึ่งทั้งสองคำล้วนเป็นเสียงวรรณยุกต์ตรีจึงทำผิดลักษณะบังคับ อีกทั้งนักเรียนยังใช้คำสัมผัสระหว่างบทไม่ถูกต้องอีกด้วย แต่ในระยะหลังของการทดลอง พบว่า นักเรียนสามารถแต่งกลอนสุภาพได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ถูกต้องทั้งในด้าน 1) การใช้จำนวนคำ 2) การใช้สัมผัสนอก 3) การใช้สัมผัสระหว่างบท และ 4) ข้อบังคับเฉพาะของบทร้อยกรองแต่ละประเภท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

*“ธรรมชาติดุจลงโทษโกรธมนุษย์ มิอาจหยุดยั้งด้วยพระเจ้า**สรรค์***
*ยากจะหาหนทางมาป้อง**กัน** ภัยคุกคามปัจจุบันอันต**ราย***
*เพียงแต่เราเยาวชนคนรุ่นใหม่ แม้นมีภัยร่วมรับมือความเสีย**หาย***
เพียงแต่ช่วยปกป้องไม่ทำลาย ธรรมชาติอาจคลายกลับคืนงาม”

(นักเรียนคนที่ 18 ระยะหลัง)

2.2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านเนื้อหาสาระ

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านเนื้อหาสาระ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน รวมถึงให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดลำดับเนื้อหา พบว่า ระยะแรกของการทดลองนักเรียนแต่งบทร้อยกรอง โดยลำดับเนื้อหาไม่ชัดเจน ส่งผลให้เนื้อหาวกวน ซ้ำซ้อน เมื่อพิจารณาร่วมกับใบงานที่ 3 แนวทางการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ที่นักเรียนทำระหว่างการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท สังเกตได้ว่านักเรียนไม่วางโครงเรื่องหรือวางโครงเรื่องและจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาได้ไม่เหมาะสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวอย่าง

“วิชาอ่านและเขียน จงพากเพียรและขยัน
ศึกษาเป็นสำคัญ อนาคตจะโสภา
เด็กเล็กและหนุ่มสาว เมื่อถึงคราวอ่านและเขียน
ตั้งใจและพากเพียร มีวิชาจะสดใส”

(นักเรียนคนที่ 22 ระยะแรก)

ตัวอย่างกาพย์ยานี 11 ของนักเรียนคนที่ 22 แสดงให้เห็นว่า กาพย์ยานี 11 ที่แต่งขึ้นมีใจความสำคัญที่ซ้ำซ้อนกันทั้งบทที่ 1 และบทที่ 2 คือ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับความสำคัญของการศึกษา และโน้มน้าวให้ผู้อ่านขยันและตั้งใจเพื่ออนาคตที่ดีของตนเองทั้งสองบท ซึ่งถือว่าเป็นความซ้ำซ้อน วกวน ขาดความเป็นสารัตถภาพ แต่ในการระยะของการทดลอง พบว่า ความสามารถด้าน

เนื้อหาสาระ เกี่ยวกับการจัดลำดับเนื้อหาเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เมื่อนำร่องรอยการบันทึกใบงานที่ 3 แนวทางการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ตอนที่ 2 การวางโครงเรื่องของตนเอง พบว่า นักเรียนมีการจัดวางลำดับหัวข้อหลากหลายรูปแบบ และพิจารณาเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและนำมาแต่งเป็นผลงานของตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการวางโครงเรื่องของนักเรียนคนที่ 22

แนวทางที่ 1 - *บทที่ 1 ลักษณะของคนซื่อสัตย์*

- *บทที่ 2 ผลของความซื่อสัตย์*

แนวทางที่ 2 - *บทที่ 1 ข้อดีของความซื่อสัตย์*

- *บทที่ 2 ข้อเสียของคนที่ไม่ซื่อสัตย์*

ร่องรอยการวางโครงเรื่องของนักเรียนคนที่ 22 แสดงให้เห็นว่านักเรียนวางแผนก่อนการแต่งบทร้อยกรองของตนเองไว้ก่อนการแต่ง ส่งผลให้บทร้อยกรองของนักเรียนในระยะหลังมีเนื้อหาสาระที่ชัดเจน ไม่วกวน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 กลอนสุภาพ

“ความซื่อสัตย์เปรียบอาวุธสุดวิเศษ ผลาญกิเลสละอบายคลายทุจริต
ไม่โปปดมดเท็จในความคิด และในจิตซื่อตรงคงความดี
คนซื่อสัตย์จึงถือว่าน่าคบ หากได้พบผูกมิตรให้เป็นศรี
คนสับปลับเปรียบดั่งคนไพรี จงหลีกหนีให้ไกลสบายเอย”

(นักเรียนคนที่ 22 ระยะหลัง)

ตัวอย่างที่ 2 โคลงสี่สุภาพ

“กรุงเทพดุจเทพสร้าง ปกครอง
เพื่อนพี่น้องปรองดอง ทั่วหน้า
ตลาดนัดสิ่งของ จับจ่าย
เอิบอิ่มกันทั่วหล้า สุขล้นทั่วไป”

(นักเรียนคนที่ 22 ระยะหลัง)

ตัวอย่างที่ 1 และ 2 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยจัดลำดับเนื้อหาได้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน วกวน แตกต่างจากบทร้อยกรองในระยะแรกของการทดลอง จึงสามารถสรุปผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านเนื้อหาสาระได้ดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ด้านเนื้อหาสาระ

บทร้อยกรองในช่วงระยะแรก	บทร้อยกรองในช่วงระยะหลัง	การเปลี่ยนแปลง
ตัวอย่าง *“วิชาอ่านและเขียน* *จงพากเพียรและขยัน* *ศึกษาเป็นสำคัญ* *อนาคตจะโสภา* *เด็กเล็กและหนุ่มสาว* *เมื่อถึงคราวอ่านและเขียน* *ตั้งใจและพากเพียร* *มีวิชาจะสดใส”* นักเรียนคนที่ 22	ตัวอย่างที่ 1 *“ความซื่อสัตย์เปรียบอาวุธสุดวิเศษผลาญ* *กิเลสละอบายคลายทุจริต* *ไม่โปปดมดเท็จในความคิด* *และในจิตซื่อตรงคงความดี* *คนซื่อสัตย์จึงถือว่าน่าคบ* *หากได้พบผูกมิตรให้เป็นศรี* *คนสับปลับเปรียบดั่งคนไพรี* *จงหลีกหนีให้ไกลสบายเอย”* นักเรียนคนที่ 22 ตัวอย่างที่ 2 *“กรุงเทพดุจเทพสร้าง ปกครอง* *เพื่อนพี่น้องปรองดอง ทั่วหน้า* *ตลาดนัดสิ่งของ จับจ่าย* *เอิบอิ่มกันทั่วหล้า สุขล้นทั่วไป”* นักเรียนคนที่ 22	**ระยะแรก** บทร้อยกรองของนักเรียนมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน วกวน **ระยะหลัง** บทร้อยกรองของนักเรียนมีเนื้อหาชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน ไม่วกวน

อีกทั้ง ความคิดสร้างสรรค์ในด้านเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยพบว่า ในระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้ ความคิด และเกิดประโยชน์ แต่นักเรียนส่วนหนึ่งยังคงยึดแนวคิดและนำเสนอเนื้อหาสาระตามตัวบทต้นทางที่นักเรียนพิจารณา ไม่แปลกใหม่หรือแหวกแนวความคิดเดิม ดังตารางเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในด้านเนื้อหาสาระ ระยะแรก

ตัวบทต้นทาง		บทร้อยกรองของนักเรียน	
ธรรมชาติหลากพรรณ	*โลกรังสรรค์สร้างเอาไว้*	*“ธรรมชาติแสนงดงาม*	*ฟ้าสีครามแสนสดใส*
ชีวิตทั้งน้อยใหญ่	*ได้อาศัยดำรงพันธุ์*	*ชีวิตทั้งน้อยใหญ่*	*อยู่อาศัยดำรงพันธุ์*
ป่าไม้ไพรพนา	*ร่วมรักษาอย่างสร้างสรรค์*	*หยุดตัดและทำลาย*	*ไม่เสื่อมหายเสริมสร้างสรรค์*
หยุดตัดไม้ทำลายพันธุ์	*สิ่งสำคัญหันดูแล*	*ปลูกป่าร่วมช่วยกัน*	*โลกเราพลันสดใสเอย”*
น้ำนั้นมีจำกัด	*ช่วยประหยัดเป็นทางแก้*		(นักเรียนคนที่ 11 ระยะหลัง)
นำพลังงานผันแปร	*เพื่อเผื่อแผ่แก่ผู้คน*		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ช่วยกันแยกขยะ	*ลักษณะไม่สับสน*
ต่างประเภทแยกไม่ปน	*ล้วนส่งผลต่อโลกา*
ประหยัดพลังงาน	*และลดการใช้ไฟฟ้า*
เพาะผลพันธุ์ต้นกล้า	*สร้างผืนป่าทดแทนภัย*
วันนี้หากเราเริ่ม	*ช่วยสร้างเสริมโลกสดใส*
ธรรมชาติแสนยิ่งใหญ่	*ดำรงไว้ให้ยาวนาน*

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยวางโครงเรื่องและถ่ายทอดเนื้อหาสาระตามตัวบทที่นักเรียนพิจารณาเป็นหลัก ไม่แสดงออกซึ่งเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่ไม่เสริมสร้างความคิดหรือแนวคิดในมุมมองใหม่ให้กับผู้อ่าน โดยกล่าวถึงความสำคัญของป่าไม้และธรรมชาติและเชิญชวนให้ผู้อ่านร่วมกันอนุรักษ์เอาไว้ แต่ในระยะหลัง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยนำเสนอแนวคิดในมุมมองใหม่ที่แตกต่างจากตัวบทที่นำมาพิจารณา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในด้านเนื้อหาสาระ ระยะหลัง

ตัวบทต้นทาง		**บทร้อยกรองของนักเรียน**	
กรุงเทพอมรมิ่งฟ้า	*เมืองอินทร์*	<u>ตัวอย่าง</u>	
กษัตริย์นั่งครองนัครินทร์	*อุ่นเกล้า*	*กรุงเทพแสนว้าวุ่น*	*เวียนวน*
ภูมิพลปิ่นภูมินทร์	*พุทธหน่อ*	*รถมากบนถนน*	*แน่นล้น*
เยือนเยี่ยมราษฎร์คลายเศร้า	*ทั่วร้อยขุนเขา*	*แต่เหล่ากรุงเทพชน*	*ใจจิต งามเอย*
ใจเมืองเราพระแก้ว	*มรกต*	*รินรื่นรสธรรมท้น*	*ทั่วพื้นภูวดล*
แสงล่องเขียวใสสด	*จรัสหล้า*		*(นักเรียนคนที่ 11 ระยะหลัง)*
ผองไทยทั่วกันหมด	*นมัสมั่น*		
พระคู่สยามเมืองฟ้า	*ปกป้องทุกภัย*		
วัดอรุณแจ่มแจ้ง	*แสงใส*		
ปรางค์เด่นดูแปลกใด	*แข่งได้*		
พระยาแม่หลามไหล	*เลยเรื่อย*		
วัดอยู่เรียงเลียบใกล้	*ฝั่งน้ำงามตา*		
ไตรรัตน์เรืองทั่วแคว้น	*กรุงไกร สยามแฮ*		
รินรื่นรสธรรมชัย	*ทั่วหน้า*		
ประชาร่มเย็นใน	*พุทธผ่อง ภูมินา*		
เป็นดั่งเมืองชาวฟ้า	*เยี่ยมพื้นภูวดล*		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับหัวข้อกรุงเทพมหานครในมุมมองที่แตกต่างจาก

ตัวบทที่นักเรียนพิจารณา โดยตัวบทต้นทางมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกรุงเทพมหานครในด้านการปกครองของกษัตริย์ และวัดจำนวนมาก แต่นักเรียนคนที่ 22 แต่งโคลงสี่สุภาพโดยนำเสนอกรุงเทพมหานครในมุมมองอื่น เช่น ความสามัคคีของผู้คน ตลาดนัด เป็นต้น รวมถึงนักเรียนคนที่ 11 สามารถแต่งโคลงสี่สุภาพเกี่ยวกับกรุงเทพมหานครในมุมมองสภาพปัญหาต่าง ๆ แต่ผู้คนยังคงมีน้ำใจและธรรมะทำให้สังคมมีความสุข

2.2.3 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำ

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำ หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง ทั้งในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมาย รวมถึงมีการใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่และน่าสนใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำ พบว่า ในระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องทั้งในด้าน 1) การเขียนสะกดคำ 2) ใช้ถ้อยคำเดิมไม่ซ้ำซาก แปลกใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ขยันและหมั่นเพียร อ่านและเขียนจงตั้งใจ
ขี้เกียจคือปลาร้าย มันทำลายความรู้เรา
*ปัญญาพา**สุขสรรค์** เติบโตพลันในวันหน้า*
อนาคตจะโสภา หากเรามาตั้งใจเรียน”

(นักเรียนคนที่ 3 ระยะแรก)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นข้อผิดพลาดด้านการใช้ถ้อยคำ คือ การเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง จากคำว่า “สุขสันต์” (ถูกต้อง) เป็นคำว่า “สุขสรรค์” (ไม่ถูกต้อง)

ตัวอย่างที่ 2

*“**วิชา**อ่านและเขียน จง**พากเพียร**และขยัน*
ปัญญานั้นสำคัญ อนาคตจะโสภา
*เด็กเล็กและหนุ่มสาว เมื่อถึงคราว**อ่านและเขียน***
*ตั้งใจและ**พากเพียร** มี**วิชา**จะสดใส”*

(นักเรียนคนที่ 25 ระยะแรก)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นข้อผิดพลาดด้านการใช้ถ้อยคำ คือ การใช้ถ้อยคำซ้ำซาก ไม่แปลกใหม่ ได้แก่ วิชา อ่านและเขียน และพากเพียร

ในระยะหลังของการทดลอง พบว่า นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องทั้งในด้าน 1) การเขียนสะกดคำ และ 2) การใช้ถ้อยคำไม่ซ้ำซาก กล่าวคือ นักเรียนไม่เขียนสะกดคำเดิมผิดอีก รวมถึงมีการใช้กลวิธีการหลากคำ โดยการหาคำที่มีความหมายเหมือนกับคำเดิมมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำเดิมซ้ำซาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“กรุงเทพดุจเทพสร้าง *รังสรรค์*
วัดวังเรียงรายกัน *คู่หล้า*
*ผู้คน**สุขสันต์**หรร-* *ษาทั่ว กันเอย*
กรุงเทพเมืองแจ่มฟ้า *ทั่วพื้นภูวดล*

(นักเรียนคนที่ 3 ระยะหลัง)

ตัวอย่างที่ 2

“กตัญญูสามพยางค์อย่าจางหาย *อย่ามลายจาก**หัวใจ**ให้คงอยู่*
***พ่อและแม่**ครูอาจารย์คอยอุ้มชู* *ดัง**ฤทัย**เลี้ยงดูตลอดมา*
กตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี *ทั้ง**ชนกชนนี**ควรรู้ค่า*
เราทั้งหลายตั้งจิตคิดบูชา *น้อมศรัทธาตั้งมั่นทั่วกันเอย*

(นักเรียนคนที่ 25 ระยะหลัง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวอย่างบทร้อยกรองในระยะหลังของนักเรียนทั้ง 2 ตัวอย่าง แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำของนักเรียนดีขึ้น จากตัวอย่างที่ 1 สังเกตได้ว่า ในการแต่งกาพย์ยานี 11 ในช่วงระยะแรกของการทดลองของนักเรียนคนที่ 3 เขียนสะกดคำว่า “สุขสันต์” เป็นคำว่า “สุขสรรค์” ซึ่งไม่ถูกต้อง แต่บทร้อยกรองของนักเรียนในช่วงระยะหลัง พบว่า นักเรียนสามารถเขียนสะกดคำว่า “สุขสันต์” ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว รวมถึงจากตัวอย่างที่ 2 พบว่า ในช่วงระยะแรกนักเรียนใช้ถ้อยคำซ้ำซากไม่แปลกใหม่ ใช้คำเดิมในการแต่งซ้ำ ๆ แต่เปลี่ยนแปลงดีขึ้นในระยะหลังของการทดลอง นักเรียนเริ่มใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเหมือนกันแต่เขียนไม่เหมือนกันหรือเรียกว่า “คำไวพจน์” ในการแต่งบทร้อยกรอง คือ “หัวใจ” ใช้คำว่า “ฤทัย” มาแทน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบททำให้นักเรียนมีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำที่ดีขึ้น ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ด้านการใช้ถ้อยคำ

บทร้อยกรองในช่วงระยะแรก	บทร้อยกรองในช่วงระยะหลัง	การเปลี่ยนแปลง
ตัวอย่างที่ 1 *“ขยันและหมั่นเพียร* *อ่านและเขียนจงตั้งใจ* *ขี้เกียจคือปลาร้าย* *มันทำลายความรู้เรา* *ปัญญาพา**สุขสรรค์*** *เติบโตพลันในวันหน้า* *อนาคตจะโสภา* *หากเรามาตั้งใจเรียน”* นักเรียนคนที่ 3	ตัวอย่างที่ 1 *“กรุงเทพดุจเทพสร้าง รังสรรค์* *วัดวังเรียงรายกัน คู่หล้า* *ผู้คน**สุขสันต์**หรร- ษาทั่ว กันเอย* *กรุงเทพเมืองแจ่มฟ้า ทั่วพื้นภูวดล”* นักเรียนคนที่ 22	**ระยะแรก** บทร้อยกรองของนักเรียนปรากฏคำที่สะกดผิด **ระยะหลัง** บทร้อยกรองของนักเรียนปรากฏคำที่นักเรียนเคยเขียนผิดแต่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว
ตัวอย่างที่ 2 *“**วิชาอ่านและเขียน*** *จง**พากเพียร**และขยัน* *ศึกษาเป็นสำคัญ* *อนาคตจะโสภา* *เด็กเล็กและหนุ่มสาว* *เมื่อถึงคราว**อ่านและเขียน*** *ตั้งใจและ**พากเพียร*** *มี**วิชา**จะสดใส”* *นักเรียนคนที่ 25*	ตัวอย่างที่ 2 *กตัญญูสามพยางค์อย่าจางหาย* *อย่ามลายจาก**หัวใจ**ให้คงอยู่* ***พ่อและแม่**ครูอาจารย์คอยอุ้มชู* *ดัง**ฤทัย**เลี้ยงดูตลอดมา* *กตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี* *ทั้ง**ชนกชนนี**ควรรู้ค่า* *เราทั้งหลายตั้งจิตคิดบูชา* *น้อมศรัทธาตั้งมั่นทั่วกันเอย* นักเรียนคนที่ 25	**ระยะแรก** บทร้อยกรองของนักเรียนปรากฏการใช้ถ้อยคำซ้ำซากไม่แปลกใหม่ **ระยะหลัง** บทร้อยกรองของนักเรียนปรากฏการใช้คำไวพจน์ หรือการหลากคำ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้ถ้อยคำ คือ นักเรียนมีคลังคำศัพท์เพื่อใช้สำหรับการแต่งบทร้อยกรองของตนเองที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ นักเรียนนำถ้อยคำที่ใช้ในการแต่งบทร้อยกรองก่อนหน้ามาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองในครั้งต่อมา ดังตัวอย่างตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้ถ้อยคำเดิมจากบทร้อยกรองก่อนหน้ามาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองครั้งถัดไป

กาพย์ยานี 11	กลอนสุภาพ
ตัวอย่างที่ 1	ตัวอย่างที่ 1
*“โลกเราแสน**มีค่า***	*“ความซื่อสัตย์**มีค่า**น่ายกย่อง*
ทั้งผืนป่าสัตว์น้อยใหญ่	*มีเพื่อนผองน้องพี่ที่ใกล้ชิด*
นำจิตอิ่มเอมใจ	*คุณธรรม**นำใจ**สุจริต*
*สุขสดใส**ทุกวันคืน***	*จะพบจิตสุขเกษม**อิ่มเอมใจ***
หากเราไม่ดูแล	*หากผู้ใดประพฤติชั่วอยู่เป็นนิตย์*
โลกจะแย่ทรุดโทรมไป	*ทุจริตเพื่อนพ้องที่อยู่ใกล้*
อนุรักษ์ร่วมกันไว้	*ปฏิบัติสิ่งใดขาดความจริงใจ*
ประหยัดใช้พลังงาน	*ก็จะไร้ความสุข**ทุกวันคืน**”*
นักเรียนคนที่ 30	นักเรียนคนที่ 30

ผู้วิจัยจึงสรุปการเปลี่ยนความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการเขียนสะกดคำ การใช้ถ้อยคำที่แปลกใหม่ รวมถึงยังทำให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์ที่มากขึ้น สามารถนำไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองต่อไปได้

2.4 ผลการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านกวีโวหาร

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านกวีโวหาร หมายถึง การแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดยใช้คำที่มีเสียง จังหวะ และสัมผัสที่กลมกลืน สละสลวยและราบรื่น และทำให้ผู้อ่านเกิดภาพ โดยการเลือกใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ รวมถึงการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ การเล่นคำ และการใช้กลบทการแต่ง เพื่อส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ก่อให้เกิดความไพเราะ อรรถรส มโนภาพ หรือมีอารมณ์คล้อยตามต่อตัวผู้อ่าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านกวีโวหาร พบว่า ในช่วงระยะแรกของการทดลอง คือ นักเรียนส่วนมากแต่งบทร้อยกรองโดยเลือกใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สระ หรือวรรณยุกต์ แต่นักเรียนไม่เลือกใช้กลวิธี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทางวรรณศิลป์อย่างใดอย่างหนึ่งในการแต่งบทร้อยกรอง เช่น ภาพพจน์ หรือการเล่นคำ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“ลมกระโชกโบกพัดสะบัดไหว พาต้นไม้ไหวล้มถล่มทลาย
ฝนตกโถมโหมกระหน่ำรุนแรงร้าย เกิดเสียหายหาคนคุมมีไม่
หากเมื่อใดเห็นฟ้าเริ่มมืดมัว จงเตรียมตัวทั่วกันทั้งกายใจ
ให้เหมาะสมที่เป็นเยาวชนรุ่นใหม่ ที่ใส่ใจพิษภัยปรากฏการณ์”

(นักเรียนคนที่ 17 ระยะแรก)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่านักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยเลือกใช้สัมผัสอักษรในทุกบท แต่ไม่มีการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดภาพ

ผลงานบทร้อยกรองของนักเรียนในระยะหลังของการทดลอง ผู้วิจัยพบว่า นอกจากนักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยมีการเลือกใช้คำสัมผัสในแล้วนั้น นักเรียนยังสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยเลือกใช้กลวิธีความงามทางวรรณศิลป์เพิ่มในบทร้อยกรองของตนเองให้มีความไพเราะมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี จำต้องมียึดถือปฏิบัติ
ควรทำตามแนวทางอย่างเคร่งครัด ผู้มีสัจน่าคบไว้ให้เป็นมิตร
ความซื่อสัตย์ดังอาภรณ์บวรเลิศ สุดประเสริฐหากใจไม่ทุจริต
มิกลับกลอกเล่ห์ร้ายในความคิด เตือนสำนึกถูกผิดจิตซื่อตรง”

(นักเรียนคนที่ 17 ระยะหลัง)

ตัวอย่างที่ 2

“กรุงเทพเปรียบดั่งฟ้า เมืองสวรรค์
มีวัดเรียงรายกัน ทั่วหน้า
วัดโพธิ์วัดแจ้งอัน โดดเด่น
อีกพระปรางค์เสียดฟ้า นบไหว้บูชา”

(นักเรียนคนที่ 17 ระยะหลัง)

ตัวอย่างทั้งสองข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในช่วงระยะหลังของการทดลอง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยสามารถเลือกใช้ทั้งคำสัมผัสและกลวิธีทางวรรณศิลป์ ซึ่งแตกต่างจากใน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระยะแรกที่นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยเลือกใช้คำสัมผัสเพียงวิธีการเดียว จึงสามารถสรุปผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านกวีโวหารได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ด้านกวีโวหาร

บทร้อยกรองในช่วงระยะแรก	บทร้อยกรองในช่วงระยะหลัง	การเปลี่ยนแปลง
ตัวอย่าง *“ลมกระโชกโบกพัดสะบัดไหว* *พาต้นไม้ไหวล้มถล่มทลาย* *ฝนตกโถมโหมกระหน่ำรุนแรงร้าย* *เกิดเสียหายหาคนคุมมีไม่* *หากเมื่อใดเห็นฟ้าเริ่มมืดมัว* *จงเตรียมตัวทั่วกันทั้งกายใจ* *ให้เหมาะสมที่เป็นเยาวชนรุ่นใหม่* *ที่ใส่ใจพิษภัยปรากฏการณ์”* นักเรียนคนที่ 17	ตัวอย่างที่ 1 *“ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี* *จำต้องมียึดถือปฏิบัติ* *ควรทำตามแนวทางอย่างเคร่งครัด* *ผู้มีสัจน่าคบไว้ให้เป็นมิตร* *ความซื่อสัตย์ดังอาภรณ์บวรเลิศ* *สุดประเสริฐหากใจไม่ทุจริต* *มิกลับกลอกเล่ห์ร้ายในความคิด* *เตือนสำนึกถูกผิดจิตซื่อตรง”* นักเรียนคนที่ 17 ตัวอย่างที่ 2 *“กรุงเทพเปรียบดั่งฟ้า เมืองสวรรค์* *มีวัดเรียงรายกัน ทั่วหน้า* *วัดโพธิ์วัดแจ้งอัน โดดเด่น* *อีกพระปรางค์เสียดฟ้า นบไหว้บูชา”* นักเรียนคนที่ 17	**ระยะแรก** บทร้อยกรองของนักเรียนปรากฏการใช้คำสัมผัสเพียงอย่างเดียว **ระยะหลัง** บทร้อยกรองของนักเรียนปรากฏการใช้คำสัมผัสร่วมกับการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองทั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยภาพรวมของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท พบว่า ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังเรียนของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$=46.93, *SD* = 1.11) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$=20.43, *SD* = 5.06) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจำแนกตามองค์ประกอบของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท พบว่า องค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท จำแนกตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ผลการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองจากผลงานของนักเรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านฉันทลักษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณะและลักษณะบังคับ ทั้งในด้านการใช้จำนวนคำ การใช้สัมผัสนอกและสัมผัสระหว่างบท รวมถึงลักษณะบังคับเฉพาะของบทร้อยกรอง แต่ระยะหลังของการทดลอง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับ ทั้งในด้านการใช้จำนวนคำ การใช้สัมผัสนอก และสัมผัสระหว่างบท รวมถึงข้อบังคับเฉพาะของบทร้อยกรองแต่ละประเภท

2) ด้านเนื้อหาสาระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยจัดลำดับเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน วกวน รวมถึงไม่นำเสนอแนวคิดในมุมมองใหม่ที่แตกต่างจากตัวบทต้นทาง แต่ระยะหลังของการทดลอง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด จัดลำดับเนื้อหาชัดเจน ไม่วกวน รวมถึงสามารถนำเสนอแนวความคิดในมุมมองใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้อ่าน ซึ่งแตกต่างจากตัวบทต้นทาง

3) ด้านการใช้ถ้อยคำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง ใช้ถ้อยคำซ้ำซากไม่แปลกใหม่ แต่ระยะหลังของการทดลอง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง มีการใช้ถ้อยคำที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำซาก เช่น การใช้คำไวพจน์ เป็นต้น รวมถึงปรากฏการใช้คำศัพท์จากตัวบทก่อนหน้ามาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองในระยะหลังอีกด้วย

4) ด้านกวีโวหาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยไม่ใช้ทั้งการเลือกใช้คำสัมผัสและการใช้วิธีทางวรรณศิลป์ รวมถึงยังพบว่ามีนักเรียนบางส่วนเลือกใช้เพียงการใช้คำสัมผัสเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ในระยะหลังของการทดลอง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยใช้ทั้งคำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษร สัมผัสสระ และสัมผัสวรรณยุกต์ ร่วมกับการเลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ เช่น การใช้ภาพพจน์ เป็นต้น ในการแต่งบทร้อยกรอง

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีสาระสำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ และ 2) ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทโดยภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยภาพรวมของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน พบว่า องค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ จากการศึกษาปัญหาของการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนไม่สามารถแต่งบทร้อยกรองได้ เพราะนักเรียนไม่รู้จะเริ่มต้นบทร้อยกรองของตนเองอย่างไร ไม่มีคลังคำศัพท์ที่มากพอ รวมถึงไม่มีแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองที่ถูกต้องและไพเราะ ทฤษฎีสหบทของบลูม (Bloom, 1983) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองนักเรียนได้ เนื่องจากมีแนวคิดสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์บทร้อยกรองของนักเรียนได้ คือ แนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทบลูม 2 แนวทาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ได้แก่ 1) การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) 2) การหลอมรวมงานหลายชิ้นแล้วใส่จินตนาการเพิ่ม (Tessara) โดยการให้นักเรียนพิจารณาตัวบทต้นทางในด้านต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง อีกทั้งตัวบทต้นทางยังเป็นแบบอย่างทั้งในด้านด้านฉันทลักษณ์ ด้านการวางโครงเรื่องในหัวข้อที่แต่งอย่างเหมาะสม ด้านการเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมสอดคล้องกับประเด็นในการแต่ง รวมถึงด้านการสร้างสรรค์บทร้อยกรองของตนเองให้มีความงดงามโดยการใช้กวีโวหารที่ดี ซึ่งแนวทางดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง มีคลังคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการแต่ง มีแนวทางการแต่งบทร้อยกรองให้มีเนื้อหาสาระที่ชัดเจนสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด รวมถึงมีแบบอย่างในการแต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษาทั้งสัมผัสและกลวิธีทางวรรณศิลป์ เมื่อพิจารณาร่วมกับแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท สรุปได้ว่า ตัวบทต้นทางที่ครูนำมาให้พิจารณาหรือนักเรียนสืบค้นเอง มีส่วนช่วยให้แต่งบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีแนวทางในการขึ้นต้นและจบบทร้อยกรอง มีตัวอย่างคำที่สอดคล้องกับเนื้อหาให้เลือกใช้อย่างหลากหลาย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทของบลูมสามารถทำให้นักเรียนมีแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตอนเองในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่สูงขึ้น ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับ ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548) นพพร ประชากุล (2545) และ อธิกมาส มากจุ้ย (2553) ที่เสนอว่า การแต่งบทร้อยกรองตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทของบลูมเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการมองหาแนวทางในการสร้างบทร้อยกรองใหม่ของตนเอง โดยอาศัยอิทธิพลจากตัวบทต้นทางทั้งในด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านถ้อยคำ และด้านความงดงามทางภาษา

นอกจากนี้ ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรองพบว่า สาเหตุเกิดจากครูผู้สอนที่ขาดสื่อและส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบบรรยาย ไม่มีกิจกรรมและวิธีสอนที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและสังเคราะห์กระบวนการสอนแต่งบทร้อยกรองที่สามารถพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนจากเอกสารทางวิชาการ พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองควรมีขั้นตอนการสอนตามลำดับชัดเจน ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นสอน 3) ขั้นลงมือปฏิบัติ 4) ขั้นการประเมินผล และ 5) ขั้นสรุป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทของบลูมมาบูรณาการกับขั้นตอนการสอนแต่งบทร้อยกรองที่สังเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการ ทำให้ได้ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่และต่างไปจากเดิม กล่าวคือ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่สังเคราะห์ขึ้น 5 ขั้นตอน โดยอิงกับแนวทางตามทฤษฎีสหบท มีสื่อ คือ ตัวบทที่หลากหลายทั้งในด้านรูปแบบการแต่งและด้านเนื้อหาสาระ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนได้ดี รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนแต่งบทร้อยกรองอย่างเพียงพอ ส่งผลให้ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน เมื่อพิจารณาร่วมกับบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทมีความแปลกใหม่จากการสอนแบบเดิมที่ครูผู้สอนมักสอนแบบบรรยาย กิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนบทร้อยกรองแต่ละประเภทอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมถึงมีตัวบทที่เป็นสื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น เพลง ความเรียง ข่าว เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับที่ เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์ (2549) ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533) รวมถึง สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) เสนอไว้ว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองควรมีขั้นตอนหรือกระบวนการที่ชัดเจนเป็นไปตามลำดับ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างเพียงพอ รวมถึงควรมีสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้

อีกทั้ง ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองในองค์ประกอบด้านฉันทลักษณ์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 11.80 ซึ่งสูงกว่าองค์ประกอบในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่สังเคราะห์ขึ้น มีขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมความรู้พื้นฐานในการแต่งบทร้อยกรอง คือ ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงตัวบท ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างการแต่งบทร้อยกรองที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ นำมาเขียนเป็นแผนผังทางฉันทลักษณ์ รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนบทร้อยกรองแต่ละประเภทอย่างละ 2 ครั้ง ทำให้นักเรียนจดจำฉันทลักษณ์และนำไปแต่งในแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ รัชนี ศรีไพรวรรณ (2539) ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533) รวมถึง สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) ที่เสนอว่า ครูควรนำตัวอย่างบทร้อยกรองหลายบทที่ต้องการให้นักเรียนแต่งมาให้นักเรียนอ่านและใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ฉันทลักษณ์ เมื่อนักเรียนคุ้นเคยกับฉันทลักษณ์แล้วนักเรียนจะสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และข้อบังคับของบทร้อยกรอง

นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองขององค์ประกอบด้านกวีโวหาร พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 3.23 ซึ่งน้อยกว่าองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการแต่งบทร้อยกรองให้มีความงามทางวรรณศิลป์เป็นเรื่องยาก นักเรียนไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่สามารถใช้ในการแต่งบทร้อยกรอง รวมถึงไม่มีแนวทางหรือตัวอย่างของการนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แต่เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทแล้ว พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถด้านกวีโวหาร 11.53 สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีนำตัวอย่างบทร้อยกรองที่มีความงดงามและโดดเด่นด้านการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ในแต่งมาให้นักเรียนอ่านและพิจารณาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวบทต้นทาง	วิชาเหมือนสินค้า	อันมีค่าอยู่เมืองไกล
	ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ามา
	จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นสำเภาอันโสภา
	ความเพียรเป็นโยธา	แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
บทร้อยกรองของนักเรียน	วิชาเหมือนสินค้า	ขยันหาด้วยความเพียร
	ทั้งพูดอ่านและเขียน	ล้วนมีค่ากับตัวเรา
	ขี้เกียจคือปลาร้าย	จะทำลายชีวิตเรา
	อย่าให้อยู่นานเนา	อย่าเกียจคร้านการวิชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าตัวบทต้นทางมีการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ คือ การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ในการแต่ง เมื่อนักเรียนได้อ่านและพิจารณาตัวบทดังกล่าวแล้ว นักเรียนจะได้แนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง จากตัวอย่างของนักเรียนจะเห็นว่านักเรียนคำประโยคที่แสดงให้เห็นถึงการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์มาใช้ในบทร้อยกรองของตนเอง ส่งผลให้บทร้อยกรองมีความไพเราะและสละสลวยมากขึ้น ข้อมูลดังที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับ เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์ (2549) ศุภวรรณ มองเพชร (2547) และ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) ที่เสนอว่า ครูควรยกบทร้อยกรองที่มีความโดดเด่นและมีคุณค่าด้านวรรณศิลป์

และการใช้ภาษาให้นักเรียนได้อ่านและพิจารณา เพื่อเสริมสร้างความคิดและลีลาในการใช้คำให้มีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ให้กับนักเรียน และนำไปเป็นแบบอย่างในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง

2. ผลการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนตามทฤษฎีสหบท

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท จำแนกตามองค์ประกอบสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมมีการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองในระยะหลังดีขึ้นกว่าในระยะแรก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยอภิปรายผลของการวิจัย โดยจำแนกตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร และตามช่วงเวลาของการวัด 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก คือ สัปดาห์ที่ 3-5 และระยะหลัง คือ สัปดาห์ที่ 6-8 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านฉันทลักษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 2 ระยะ พบว่า ระยะแรก นักเรียนส่วนมากแต่งบทร้อยกรองโดยใช้จำนวนคำ สัมผัสนอกและสัมผัสระหว่างบทไม่ถูกต้อง แต่งไม่ถูกต้องตามลักษณะเฉพาะของบทร้อยกรอง แต่ในระยะหลัง นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นกว่าระยะแรก สามารถแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องทั้งด้านฉันทลักษณ์ ข้อบังคับทั่วไป และข้อบังคับเฉพาะของบทร้อยกรองแต่ละประเภท

ทั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีสหบทของบลูม (Bloom, 1983) ได้เสนอแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ โดยการศึกษาและพิจารณาตัวบทต้นทาง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นตัวอย่างแนวทางในการแต่งที่ถูกต้องในด้านฉันทลักษณ์และนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างผลงานของตนเองได้ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท มีทั้งขั้นตอนที่ 1 ขั้นอ่านและพิจารณาตัวบท รวมถึงขั้นตอนที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงตัวบท โดยครูยกตัวบทต้นทางที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับทั่วไป ทั้งในด้านจำนวนคำ การใช้สัมผัสนอกและสัมผัสระหว่างบท ให้นักเรียนอ่านและพิจารณา เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ประเภทนั้น ๆ และสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง เมื่อนักเรียนคุ้นเคยและเห็นตัวอย่างที่ถูกต้องแล้ว นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้และ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นำแนวทางนั้นไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ทำให้ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านฉันทลักษณ์ของนักเรียนในระยะหลังสูงกว่าก่อนเรียนที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับบทร้อยกรองประเภทนั้น ๆ เมื่อพิจารณาร่วมกับบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งบันทึกความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท สรุปได้ว่า ตัวบทต้นทางที่ครูนำมาเป็นตัวอย่างที่ดีในการแต่งบทร้อยกรอง เช่น โคลงสี่สุภาพ ตัวบทต้นทางที่ครูนำมาปรากฏคำเอกและคำโทชัดเจน ทำให้เมื่อแต่งโคลงสี่สุภาพของตนเองแล้วพิจารณาตัวบทไปพร้อมกัน ก็จะทำให้วางคำเอกและคำโทได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ รัชนี ศรีไพรวรรณ (2539) ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533) รวมถึง สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) ที่เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรองไว้ว่า ครูควรนำตัวอย่างบทร้อยกรองหลายบทที่ต้องการให้นักเรียนแต่งมาให้นักเรียนอ่าน พิจารณาและใช้กระบวนการคิดเปรียบเทียบ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับฉันทลักษณ์จนสามารถใช้ในการแต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และลักษณะบังคับของบทร้อยกรอง

2.2 ด้านเนื้อหาสาระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านเนื้อหาสาระ ทั้ง 2 ระยะ พบว่า ในระยะแรก นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยจัดลำดับเนื้อหาไม่ชัดเจน ใจความสำคัญวกวน รวมถึงไม่นำเสนอเนื้อหาสาระหรือแนวคิดในมุมมองที่แปลกใหม่ซึ่งเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน แต่ในระยะหลัง นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกว่าระยะแรก กล่าวคือ นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองมีการวางโครงเรื่องก่อนการแต่ง ส่งผลให้บทร้อยกรองมีเนื้อหาสาระชัดเจน ไม่วกวน มีเนื้อหาสาระหรือแนวคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ซึ่งมีความแตกต่างจากตัวบทต้นทาง

ทั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีสหบทของบลูม (Bloom, 1983) ได้เสนอแนวคิดสำคัญที่ให้ผู้แต่งอ่านและพิจารณาตัวบทต้นทางตั้งแต่ 2 ตัวบทขึ้นไป รวมถึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบทเกี่ยวกับเนื้อหาสาระหรือแนวคิดที่ผู้แต่งตัวบทต้นทางได้นำเสนอว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นักเรียนจึงได้แนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองให้มีเนื้อหาสาระและแนวคิดที่ใกล้เคียงหรือแตกต่างจากตัวบทต้นทาง

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่สอดคล้องกับแนวคิดของบลูมมีขั้นตอนขั้นที่ 1 ขั้นการอ่านและพิจารณาตัวบท และขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงตัวบท ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวนี้นักเรียนจะต้องอ่านตัวบทที่เป็นตัวอย่างที่ในการแต่งบทร้อยกรองที่ครูเตรียมให้ และนำมาวิเคราะห์ในแบบวิเคราะห์ตัวบท ซึ่งในกระบวนการนี้นักเรียนจะต้องวิเคราะห์สาระสำคัญของตัวบททั้ง 2 ตัว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บท รวมถึงวิเคราะห์แนวทางในการวางโครงเรื่องของตัวบทว่ามีการวางประเด็นสำคัญใดบ้าง หรือมีการลำดับเนื้อหาขึ้นต้นและจบอย่างไรหรือด้วยประเด็นใด เมื่อนักเรียนวิเคราะห์ตัวบทเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อมา คือ ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติ นักเรียนจะต้องนำสาระสำคัญหรือประเด็นสำคัญที่วิเคราะห์ได้มาวางโครงเรื่องของตนเองก่อนลงมือแต่งบทร้อยกรอง ซึ่งกระบวนการนี้จะทำให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองได้อย่างมีสารัตถภาพ กล่าวคือ สาระสำคัญสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนด มีการจัดลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม จากการพิจารณาตัวบทต้นทาง เมื่อพิจารณาร่วมกับบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท สรุปได้ว่า ในการกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาแนวทางในการแต่งของตัวบทต้นทางในด้านเนื้อหาสาระ ได้วิเคราะห์แนวทางในการวางโครงเรื่องของตัวบทต้นทาง ซึ่งทำให้นักเรียนเห็นแนวทางในการนำไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง อีกทั้งยังมีใบงานที่มอบหมายให้นักเรียนได้วางโครงเรื่องของตนเองก่อนลงมือแต่งบทร้อยกรอง ทำให้สามารถแต่งบทร้อยกรองได้ชัดเจน ไม่วกวน สอดคล้องกับ ศุภวรรณ มองเพชร (2547) และ สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) ที่กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านเนื้อหาสาระว่า ครูต้องแนะนำตัวอย่างบทร้อยกรองที่มีการลำดับความคิดที่ดี และให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าตัวบทนั้นมีการลำดับความคิดอย่างไร หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนวางแผนโครงเรื่องของตนเองเอาไว้ เพื่อช่วยให้การแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนดำเนินเรื่องไปตามลำดับ ไม่เขียนนอกเรื่อง และไม่ขาดเอกภาพ

อีกทั้ง ทฤษฎีสหบทของบลูมเสนอแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ โดยการอ่านและพิจารณาตัวบทต้นทาง เพื่อหาแนวทางในการสร้างงานเขียนที่แตกต่างไปจากงานเขียนเดิมหรือตัวบทต้นทาง โดยการสร้างงานเขียนตามทฤษฎีสหบทนั้นมีหลายระดับขึ้นอยู่กับตัวผู้แต่งเลือกใช้ ทั้งระดับกลวิธีการเขียน เช่น การใช้ถ้อยคำ การเลือกคำศัพท์ เป็นต้น ระดับโครงสร้างตัวบท เช่น โครงเรื่อง เนื้อหาสาระ เป็นต้น รวมถึงระดับแก่นเรื่อง คือ แนวคิดในการนำเสนอ เมื่อนักเรียนนำแนวคิดของทฤษฎีสหบทดังกล่าวไปใช้ นักเรียนจึงสามารถเลือกระดับในการสร้างเขียนของตนเองได้ จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองของตนเองโดยใช้คำ ถ้อยคำ ประโยค กลวิธีทางวรรณศิลป์ ที่ได้จากตัวบทต้นทาง แต่นำเสนอแนวคิดแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อของตัวผู้อ่าน ซึ่งแตกต่างจากตัวบทต้นทางได้ สอดคล้องกับ ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548) และ นพพร ประชากุล (2545) ที่เสนอว่าการสร้างงานเขียนใหม่ที่เกิดจากการอ่านและพิจารณาตัวบทต้นทาง เพื่อหาแนวทางในการแต่งของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตนเองสามารถทำได้หลายระดับ โดยเลือกใช้ระดับกลวิธีการเขียน ระดับโครงสร้างตัวบท หรือระดับแก่นเรื่อง

2.3 ด้านการใช้ถ้อยคำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำ ทั้ง 2 ระยะ พบว่า ในระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง รวมถึงยังใช้ถ้อยคำซ้ำซากไม่แปลกใหม่ แต่ในระยะหลังของการทดลอง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง มีการใช้ถ้อยคำที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำซาก

สาเหตุที่นักเรียนใช้ถ้อยคำได้ดีขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้ดำเนินการตามแนวทางที่ทฤษฎีสหบทได้เสนอเกี่ยวกับการสร้างตัวบทหลายระดับ ไม่เพียงแต่ระดับโครงสร้างหรือแก่นเรื่องเท่านั้น แต่ยังรวมถึงระดับกลวิธีการเขียน เช่น การใช้ถ้อยคำ ประโยค หรือคำศัพท์ กล่าวคือ การศึกษาตัวบทต้นทางทำให้นักเรียนมีตัวอย่างการใช้ถ้อยคำหรือประโยค รวมถึงคำศัพท์ที่สามารถนำมาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เมื่อครูนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูต้องหาตัวบทที่สอดคล้องกับประเด็นที่จะแต่ง โดยให้นักเรียนได้อ่านและพิจารณาตัวบท เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างของการใช้ถ้อยคำในด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่สังเคราะห์ขึ้นมีขั้นตอนที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงตัวบท ที่ให้นักเรียนได้รวบรวมคำศัพท์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น ๆ จากตัวบทที่อ่านเอาไว้ ทำให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์ที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งคำที่สอดคล้องกับประเด็นที่แต่ง คำที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน รวมถึงการเขียนสะกดคำที่ถูกต้อง เพื่อนำมาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองต่อไป ส่งผลให้นักเรียนสามารถเลือกใช้คำที่สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด เขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้อง ใช้คำได้ถูกต้องตามความหมาย รวมถึงสามารถแต่งบทร้อยกรองให้มีถ้อยคำที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำซากกับคำเดิม เมื่อพิจารณาร่วมกับแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อ่านและพิจารณาตัวบท ทำให้นักเรียนเห็นคำศัพท์ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหาแล้วนำมารวบรวมไว้เพื่อนำไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองต่อไปได้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับ รัชนี ศรีไพรวรรณ (2539) ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533) และ ศุภวรรณ มองเพชร (2547) ที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านการใช้ถ้อยคำที่ว่า ครูควรให้นักเรียน

รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนด คำไวพจน์ หรือคำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกเอาไว้ โดยนำมาจากบทร้อยกรองที่โดดเด่นตามประเด็นดังกล่าวมาชี้แนะให้กับนักเรียน

2.4 ด้านกวีโวหาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านกวีโวหาร ทั้ง 2 ระยะ พบว่า ในระยะแรกของการทดลอง นักเรียนแต่งบทร้อยกรองโดยไม่ใช้ทั้งการใช้สัมผัสและกลวิธีทางวรรณศิลป์ หรือเลือกใช้การใช้สัมผัสเพียงอย่างเดียว แต่ในระยะหลังของการทดลอง นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองโดยเลือกใช้ทั้งการใช้คำสัมผัสทั้งสัมผัสอักษร สัมผัสสระ และสัมผัสวรรณยุกต์ ร่วมกับการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์

ทั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีสหบทนำเสนอแนวคิดในการสร้างตัวบทใหม่ โดยนักเรียนสามารถนำผลการอ่านและพิจารณาตัวบทต้นทางมาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองได้ในระดับกลวิธีการเขียนและประพันธกรรม กล่าวคือ การอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทจะมีอิทธิพลในการสร้างตัวบทของนักเรียน โดยนักเรียนสามารถเลือกนำกลวิธีการประพันธ์ทั้งการใช้คำสัมผัสและกลวิธีทางวรรณศิลป์จากตัวบทต้นทางมาปรับใช้กับบทร้อยกรองของตนเอง ส่งผลให้บทร้อยกรองของนักเรียนถูกต้องตามฉันทลักษณ์ มีเนื้อหาสาระชัดเจนและแปลกใหม่ รวมถึงมีการใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเรื่อง อีกทั้งยังทำให้บทร้อยกรองของนักเรียนมีความงดงามทางภาษามากขึ้น

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่สังเคราะห์ขึ้นมีขั้นตอนที่ 1 ขั้นอ่านและพิจารณาตัวบท เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างบทร้อยกรองที่มีความงดงามทางภาษาทั้งในด้านการใช้คำสัมผัสและการใช้กลวิธีการทางวรรณศิลป์ ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์และเชื่อมโยงตัวบท ซึ่งจะให้นักเรียนได้วิเคราะห์กลวิธีที่ทำให้เกิดความงามทางภาษาของตัวบทที่นำมาใช้ เพื่อให้นักเรียนนำแนวทางที่ได้จากการอ่าน พิจารณาและการวิเคราะห์ตัวบทในด้านกวีโวหารที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง เมื่อพิจารณาร่วมกับแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทนั้นทำให้นักเรียนเห็นตัวบทที่มีความไพเราะทางภาษา สามารถนำไปใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองได้ จากเดิมรู้สึกว่าการทำให้บทร้อยกรองของตนเองไพเราะขึ้นนั้นเป็นเรื่องยาก แต่เมื่อมีตัวบทที่เป็นตัวอย่างที่ดีก็สามารถนำมาปรับใช้กับงานของตนเองได้ รวมถึงมีขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล และขั้นตอนที่ 5 ขั้นเติมเต็มร้อยกรองให้สมบูรณ์ ซึ่งขั้นตอนนี้นักเรียนจะได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและครูผู้สอนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านกวีโวหารว่า นักเรียนควรเพิ่มเติมหรือปรับปรุงบทร้อยกรองด้านกวีโวหารในส่วนใดอีกหรือไม่ ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้สอดคล้องกับ เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์ (2549)

ศุภวรรณ มองเพชร (2547) และ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) ที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรองเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองด้านฉันทลักษณ์ไว้ว่า ครูควรยกบทร้อยกรองที่มีความโดดเด่นและมีคุณค่าด้านวรรณศิลป์และการใช้ภาษาให้นักเรียนได้อ่านและพิจารณา เพื่อเสริมสร้างความคิดและลีลาในการใช้คำให้มีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ให้กับนักเรียน และนำไปเป็นแบบอย่างในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังค้นพบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองครั้งหลังสูงกว่าครั้งก่อนหน้าในทุกองค์ประกอบ คือ ในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง มีกระบวนการที่สำคัญกระบวนหนึ่ง คือ ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล โดยให้และนักเรียนร่วมกันประเมินบทร้อยกรองที่แต่งขึ้น โดยยึดตามเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ในขั้นตอนนี้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิด ชี้จุดเด่นหรือจุดที่ควรพัฒนา เพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงและพัฒนาบทร้อยกรองของนักเรียนต่อไป ซึ่งกระบวนการประเมินนี้ทำให้นักเรียนทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของตนเองทั้งในด้านฉันทลักษณ์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร และสามารถนำไปปรับปรุงให้บทร้อยกรองของตนเองดีขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ได้ เมื่อพิจารณาร่วมกับแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนมากเห็นว่าการแลกเปลี่ยนผลงานของตนเองกับเพื่อนและมีโอกาสได้ประเมินผลงานของเพื่อนทำให้นักเรียนเห็นข้อดีและข้อบกพร่องทั้งของตนเองและของเพื่อน เพื่อนำไปปรับแก้ให้บทร้อยกรองของตนเองให้ดีขึ้นต่อไปได้ สอดคล้องกับ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์ (2522) ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533) นภาลัย สุวรรณธาดา (2547) เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์ (2549) ศุภวรรณ มองเพชร (2547) รวมถึง ที่กล่าวว่าในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน ครูควรมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้นักเรียนและครูได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำเพื่อให้นักเรียนนำไปพัฒนาบทร้อยกรองของนักเรียนต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเรื่องนี้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อพัฒนาความสามารถในกาแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นอ่านและพิจารณาตัวบท 2) ขั้นเชื่อมโยงตัวบท 3) ขั้นลงมือปฏิบัติ 4) ขั้นประเมินผล และ 5) ขั้นเติมเต็มบทร้อยกรองให้สมบูรณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวรวม 2 ครั้ง ในแต่ละประเภทของบทร้อยกรอง จากการดำเนินการทดลองผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ดังนี้

1.1 ผู้สอนที่สนใจนำขั้นตอนและแนวทางการสอนตามทฤษฎีสหบทของบลูมในงานวิจัยนี้ไปใช้ควรเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยศึกษาความหมาย หลักการ และแนวคิดของทฤษฎีสหบท รวมถึงแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ตามทฤษฎีสหบทที่นำมาใช้ให้เข้าใจและชัดเจน

1.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่พัฒนาขึ้นกำหนดให้สอนบทร้อยกรองประเภทละ 2 ครั้ง โดยการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 ของบทร้อยกรองแต่ละประเภท ผู้สอนควรนำตัวบทที่เป็นบทร้อยกรองตามฉันทลักษณ์ที่นักเรียนต้องแต่งมาให้นักเรียนศึกษาและเห็นแบบอย่างที่ถูกต้องด้านฉันทลักษณ์ เพื่อนักเรียนจะสามารถนำไปแต่งบทร้อยกรองของตนเองได้อย่างถูกต้อง แต่ในการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 ของบทร้อยกรองแต่ละประเภท ผู้สอนสามารถเปลี่ยนตัวบทให้เป็นบทร้อยกรองประเภทอื่น ๆ หรืองานเขียนประเภทร้อยแก้วได้ รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนหาตัวบทของตนเองได้อย่างอิสระ เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างด้านเนื้อหาสาระ ด้านการใช้ถ้อยคำ และด้านกวีโวหาร ที่แปลกใหม่นอกเหนือจากตัวบทที่ครูให้นักเรียนศึกษา

1.3 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อหรือประเด็นให้นักเรียนแต่ง ซึ่งนักเรียนบางคนอาจไม่มีประสบการณ์หรือความรู้พื้นฐานในประเด็นนั้น ๆ ผู้สนใจจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการจะแต่งได้เอง อาจทำโดยการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

1.4 ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่พัฒนาขึ้นยังเน้นการแต่งบทร้อยกรองเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนจึงสามารถปรับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมกลุ่มเพิ่มมากขึ้น

1.5 การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ผู้วิจัยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 2 คาบต่อบทร้อยกรอง 1 ประเภท หากครูผู้สอนสนใจนำการวิจัยไปใช้ควรพิจารณา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อจำกัดด้านระยะเวลา โดยการปรับลดภาระงานหรือใช้ตัวบทที่มีขนาดสั้น แต่ยังคงต้องสอนให้ครบถ้วนทุกขั้นตอนตามที่เสนอไว้ในงานวิจัยนี้

2. ข้อเสนอแนะในการเลือกและใช้ตัวบท

การจัดการเรียนตามทฤษฎีสหบทที่พัฒนาขึ้นมีสื่อที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน คือ ตัวบท เพื่อให้นักเรียนอ่านและพิจารณาตัวบท เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองต่อไป ตัวบทอ่านหรือบทร้อยกรองที่นำมาใช้เป็นตัวบทให้นักเรียนศึกษาต้องมีเนื้อหาหรือกลวิธีที่ผู้แต่งนำเสนอที่น่าสนใจ สามารถกระตุ้นกระบวนการคิด และเป็นแบบอย่างในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนได้ โดยมีวิธีการเลือกตัวบท ดังนี้

2.1 ตัวบทที่นำมาควรมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับประเด็นหรือหัวข้อที่มอบหมายให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรอง

2.2 ตัวบทที่นำมาให้นักเรียนอ่านและพิจารณาต้องมีการใช้คำ ถ้อยคำ หรือประโยค รวมถึงกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่น่าสนใจ แปลกใหม่ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนต่อไป

2.3 ตัวบทที่นำมาไม่จำเป็นต้องเป็นบทร้อยกรองที่ถูกต้องทั้งหมด อาจนำบทร้อยกรองที่มีข้อผิดพลาดให้นักเรียนศึกษาและอภิปรายหรือเรียนรู้จากตัวอย่างที่ผิดพลาดนั้น เพื่อนำเสนอวิธีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการแต่งบทร้อยกรองนั้นให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.4 ครูผู้สอนควรเตรียมตัวบทที่ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาอย่างหลากหลาย เช่น บทร้อยกรอง ข่าว บทความ หรือข้อความทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถหาตัวบทต้นทางของตนเองได้อย่างอิสระ เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้สอนสามารถนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทไปปรับใช้ในการสอนแต่งบทร้อยกรองประเภทอื่น ๆ ได้เช่น กาพย์ฉบัง 16 กลอนเพลงยาว กลอน 6 เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท สามารถพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนได้ ซึ่งบทร้อยกรองที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีเพียง 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ตามระดับความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นผู้สนใจจึงนำไปศึกษากับบทร้อยกรองประเภทอื่น ๆ ในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไปได้ เช่น ฉันท์ ร่ายยาว ร่ายสุภาพ เป็นต้น

2. ผู้สนใจอาจศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้จากการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทได้ ซึ่งตัวแปรนั้นควรเกี่ยวข้องกับการเขียนในด้านต่าง ๆ เช่น การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเขียนสารคดี การเขียนเรียงความ เป็นต้น

3. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองฉบับเดียว ทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ผู้สนใจสามารถปรับเปลี่ยนแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองให้เป็นแบบคู่ขนานได้ตามความเหมาะสม

4. ผู้สนใจศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้ผังความคิด การใช้แบบฝึกหรือชุดกิจกรรม เป็นต้น ที่ส่งอาจส่งผลต่อความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมลพัทธ์ โพธิ์ทอง. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสัมพันธบทเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

กรรณิกา บุษบา. (2555). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการแต่งกลอนสุภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัญญา วัฒนกุล. (2550). *สัจนิยมมหัศจรรย์และสหบทในนวนิยายเรื่อง คาฟกา ออน เดอะ ชอร์ ของ ฮูราคิ มูราคามิ*. [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

กุลธิดา ปัญญาจิรวุฒิ. (2547). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร., นครปฐม.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2531). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: ชวนการพิมพ์.

เกร็ดความรู้อาเซียน. (2558). *วัฒนธรรมไทย*. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/935673726475838/posts/942096572500220/

จรินทร์ งามแม้น. (2556). *การพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

จินดา ลาโพธิ์. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้องกรองประเภทกาพย์ยานีและกาพย์ฉบัง โดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานีและกาพย์ฉบังร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2522). *ภาษาไทยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ตรีศิลป์ บุญขจร. (2553). *ด้วยแสงแห่งวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทีมข่าวอาชญากรรม. (2561). *“ยาเสพติด”...มหันตภัยร้ายที่อยู่ใกล้ตัวคุณมากกว่าที่คิด*. เข้าถึงได้จาก https://mgronline.com/crime/detail/9610000027295

ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. (2548). *สัมพันธบท (Intertextuality) ในฐานะวิธีการหนึ่งของวรรณคดีวิจารณ์*. มนุษยศาสตร์สาร, 6, 1-13.

นพพร ประชากุล. (2545). *ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 1 ว่าด้วยวรรณกรรม*. กรุงเทพ: อ่าน.

นภาลัย สุวรรณธาดา. (2547). *"ความรู้เบื้องต้นทางการประพันธ์" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 2 การประพันธ์ไทย หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ*: แสงจันทร์การพิมพ์.

นายหมื่นลี้ ที่ค่ายอาสาฯ. (2556). *วัฒนธรรมสืบต่อความเป็นชาติ*. เข้าถึงได้จาก http://www.thaipoet.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=539679473&Ntype=27

นิตยา ไพบูลย์. (2545). *การพัฒนาทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนววัฏจักร 4 MAT.* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

นิรุบล นาทอง. (2562). *ความสำคัญของการแต่งบทร้อยกรอง*. เข้าถึงได้จาก https://sites.google.com/site/chompooncp/hlak-kar-kar-taeng-kha-praphanth

บุษกร. (2556). *มรดกแห่งสยาม*. เข้าถึงได้จาก http://www.thaipoet.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=539679474&Ntype=28

ประทีป วาทิกทินกร. (2542a). *ลักษณะการใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประทีป วาทิกทินกร. (2542b). *ศิลปะการประพันธ์เพื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประเทือง คล้ายสุบรรณ์. (2522). *ร้อยกรองชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.

ประภาศรี สีหอำไพ. (2527). *วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา.* กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

เปรมศรี พลราช. (2556). *การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 3(3), 43-49.

เปรมศรี ศรีพลราช และพิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์. (2549). *การพัฒนาแบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพสำหรับนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตร*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ผู้มีจินตนาการ. (2558). *ภัยธรรมชาติ*. เข้าถึงได้จาก http://www.homelittlegirl.com/index.php?topic=6386.0

พนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

พรทิพย์ แฟงสุด. (2559). *เทคนิคการเรียนภาษาไทย* : ลักษณะคำประพันธ์. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

พุทธชาด สุขรอด. (2545). *การสื่อความหมาย การสร้างอารมณ์ขัน และสัมพันธบทในการ์ตูนระกากับราณี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ฟ. ฮีแลร์. (2560). *ดรุณศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพาณิชย์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2541). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 2 - การประพันธ์ไทย หน่วยที่ 1-7*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มาริสา เหมันต์. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ร่วมกับอินโฟกราฟิก*. [สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร, กรุงเทพมหานคร.

ยุทธ โตอดิเทพย์. (2544). *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

รัชนี ศรีไพรวรรณ. (2539). *ภาษาไทย 6 (การเขียนสำหรับครู)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รัตถภรณ์ คำกมล. (2559). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสมองเป็นฐาน*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

วราภรณ์ บำรุงกุล. (2542). *ร้อยกรอง*. พิษณุโลก: แผนกเอกสารการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

วิเชียร เกษประทุม. (2558). *หลักภาษาไทย (ฉบับสมบูรณ์)*. นนทบุรี: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

ศิลาศักดิ์. (2557). *เยาว์*. เข้าถึงได้จาก http://www.thaipoet.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=538783237&Ntype=23

ศิวกานต์ ปทุมสูติ. (2533). *กลวิธีสอนเด็กให้เรียนเขียนกวี*. กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์.

ศุภวรรณ มองเพชร. (2547). *ภาษาไทยเพื่ออาชีพ 2*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.

สาแก้ว. (2545). *กลอนให้ข้อคิด*. เข้าถึงได้จาก https://www.thaipoem.com/กลอน/กลอนให้ข้อคิด/17838

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2562). *การวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากผลการทดสอบวัดผลระดับชาติ (O-NET)*. กรุงเทพฯ: กลุ่มบริหารวิชาการ สพม.2.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2537). *เอกสารเสริมความรู้สำหรับครู การสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–2*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557a). *เกณฑ์การประกวดแข่งขัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย งานศิลปะหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 67/2557*. กรุงเทพ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557b). *แนวทางการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สำลี รักสุทธี. (2554). *สอนอย่างไรให้นักเรียนเขียนบทร้อยกรองเป็น*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

สิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร. (2542). *ร้อยกรอง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรัมพรรย์. (2522). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทรวิทย์. (2555). *พิษภัยยาเสพติด*. เข้าถึงได้จาก http://www.klonthaiclub.com/index.php?topic=20921.0

สุรชาติ บำรุงสุข. (2563). *ความมั่นคง 2020 : ภัยคุกคามใหม่!*. เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_288292

สุรัตน์ คำหอมรื่น. (2558). *การพัฒนาความสามารถในการแต่งกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึก*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

หมีดำ. (2555). *ธรรมชาติเอาคืน*. เข้าถึงได้จาก http://www.klonthaiclub.com/index.php?topic=19988.0

อธิกมาส มากจุ้ย. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อัมพร สุขเกษม. (2534). *ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับร้อยกรองไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พีระพัธนา.

เอมอร พันธุวร. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้แบบฝึกทักษะ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ภาษาอังกฤษ

Bakhtin, M. M. (1981). *The Dialogic Imagination: Four Essays*. London: University of Texas Press.

Barthes, R. (1979). *"From work to text" in textual strategies: Prespectives in Post – structuralist criticism*. New York: Carnell University Press.

Bloom, H. (1983). *The anxiety of influence : The theory of poetry*. London: Oxford University Press.

Burns, P. C., Broman, B. L., & Alberta, L. W. (1974). *The language arts in the childhood education*. Chicago: Rand Mcnally Company.

Genette, G. (1997). *Palimpsests: Literature in the Second Degree*. Lincoln, NB: University of Nebraska Press.

Pantaleo, S. (2006). Readers and writers as intertexts : Exploring the intertextualies in student writing. *Australin Journal of Language and Literacy* 29,2 163 – 181.

Riffaterre, M. (1984). *Intertextual representation : On mimesis as interpretive discourse'in. critical inquiry*. New York: Garland publishing.

Satinem, Juwati, & Noermanzah. (2020). DEVELOPING TEACHING MATERIAL OF POETRY APPRECIATION BASED ON STUDENTS' COMPETENCY ANALYSIS. *ENGLISH REVIEW,* 8,2, 237-246.

Surbakti, R., Sarminta, & Purba, N. (2018). Influence of Media Song to Skill Writing Poetry in Junior High School Barlind School Medan. *Education and Practice* 9, 16-20.

Torr, J. (2007). The pleasure of recognition : intertextuality in the talk of preschoolers during shared reading with mothers and teacher. *Early years,* 27,1, 77 – 91.

Warren, R. P. (1976). *Understanding Poetry*. Boston: RINEHART AND WINSTON HOLT.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง แบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียน และแบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมฟุ้ง
   สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจุ้ย
   สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. นายปิยนัฐ ธนะบุตร
   ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสหบทในการแต่งบทร้อยกรอง

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมฟุ้ง
   สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจุ้ย
   สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. นางสาวอัจฉรา แดงอินทวัฒน์
   ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
2. แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสหบทในการแต่งบทร้อยกรอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

คำชี้แจง : แบบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองฉบับนี้เป็นแบบอัตนัย ให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรอง ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการอ่านบทอ่านที่กำหนดให้ กำหนดเวลาประเภทละ 40 นาที

1. กาพย์ยานี 11

คำสั่ง : ให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท ในหัวข้อ ***"ยาเสพติด"*** โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากบทอ่านที่กำหนด กำหนดเวลา 40 นาที

ตัวบทต้นทาง (Primary text)

ตัวบทที่ 1

ยาเสพติดภัยร้ายใกล้ตัว

ท่านทราบหรือไม่ว่า...หากมีผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเพียงแค่ 1 คน ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาแก่คนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้ ยาเสพติดจึงเป็นภัยร้ายที่อาจใกล้ตัวมากกว่าที่คิด และไม่ใช่แค่ยาเสพติดผิดกฎหมายที่รู้จักกันดี เช่น ยาบ้า ไอซ์ กัญชา และสารระเหย เป็นต้น ยาที่ใช้รักษาโรค หากนำมาใช้ผิดวิธี ใช้ในทางที่ผิด ก็ส่งผลร้ายไม่ต่างกับยาเสพติดเช่นกัน ทั้งในกลุ่มยาแก้ไอ แก้แพ้ และแก้ปวด

โทษและพิษภัยยาเสพติด

ต่อตนเอง ยาเสพติดส่งผลร้าย ทำลายร่างกายระบบต่าง ๆ ทำให้ประสาทหลอน ความจำเสื่อม หลอดลมอักเสบ หัวใจวาย โลหิตจาง มะเร็งในเม็ดเลือด ปอดอักเสบหรือมะเร็งปอด ไตอักเสบ มีเลือดออกในกระเพาะอาหาร ปวดท้องรุนแรง เสื่อมสมรรถภาพทางเพศได้ ฯลฯ และนอกจากจะส่งผลเสียต่อร่างกายแล้ว ยังส่งผลต่อจิตใจและอารมณ์อีกด้วย ทำให้อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิดง่าย ก้าวร้าว ขาดการใช้เหตุผล ฯลฯ การนึกสนุกทดลองใช้ยาเสพติดจะส่งผลต่อสมองโดยไม่รู้ตัว และหากมีปัญหาในชีวิต ก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งพา ยาเสพติด เพราะปัญหาจะยิ่งถลำลึกและมีปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้

ต่อครอบครัว นอกจากผลร้ายที่เกิดขึ้นจากตัวผู้เสพเอง ยาเสพติดยังส่งผลต่อครอบครัวผู้เสพ ทำให้ต้องเสียเงินทองทรัพย์สินไปกับยาเสพติดโดยไม่จำเป็น เสียค่าใช้จ่ายเพื่อมาดูแลอาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นจาก ยาเสพติด ทำให้ครอบครัวเสียชื่อเสียง เกิดความไม่เข้าใจกัน ทำให้ครอบครัวแตกแยกได้

ต่อชุมชน ด้วยภาวะการติดยาเสพติดทำให้ต้องใช้อย่างต่อเนื่อง หากผู้เสพผู้ติดไม่มีเงินที่จะซื้อยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง ก็อาจส่งผลให้เกิดปัญหาการลักขโมย ความไม่ปลอดภัยต่อทรัพย์สินในชุมชน และเมื่อฤทธิ์ยาส่งผลทำให้เกิดอาการทางจิตและประสาท ก็อาจส่งผลต่อความไม่ปลอดภัยในร่างกายและชีวิตของคนในชุมชนได้ ดังนั้น จากผู้เสพผู้ติดเพียงแค่ 1 คน ก็อาจส่งผลต่อชุมชนได้หากชุมชนนั้นขาดการเฝ้าระวังและป้องกันภัยยาเสพติด

(ทีมข่าวอาชญากรรม, 2561)

.....

ตัวบทที่ 2

ยาเสพติดมีพิษร้าย บ่อนทำลายกายและจิต
ทุกข์ใจผู้ใกล้ชิด อย่าหลงผิดคิดทดลอง
มิเห็นเป็นประโยชน์ สิ่งเฉาโฉดโทษสยอง
โพยภัยมากก่ายกอง เลิกคะนองตรองตรึกดู
กิน สูด ฉีด ดูด ดม ล้วนโง่งมจมอดสู
บ้าบิ่นอวิญญู เหมือนเดินสู่ลู่อบาย
ใครติดดุจคิดสั้น นำชีวันบั่นสลาย
เกิดทัณฑ์อันตราย ผลสุดท้ายคือวายปราณ
รักดีควรหนีห่าง ชนวนสร้างแต่ล้างผลาญ
ขจัดตัดรอนราญ จงห้าวหาญค้านภัยยา
ยาเสพติดพิษมหันต์ สารพันเหตุปัญหา
คนหมิ่นหยามนินทา ไร้คุณค่าน่าชิงชัง
สามัคคีไม่รีรอ เร่งต้านต่อก่อความหวัง
ทลายสิ้นให้ภินพัง รวมพลังหยุดยั้งภัย

(สุนทรวิทย์, 2555)

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวบทที่ 3

รัก ในหลวงห่วงให้ ไขข้อง
ใน วิกฤติผิดครรลอง เร่งร้น
หลวง ใหญ่ยิ่งสิ่งสนอง ครองใคร่ ใครหลง
ห่วง ชีพรีบหลีกพ้น ห่างไว้ใจแสลง
ลูก เล็กแดงเด็กด้อย เดียงสา
หลาน ลูกถูกหมายตา เหยื่อพลั้ง
ร่วม ปรามปกป้องสา - รพัด สรรพแฮ
กัน ก่อนแก้หลังยั้ง ยุ่งย้อนยาวนาน
ต้าน ตอบต่อบ่ให้ บั่นทอน
ยา หยูกปลูกพิษจร จักไว้
เสพ สิ้นกลิ่นสังวร ลับล่วง สังขาร
ติด ตกหมกต่ำใต้ ต่ำต้องตายสูญ

(สาแก้ว, 2545)

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวบทปลายทาง : กาพย์ยานี 11

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2. กลอนสุภาพ

คำสั่ง : ให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ จำนวน 2 บท ในหัวข้อ ***"เยาวชนคนรุ่นใหม่ ใส่ใจภัยธรรมชาติ"*** โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากบทอ่านที่กำหนด กำหนดเวลา 40 นาที

ตัวบทต้นทาง (Primary text)

ตัวบทที่ 1

ภัยธรรมชาติ : ปัญหาความมั่นคงใหม่

"เราไม่สามารถหยุดยั้งพลังอำนาจของธรรมชาติได้เลย แต่เราสามารถหยุดยั้งพลังอำนาจดังกล่าวต่อการก่อให้เกิดภัยพิบัติทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจได้"

โคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ (1999)

ภัยคุกคามทางธรรมชาตินั้นเป็น "การกระทำของพระเจ้า" ที่บ่งบอกว่า ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่อาจต้านได้หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เมื่อมนุษย์ต้องเผชิญกับภัยคุกคามเช่นนี้ มนุษย์อยู่ในสภาพที่รับมือไม่ได้ และปัญหาทางธรรมชาติเช่นนี้ ก็ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของมนุษย์แต่อย่างใด

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงนั้นปรากฏใน 8 ลักษณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) สึนามิ (Tsunamis) คำว่า "สึนามิ" มาจากภาษาญี่ปุ่น ซึ่งหากแปลตามตัวอักษรมีความหมายว่า "harbor wave" แต่ในปัจจุบัน คำคำนี้หมายถึง "คลื่นขนาดมหึมาในมหาสมุทร" หรือบางคนอาจจะเรียกคลื่นเช่นนี้ว่า "คลื่นยักษ์"

2) แผ่นดินไหว (Earthquakes) แผ่นดินไหว เป็นปรากฏการณ์ของภัยพิบัติทางธรรมชาติที่สังคมรับรู้กันเป็นอย่างดี และความรุนแรงที่เกิดขึ้นถูกวัดเป็นแรงสั่นสะเทือนโดยเทียบเป็นริกเตอร์ พื้นที่ที่มีแนวโน้มของการเกิดแผ่นดินไหวมักจะอยู่ในแถบที่เป็นรอยเลื่อนของเปลือกโลก ภัยคุกคามของแผ่นดินไหวก่อให้เกิดการพังทลายของอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ในกรณีที่มีอัตราการไหวรุนแรง ก็จะนำมาซึ่งการสูญเสียของชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก

3) อุณหภูมิสูงผิดปกติ (Extreme Temperatures) ไม่ว่าจะเป็น "คลื่นความร้อน" หรือ "คลื่นความเย็น" สามารถทำลายชีวิตของผู้คนได้เสมอ

4) น้ำท่วม (Floods) ในประวัติศาสตร์ น้ำท่วมไม่ใช่ปัญหาภัยคุกคามใหญ่ทางด้านความมั่นคง อาจจะยกเว้นก็แต่ปัญหาน้ำท่วมใหญ่ในจีน เช่นกรณีแม่น้ำฮวงโห แต่ในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมาน้ำ

ท่วมกลายเป็นปัญหาที่ทำลายชีวิตและก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และถือเป็นภัยคุกคามอันดับ 4 ทางธรรมชาติในระหว่างปี 2000 - 2006

5) พายุที่มีความเร็วลมสูง (Windstorms) พายุที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ได้แก่ พายุเฮอร์ริเคนซึ่งเกิดในทวีปอเมริกาเหนือ หรือพายุไต้ฝุ่นในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลมพายุนี้มักจะตามมาด้วยฝนตกอย่างหนัก ก่อให้เกิดน้ำท่วมอย่างรวดเร็วในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล และยังก่อให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่ในทะเลอีกด้วย

6) ดินถล่ม / หิมะถล่ม (Landslides/Avalanches) ปรากฏการณ์ดินถล่มเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้จากทั้งการกระทำของมนุษย์ หรือจากปัญหาทางธรรมชาติ เช่น การสะสมของดินหรือหินบนยอดเขาและเคลื่อนตัวลงสู่พื้นล่าง ซึ่งมักจะมีตัวเร่ง ได้แก่ การตกของฝน

7) ไฟป่า (wildfires) ไฟป่าเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั่วไปในฤดูร้อน ความแห้งแล้งและลมร้อน เป็นปัจจัยโดยตรงที่ก่อให้เกิดไฟป่า และยิ่งเมื่อมีลมแรงด้วยแล้ว ก็จะยิ่งทำให้การลุกไหม้นี้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว

8) ภูเขาไฟระเบิด (Volcanic Eruptions) การระเบิดของภูเขาไฟเป็นอีกภัยพิบัติทางธรรมชาติหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ในหลายพื้นที่ภูเขาไฟอาจจะดับลง แต่ในบางพื้นที่ภูเขาไฟยังคงมีอาการที่อาจจะเกิดการระเบิดขึ้นได้ ความเสียหายจากการระเบิดของภูเขาไฟ เกิดจากการไหลของลาวา อาจจะทำลายบรรดาบ้านเรือน แต่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตไม่มากนัก เพราะการเคลื่อนที่ที่เกิดขึ้นไม่รวดเร็ว จึงมีเวลาในการอพยพ การไหลของโคลนภูเขาไฟ อันเกิดจากการหลอมละลายของหินภูเขาไฟและน้ำ ซึ่งสามารถเคลื่อนตัวได้อย่างรวดเร็ว

สรุป ตัวแบบของภัยพิบัติทางธรรมชาติทั้ง 8 ประเภทเช่นที่กล่าวแล้ว ได้กลายเป็น "ภัยคุกคาม" ในโลกยุคปัจจุบันอย่างปฏิเสธไม่ได้ เพราะภัยทั้ง 8 ประการนี้ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินในวงกว้างจนทำให้นักความมั่นคงร่วมสมัยยอมรับว่าวันนี้ ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของปัญหาความมั่นคงใหม่

ปรับจาก (สุรชาติ บำรุงสุข, 2563)

.....

ตัวบทที่ 2

ภัยธรรมชาติ

เมฆดำหนามาจากฟากทิศใต้ ต้นไม้ไหวเอนลู่ใบพรูหล่น
ลมกระโชกโบกพัดสะบัดวน หอบเอาฝนกระหน่ำใส่ไหลเจิ่งนอง
ฟ้าพิโรธโกรธกร้าวราวจะข่ม ผ่าถล่มเปรี้ยงดังฟังสยอง
แลบแปลบปลาบวาบแว๊บแสบตามอง หัวใจของคนสบถหดเหี่ยวพลัน
ลมแรงจัดซัดทลายกลายพายุ โหมพัดดุแรงร้ายหลายเรือนสั่น
หลังคาปลิวลิ่วหายวับวายกัน วาตะนั้นทุกหน้าร้อนย้อนบรรลัย
ต้นไม้ใหญ่ใบหนาพาถอนโคน เหตุเพราะโดนแรงลมถล่มใส่
ธรรมชาติอาจรังแกแผ่พิษภัย ย้อนรอยให้มนุษย์หยุดเบียดเบียน
ปรากฏการณ์ที่ผ่านใส่ให้ผู้คน ระลึกตนอยู่หว่างกลางเสถียร
เลิกทำลายทำร้ายโลกรู้เรียน ภัยเยี่ยมเยียนสู่เหย้าของเราเอง
เฮอริเคน ไซโคลน โพ้นใต้ฝุ่น แรงลมหมุนหนุนลมร้ายทำลายเร่ง
เอลนินโย โผล่กระทำให้ยำเกรง ร้อนแล้งเปล่งความทุกข์ยากมาฝากคน

(ผู้มีจินตนาการ, 2558)

.....

ตัวบทที่ 3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ธรรมชาติเอาคืน

เกาะเสาแน่นแผ่นดินไหวหลายริกเตอร์ ไม่เคยเจอไม่เคยพบหลบที่ไหน
สึนามิจะมาเยือนเขาเตือนภัย อยู่ภาคใต้ระวังคลื่นอย่าตื่นกลัว
เมื่อโลกร้อนแล้งร้ายคล้ายวิกฤต ลมเปลี่ยนทิศพายุหมุนวุ่นกันทั่ว
ฟ้าคำรณฝนตั้งเค้าเป็นเงามัว ระวังตัวเตรียมใจไว้ทุกวัน
ธรรมชาติยึดคืนพื้นที่เก่า โน่นของเรานั่นของพี่นี่ของฉัน
จวนถึงตอนย้อนเวลาสู่สามัญ ใครรู้ทันตั้งสติ...มิหวั่นเกรง

(หมีดำ, 2555)

.....

ตัวบทปลายทาง : กลอนสุภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3. โคลงสี่สุภาพ

คำสั่ง : ให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ จำนวน 1 บท ในหัวข้อ ***"วัฒนธรรมไทย"*** โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากบทอ่านที่กำหนด กำหนดเวลา 40 นาที

ตัวบทต้นทาง (Primary text)

ตัวบทที่ 1

วัฒนธรรมไทย หมายถึง วิถีการดำรงชีวิตที่ดีงาม ได้รับการสืบทอดจากอดีตสู่ปัจจุบันเป็นผลผลิตของมนุษย์ที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทั้งด้านวัตถุ แนวคิดจิตใจ วัฒนธรรมในท้องถิ่นจะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ วัฒนธรรมคงอยู่ได้เพราะการเรียนรู้ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และสร้างสรรค์พัฒนาขึ้นใหม่อย่างต่อเนื่อง

วัฒนธรรมไทยที่สำคัญ

วัฒนธรรมไทยที่สำคัญ จนกลายเป็นวัฒนธรรมซึ่งนานาชาติยกย่อง และคนไทยมีความภาคภูมิใจมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ ได้แก่

1. ภาษาไทย ไทยเรามีภาษาและตัวอักษรเป็นของตนเองมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้ใน พ.ศ.1826 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ เนื่องจากเราได้มีการติดต่อเกี่ยวกับนานาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จึงได้รับวัฒนธรรมภาษาต่างชาติเข้ามาปะปนใช้อยู่ในภาษาไทย แต่ก็ได้มีการดัดแปลงจนกลายเป็นภาษาไทยในที่สุดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้

2. ศาสนา พลเมืองไทยส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา และเป็นศาสนาที่อยู่คู่บ้านบ้านมาช้านานแล้ว ศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมด้านอื่นๆ คนไทยได้ยึดถือเอาหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ทั้งส่วนรวมและส่วนบุคคล จะมีพิธีทางศาสนาพุทธเกี่ยวข้องอยู่เสมอ

3. การแต่งกาย การแต่งกายของคนไทยมีแบบฉบับ และมีวิวัฒนาการมานานแล้ว โดยจะมีการแต่งกายที่แตกต่างกัน ตามสมัยและโอกาสต่าง ๆ โดยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่แต่งกายตามสากลอย่างชาวตะวันตก หรือตามแฟชั่นที่แพร่หลายเข้ามา แต่คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังมีจิตใจที่รักในวัฒนธรรมการแต่งกายของไทยแบบดั้งเดิมอยู่ ดังจะเห็นได้จากในงานพิธีกรรมต่าง ๆ จะมีการรณรงค์ให้ใส่ผ้าไทย หรือชุดไทย หรือรณรงค์ให้ใส่ผ้าไทยในชีวิตประจำวัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่ชาติอื่นให้ความชื่นชม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4. ศิลปกรรม ถือเป็นภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ โดยเป็นผลงานที่สร้างขึ้นเพื่อความสวยงาม ก่อให้เกิดความสุขทางใจ ส่วนใหญ่จะเป็นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยแรงบันดาลใจจากพุทธศาสนา และเป็นการแสดงความเคารพและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ผลงานที่ปรากฏตามวัดวาอาราม ต่างๆ เรือนไทยที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษ ศิลปกรรมไทยที่สำคัญได้แก่ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ วรรณกรรม

(เกร็ดความรู้อาเซียน, 2558)

.....

ตัวบทที่ 2

มรดกแห่งสยาม

มรดกแดนสยามงามแสนสุด แสงธรรมพุทธศาสน์ประกาศค่า
คือรากฐานทุกศาสตร์ศิลป์จินตนา เป็นวัดวาอารามอร่ามเรือง
จิตรกรรมประติมากรรมล้ำเลอเด่น ดนตรีเล่นหวานหูใจฟูเฟื่อง
นาฏกรรมศิลปาค่าควรเมือง อาหารเครื่องหวานคาวเป็นข่าวไกล
เมืองน้ำใจไมตรีอารีจิต แสนโสภิต “ยิ้มสยาม” งามสดใส
สงกรานต์สรงน้ำพระขจรไป โลกหลงใหล “ลอยกระทง” ลงวารี
กินอยู่แบบพอเพียงเลี้ยงชีวาตม์ ใต้ร่มบาทกษัตราพาสุขศรี
สมุนไพรแก้ป่วยไข้ได้คืนดี ปวดเมื่อยมีนวดแผนไทยไม่กังวล
สัญลักษณ์ “ไหว้สยาม” งามประจักษ์ เอกลักษณ์ “มวยไทย” เลือดไทยข้น
กีฬาดังโดดเดนเป็นสากล แดนอำพนพิพัฒน์วัฒนธรรม์
เปิด “อาเซียน” จุดเปลี่ยนไทยในวันนี้ สามัคคีร่วมทางร่วมสร้างสรรค์
แผ่คุณค่าความเป็นไทยไปชั่วกัลป์ โลกกล่าวขวัญตื่นตะลึงซึ้งงามไทย

(บุษกร, 2556)

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวบทที่ 3

วัฒนธรรมสืบต่อความเป็นชาติ

โคลงเราจะกล่าวด้าน วัฒนธรรม์ ไทยเอย
ทุกสิ่งร่วมรวมกัน พรั่งพร้อม
เหล่าชนต่างเสริญสรร ศิลป์ศาสตร์ เรานา
เราจึ่งกล่าวเพื่อน้อม ท่านผู้สร้างสรรค์
ภาษาไทยหนึ่งด้วย อักษร ไทยเอย
อีกหนึ่งสระซ้อน ร่วมเข้า
ไพเราะเมื่อกล่าวกลอน กาพย์เห่ โคลงนา
วรรณยุกต์เสียงเจ้า เปล่งได้หลากเสียง
ชุดไทยงามยิ่งไร้ ใดเปรียบ ปานเอย
การแต่งกายไทยเรียบ ถ่องแท้
หญิงไทยจึ่งงามเพียบ พร้อมสิ่ง งามนา
ชนต่างยกย่องแล้ เมื่อครั้งโบราณสมัยฯ
ศิลป์ศาสตร์ไทยหนึ่งนั้น เด่นดี
ชนทั่วทั้งธานี ใช่น้อย
เหนือใต้ต่างก็มี ศิลป์ศาสตร์ แสดงเอย
เราต่างได้เรียงร้อย เฟื่องฟุ้งสู่สมัยฯ
มารยาทไทยนั้น งามงด แลนา
ลือเลื่องชื่อปรากฏ แหล่งหล้า
ธรรมเนียมไทยยิ่งยศ แผ่ทั่ว โลกเอย
ควรค่าเคียงคู่ฟ้า แหล่งหล้าธานี
ทุกสิ่งที่กล่าวล้วน วัฒนธรรม ไทยเอย
จงไตร่ตรองจดจา แม่นไว้
นานไปยิ่งมากล้า สูงค่า ลูกเอย
ลูกจ่งรู้ค่าไซร้ อย่าทิ้งสิ่งสรรค์
โคลงเราที่กล่าวนั้น วัฒนธรรม์ ไทยเอย
เพื่อบ่งบอกชาติพันธุ์ แห่งหล้า
มีคุณค่าอนันต์ สืบต่อ ชาติเอย
ชาติอยู่ได้คู่ฟ้า สืบด้วยวัฒนธรรม

(นายหมื่นลี้ ที่ค่ายอาสาฯ, 2556)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวบทปลายทาง : โคลงสี่สุภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ประเด็น (องค์ประกอบ)	ระดับคุณภาพ				
	4	3	2	1	0
ด้านฉันทลักษณ์	แต่งบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับทุกด้าน ตั้งแต่จำนวนคำ สัมผัสนอก และใช้เสียงบังคับท้ายวรรคได้อย่างถูกต้อง **ทั้งหมด**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค **1-2 ตำแหน่ง**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค **3-4 ตำแหน่ง**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค **4-5 ตำแหน่ง**	แต่งบทร้อยกรองไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบและลักษณะบังคับด้านใดด้านหนึ่ง คือ จำนวนคำ สัมผัสนอก หรือใช้เสียงบังคับท้ายวรรค ตั้งแต่ **6 ตำแหน่งขึ้นไป**
ด้านเนื้อหาสาระ	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	แต่งบทร้อยกรองโดยมีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด	**ไม่สามารถ**แต่งบทร้อยกรอง ให้มีเนื้อหาสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด
	และการจัดลำดับเนื้อหาชัดเจนไม่วกวน	**และ**จัดลำดับเนื้อหาชัดเจนไม่วกวน	**แต่**มีการจัดลำดับเนื้อหา**ไม่**ชัดเจนวกวน	**แต่**มีการจัดลำดับเนื้อหา**ไม่**ชัดเจนวกวน	**และ**มีการจัดลำดับเนื้อหา**ไม่**ชัดเจนวกวน
	รวมถึงเนื้อหาให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**แต่**เนื้อหา**ไม่**ให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือไม่ก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**แต่**เนื้อหาให้ความรู้หรือความคิดที่ประโยชน์หรือก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**รวมถึง**เนื้อหา**ไม่**ให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือไม่ก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้	**รวมถึง**เนื้อหา**ไม่**ให้ความรู้หรือความคิดที่มีประโยชน์หรือไม่ก่อให้เกิดความคิดและจินตนาการได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประเด็น (องค์ประกอบ)	ระดับคุณภาพ				
	4	3	2	1	0
ด้านการใช้ถ้อยคำ	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ **ถูกต้อง** ทั้งได้ในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมายได้ถูกต้อง**ทุกคำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้ถ้อยคำได้ **ถูกต้อง** ทั้งได้ในด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมายได้ถูกต้อง**ทุกคำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้**ถ้อยคำไม่ถูกต้อง** ด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งด้านการเขียนสะกดคำและการสื่อความหมาย **1 – 4 คำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้**ถ้อยคำไม่ถูกต้อง** ด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งด้านการเขียนสะกดคำและการสื่อความหมาย **1 – 4 คำ**	แต่งบทร้อยกรองโดยใช้**ถ้อยคำไม่ถูกต้อง** ด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งด้านการเขียนสะกดคำ และการสื่อความหมายตั้งแต่ **5 คำขึ้นไป**
	และมีการใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**แต่ไม่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**แต่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**และไม่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ	**และ**จะมี**หรือไม่มี**การใช้ถ้อยคำหรือประโยคให้เกิดสำนวนภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจก็ได้
ด้านกวีโวหาร	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	แต่งบทร้อยกรองให้มีความงดงามทางภาษา โดย 1) เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์วิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	แต่งบทร้อยกรองโดยไม่มีความงดงามทางภาษา คือ 1) **ไม่**เลือกใช้สัมผัสอักษร สัมผัสสระ หรือสัมผัสวรรณยุกต์ในการแต่ง
	และ 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	**แต่** 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	**แต่** 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **ทุกบท**	**และ** 2) เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่งวิธีการใดวิธีการหนึ่ง **บางบท**	**และ** 2) **ไม่**เลือกใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ ได้แก่ ภาพพจน์ การเล่นคำ หรือการใช้กลบทในการแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ระดับคุณภาพ	13 - 16	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดีมาก
ระดับคุณภาพ	9 - 12	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี
ระดับคุณภาพ	5 - 8	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับพอใช้
ระดับคุณภาพ	0 - 4	หมายถึง	ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องปรับปรุง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล .....

กลุ่มเรียน..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ตอนที่ 2 ความสามารถของนักเรียนตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

ประเภทของบทร้อยกรอง ☐ กาพย์ยานี ☐ กลอนสุภาพ ☐ โคลงสี่สุภาพ

องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ				ข้อสังเกต
	4	3	2	1	
ด้าน ฉันทลักษณ์					....
ด้าน เนื้อหาสาระ					....
ด้าน การใช้ถ้อยคำ					....
ด้าน กวีโวหาร					....
รวม					....

ระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ระดับความสามารถดีมาก

3 หมายถึง ระดับความสามารถดี

2 หมายถึง ระดับความสามารถพอใช้

1 หมายถึง ระดับความสามารถปรับปรุง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

คำชี้แจง แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน และตอนที่ 2 สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท ให้นักเรียนบันทึกการสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการจัดการเรียนการสอนแต่งบทร้อยกรองแต่ละประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ ลงในตารางด้านล่าง

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ให้นักเรียนระบุชื่อ – นามสกุล ชั้นเรียน และเลขที่ให้ครบถ้วน

ตอนที่ 2

ความรู้สึกหรือข้อคิดเห็น บันทึกความรู้สึกหรือแสดงความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอนตามทฤษฎีสหบทในการแต่งบทร้อยกรอง

สิ่งที่ได้เรียนรู้ บันทึกความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรอง

การนำไปปรับใช้ บันทึกแนวทางในการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในการเรียนการสอนในหรือการแต่งบทร้อยกรองในครั้งต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ตอนที่ 2 สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท

ประเด็น	บันทึกการเรียนรู้
1. ความรู้สึก หรือ ข้อคิดเห็น ที่มีต่อการเรียนการสอน	....
2. สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการเรียนการสอน	....
3. แนวทางการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ ไปปรับใช้ในการเรียนครั้งต่อไป	....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 คาบ

1. สาระการเรียนรู้

กาพย์ เป็นบทร้อยกรองชนิดหนึ่งที่บังคับจำนวนคำและสัมผัส จัดวรรคต่างจากกลอนและไม่บังคับเสียงวรรณยุกต์ท้ายวรรค ไม่มีบังคับเอก-โทเหมือนโคลง และไม่มีบังคับครุและลหุเหมือนฉันท์ เป็นบทร้อยกรองที่ปรากฏมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มี 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

กาพย์ยานี 11

กาพย์ยานี 11 คือ กาพย์ชนิดหนึ่งที่มีคำ 11 คำในหนึ่งบาท จึงเรียกว่า กาพย์ยานี 11 นิยมใช้ในการเล่าเรื่อง กาพย์ยานี มีลักษณะบังคับหรือโครงสร้างทางฉันทลักษณ์ ดังนี้

คณะ

- ใน 1 บาท มี 2 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ รวมเป็น 11 คำ
- ใน 1 บท มี 2 บาท บาทละ 2 วรรค รวมเป็น 4 วรรค

สัมผัส

<u>สัมผัสระหว่างวรรค</u> มีสัมผัส ๒ คู่ คือ คำสุดท้ายของวรรคหน้า สัมผัสกับ คำที่สามของวรรคหลัง คำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่สาม

<u>สัมผัสระหว่างบท</u> มี ๑ คู่ คือ คำสุดท้ายของแต่ละบท สัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่สองของบทที่ตามมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ลักษณะอื่น ๆ

กาพย์ยานีอาจมีความยาวร้อยต่อกันกี่บทก็ได้ ไม่จำกัด บาทที่สองของแต่ละวรรคอาจไม่ต้องมีสัมผัส จากคำท้ายวรรคหน้า ไปยังคำที่สามของวรรคหลังก็ได้

2. ผลการเรียนรู้

นักเรียนสามารถแต่งบทร้อยกรองประเภท กาพย์ยานี 11 ได้

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1) วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของตัวบททั้งหมด (ตามองค์ประกอบของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองได้)
2) วางโครงเรื่องบทร้อยกรองของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3) แต่งบทร้อยกรองในประเภทที่กำหนดตามโครงเรื่องที่วางไว้ได้

4) ประเมินผลงานการแต่งบทร้อยกรองตามหลักเกณฑ์การประเมินได้

4. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล: 1. การแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11
2. การทำแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ : 1. เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
2. แบบบันทึกความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนรายบุคคล
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

คาบที่ 1 (เวลา 50 นาที)

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (ใช้เวลาประมาณ 5 นาที)

1) ครูเกริ่นนำเข้าสู่บทเรียน โดยให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้

สะธุสะจะขอไหว้ พระศรีไตรสรณา
พ่อแม่แลครูบา เทวดาในราศี
ข้าเจ้าเอา ก ข เข้ามาต่อ ก กามี
แก้ไขในเท่านี้ ดีมิดีอย่าตรีชา

2) ครูสุ่มถามนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยคำถามต่อไปนี้

1. บทประพันธ์ที่นักเรียนอ่านไปเป็นบทร้อยกรองประเภทใด
2. นักเรียนมีวิธีการสังเกตอย่างไรจึงคิดว่าเป็นบทร้อยกรองชนิดนั้น
3. ครูและนักเรียนร่วมสรุปแผนผังฉันทลักษณ์ขอบทร้อยกรองดังกล่าว เพื่อเป็นการทบทวนก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

แนวคำตอบของนักเรียน

1. นักเรียนอาจตอบเป็นประเภทของบทร้อยกรองแบบภาพรวม เช่น กลอน กาพย์ โคลง หรือตอบแบบจำแนกชนิดของบทร้อยกรองโดยละเอียด เช่น กาพย์ยานี 11 กลอนสุภาพ กลอนหก เป็นต้น

2. นักเรียนอาจตอบวิธีการที่นักเรียนใช้ในการวิเคราะห์บทร้อยกรอง เช่น การนับจำนวนคำในแต่ละวรรค พิจารณาจากจำนวนคณะของบทร้อยกรอง เป็นต้น

3. ครูพิจารณาคำตอบร่วมกับวิธีการวิเคราะห์ของนักเรียน เลือกคำตอบที่ถูกต้อง และให้นักเรียนร่วมกันสรุปเป็นแผนผังฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ยานี 11

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ (ใช้เวลาประมาณ 45 นาที)

1. ขั้นอ่านและพิจารณาตัวบท (ใช้เวลาประมาณ 10 นาที)

1) ครูให้นักเรียนอ่านออกเสียงบทร้อยกรองซึ่งเป็นตัวบทที่ 1 และตัวบทที่ 2 ต่อไปนี้ ซึ่งมีองค์ประกอบหนึ่งที่สัมพันธ์กัน ทั้งในด้านกลวิธีการเขียนหรือประพันธกรรม ด้านโครงสร้าง และแก่นเรื่องหรือแนวคิด *(ขั้นอ่านตัวบทที่ 1 และขั้นศึกษาหรือค้นคว้าและอ่านออกเสียงตัวบทที่ 2)*

ตัวบทที่ 1

วิชาเหมือนสินค้า

วิชาเหมือนสินค้า อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า เป็นสำเภาอันโสภา
ความเพียรเป็นโยธา แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
นิ้วเป็นสายระยาง สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนายงานไป อัชฌาสัยเป็นเสบียง
สติเป็นหางเสือ ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง ตัดแล่นเลี่ยงข้ามคงคา
ปัญญาเป็นกล้องแก้ว ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูตา เป็นล้าต้าฟังดูลม
ขี้เกียจคือปลาร้าย จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ามา คือวิชาอันพิสมัย
จงหมั่นมั่นหมายใจ อย่าได้คร้านการวิชา

(ฟ. ฮีแลร์, 2560)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวบทที่ 2

เยาว์

ขยันเรียนเพียรรู้ ขยันสู้การศึกษา
ขยันเปิดตำรา ขยันมาตั้งใจเรียน
เพื่อแลกซึ่งปัญญา ด้วยวิชาพาอ่านเขียน
นานวันผันแปรเปลี่ยน แต่ความรู้อยู่กับเรา
ทรัพย์สินของนอกกาย วันสลายกายไร้เงา
ทรัพย์สินอยู่นานเนา แต่กายเราคงมลาย
วัยเล็กเด็กหนุ่มสาว เปรียบดั่งดาวที่เฉิดฉาย
ส่งแสงเปล่งประกาย ให้กระจายทั่วนภา
คงใหญ่ในนานวัน เติบโตพลันในวันหน้า
อนาคตสดโสภา ด้วยวิชาปัญญาตน

(ศิลาศักดิ์, 2557)

3) ครูให้นักเรียนพิจารณาบทร้อยกรองทั้ง 2 บท เบื้องต้นว่า มีความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างไร ลงในแบบวิเคราะห์ตัวบท ใบงานที่ 1 แบบพิจารณาตัวบทต้นทาง ต่อไปนี้ โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องผลการพิจารณาตัวบท และเขียนอธิบาย ด้านหลังของตาราง *(ขั้นพิจารณาตัวบททั้ง 2 ตัวบทเบื้องต้น)*

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ตัวบท

ใบงานที่ 1 แบบพิจารณาตัวบทต้นทาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประเด็น	ผลการพิจารณาตัวบท			อธิบาย
	เหมือน	คล้าย	แตกต่าง	
ด้านฉันทลักษณ์				....
ด้านเนื้อหาสาระ				....

ประเด็น	ผลการพิจารณาตัวบท			อธิบาย
	เหมือน	คล้าย	แตกต่าง	
ด้านการใช้ถ้อยคำ				....
ด้านกวีโวหาร				....

2. ขั้นเชื่อมโยงตัวบท (ใช้เวลาประมาณ 20 นาที)

4) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรอง ได้แก่ ด้านเนื้อหา การใช้ภาษา และกวีโวหาร ที่ใช้จากบทร้อยกรอง ทั้งตัวบทที่ 1 ตัวบทที่ 2 ลงในแบบวิเคราะห์ตัวบท ใบงานที่ 2 แบบวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวบทต้นทาง ต่อไปนี้ *(ขั้นอ่านวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรองที่เป็นตัวบททั้งหมด)*

แบบวิเคราะห์ตัวบท

ใบงานที่ 2 แบบวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวบทต้นทาง

องค์ประกอบ	ตัวบทที่ 1	ตัวบทที่ 2
ด้านเนื้อหาสาระ (เนื้อหา โครงเรื่อง หรือ ประเด็นสำคัญ ที่นำเสนอ)	....	....
ด้านการใช้ถ้อยคำ (คำสำคัญ คำศัพท์ วลี หรือ ประโยคที่น่าสนใจ)	....	....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

องค์ประกอบ	ตัวบทที่ 1	ตัวบทที่ 2
ด้านกวีโวหาร	.....	.....
(กลวิธีการแต่ง เช่น	.....	.....
โวหาร ภาพพจน์	.....	.....
ลีลาการประพันธ์	.....	.....
การเล่นเสียง หรือ	.....	.....
การเล่นคำ เป็นต้น)	.....	.....

5) ครูสุ่มนักเรียนจำนวน 2 คน ออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวบทของตนเองเพื่อนร่วมชั้นและครูร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ (ใช้เวลาประมาณ 5 นาที)

3. ขั้นลงมือปฏิบัติ (ใช้เวลาประมาณ 15 นาที)

6) ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 ให้มีเนื้อหาสาระ แนวคิด หรือแก่นเรื่องที่สอดคล้องกับตัวบทที่วิเคราะห์ ในหัวข้อ **“การศึกษาเล่าเรียน”** จำนวน 2 บท

7) ครูมอบหมายให้นักเรียนนำผลการวิเคราะห์ตัวบทของตนเองมากำหนดระดับการปรับสร้างบทร้อยกรองตาม**แนวการอ่านตีความผ่านมุมมองใหม่ 2 แนวทาง คือ การปรับแต่งงานเขียนเดิม (Clinamen) หรือการหลอมรวมงานเขียนเดิมแล้วใส่จินตนาการเพิ่ม (Tessara)**

8) ครูให้นักเรียนกำหนดองค์ประกอบของบทร้อยกรองที่จะปรับแต่งให้ต่างไปจากเดิม โดยใช้ประเด็นต่อไปนี้เป็นตัวกำหนดและเขียนสรุปลงในแบบวิเคราะห์ตัวบท ใบงานที่ 3 แนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ได้แก่

(1) นักเรียนจะปรับประเด็นใดบ้างจากตัวบท

(2) นักเรียนจะเพิ่มเติมประเด็นใดบ้างจากตัวบท

(3) นักเรียนยังคงประเด็นใดไว้บ้างจากตัวบท

(4) บทร้อยกรองชิ้นใหม่จะแต่งตามแนวสหบทของบลูมแนวทางใด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบวิเคราะห์ตัวบท

ใบงานที่ 3 แนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง

ประเด็นที่จะปรับ	ประเด็นที่จะเพิ่มเติม	ประเด็นที่จะคงไว้	แนวสหบทที่ใช้
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

<u>หมายเหตุ</u> นักเรียนได้เรียนรู้หลักทฤษฎีสหบทแล้ว
ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ขั้นเตรียมความพร้อมของนักเรียน

9) ครูให้นักเรียนนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรองจากตารางข้างต้นมากำหนดโครงเรื่องบทร้อยกรองของตนเองว่าจะนำเสนอประเด็นใดบ้างก่อนหลัง และให้นักเรียนนำคำศัพท์ วลี ประโยค หรือรูปแบบที่น่าสนใจจากตัวบท ที่รวบรวมเอาไว้มาร่างเป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ เตรียมเอาไว้ในแบบวิเคราะห์ตัวบท ใบงานที่ 3 แนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเอง ตามประเด็นในโครงเรื่องที่กำหนด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คาบที่ 2 (เวลา 50 นาที)

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (ใช้เวลาประมาณ 5 นาที)

1) ครูสุ่มนักเรียนจำนวน 1 คน ออกมาสรุปกระบวนการในการแต่งบทร้อยกรองจากกิจกรรมในคาบที่แล้ว และให้นักเรียนคนอื่นและครูช่วยกันเติมเต็มรายละเอียดให้สมบูรณ์

2) ครูสุ่มนักเรียนจำนวน 1 คน ออกมานำเสนอเกี่ยวกับผลของการทำกิจกรรมในคาบที่แล้ว ว่านักเรียนได้อะไรบ้าง เช่น ผลการวิเคราะห์ตัวบทต้นทาง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของบทร้อยกรอง หรือแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของตนเองเป็นอย่างไร

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ (ใช้เวลาประมาณ 45 นาที)

3. ขั้นลงมือปฏิบัติ (ต่อ) (ใช้เวลาประมาณ 25 นาที)

3) ครูให้นักเรียนแต่งบทร้อยกรองฉบับร่างตามโครงเรื่องและแนวทางที่ได้กำหนดไว้ โดยการเติมคำ ตัดคำ หรือการปรับเปลี่ยนคำ และนำมาเรียบเรียงตามรูปแบบทางฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง

4) ครูให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรองของตนเองและมองหาแนวทางในการพัฒนาบทร้อยกรองของตนเองให้ดีขึ้น โดยการใช้กวีโวหารในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ภาพพจน์ การปรับใช้ถ้อยคำให้เกิดอารมณ์ ภาพ หรือความรู้สึก เป็นต้น

4. ขั้นประเมินผล

5) ครูให้นักเรียนการให้นักเรียนวิเคราะห์บทร้อยกรองฉบับร่างของตนเองตามเกณฑ์การประเมินบทร้อยกรองตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยประเด็นวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อดีของบทร้อยกรอง ข้อบกพร่องของบทร้อยกรอง และแนวทางการแก้ไขบทร้อยกรอง ลงในแบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง ต่อไปนี้

แบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง

จุดเด่นของบทร้อยกรอง	ข้อบกพร่องของบทร้อยกรอง	แนวทางการแก้ไขข้อบกพร่อง
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

6) ครูให้นักเรียนจับคู่กัน หลังจากนั้นแลกเปลี่ยนบทร้อยกรองของตนเองกับเพื่อน และวิเคราะห์บทร้อยกรองฉบับร่างของเพื่อนตามเกณฑ์การประเมินการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 4 ด้าน ลงในแบบบันทึกข้อมูลย้อนหลับจากเพื่อน ต่อไปนี้ หลังจากประเมินแล้วจึงนำส่งคืนเพื่อน

แบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน

ด้านฉันทลักษณ์	ด้านเนื้อหาสาระ	ด้านการใช้ถ้อยคำ	ด้านกวีโวหาร
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

7) ครูให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทร้อยกรองของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงและแก้ไขให้บทร้อยกรองของตนเองสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. ขั้นเติมเต็มร้อยกรองให้สมบูรณ์ (นอกห้องเรียน)

8) ครูให้นักเรียนนำผลการให้ข้อมูลย้อนกลับของตนเองและเพื่อนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการปรับแก้ไขบทร้อยกรองฉบับร่างของตนเอง

9) นักเรียนนำบทร้อยกรองฉบับร่างที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ครูตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะอีกครั้งนอกเวลาเรียน

10) ครูมอบหมายให้นักเรียนนำข้อมูลจากการประเมินผลงานของตนเอง เพื่อน และครูไปใช้ในการแก้ไขและสร้างชิ้นงานที่สมบูรณ์มากขึ้น โดยทำนอกห้องเรียน

5. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. ตัวบทที่ 1 วิชาเหมือนสินค้า
2. ตัวบทที่ 2 เยาว์
3. แบบวิเคราะห์ตัวบท
3. แบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเอง
4. แบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

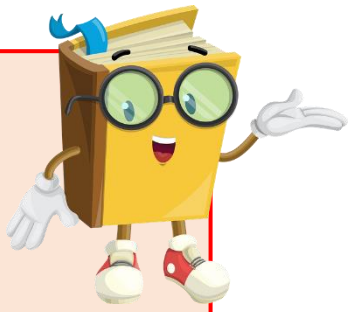

ตัวบทที่ 1

วิชาเหมือนสินค้า

วิชาเหมือนสินค้า อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า เป็นสำเภาอันโสภา
ความเพียรเป็นโยธา แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
นิ้วเป็นสายระยาง สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนายงานไป อัชฌาสัยเป็นเสบียง
สติเป็นหางเสือ ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง ตัดแล่นเลี่ยงข้ามคงคา
ปัญญาเป็นกล้องแก้ว ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูตา เป็นล้าต้าฟังดูลม
ขี้เกียจคือปลาร้าย จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ามา คือวิชาอันพิสมัย
จงหมั่นมั่นหมายใจ อย่าได้คร้านการวิชา

(กระทรวงศึกษาธิการ, **2548**)

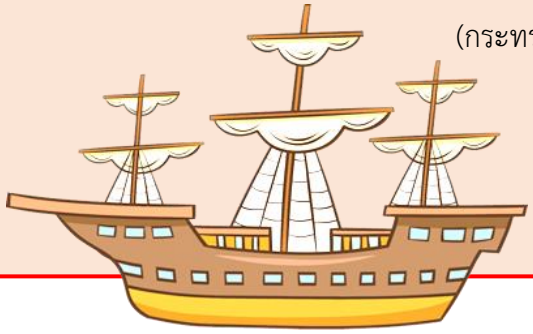

ตัวบทที่ 2

เยาว์

ขยันเรียนเพียรรู้ ขยันสู้การศึกษา
ขยันเปิดตำรา ขยันมาตั้งใจเรียน
เพื่อแลกซึ่งปัญญา ด้วยวิชาพาอ่านเขียน
นานวันผันแปรเปลี่ยน แต่ความรู้อยู่กับเรา
ทรัพย์สินของนอกกาย วันสลายกายไร้เงา
ทรัพย์สินอยู่นานเนา แต่กายเราคงมลาย
วัยเล็กเด็กหนุ่มสาว เปรียบดั่งดาวที่เฉิดฉาย
ส่งแสงเปล่งประกาย ให้กระจายทั่วนภา
คงใหญ่ในนานวัน เติบโตพลันในวันหน้า
อนาคตสดโสภา ด้วยวิชาปัญญาตน

(ศิลาศักดิ์, ม.ป.ป.)

แบบวิเคราะห์ตัวบท

ชื่อ – นามสกุล ..... ชั้น ..... เลขที่ .....

ใบงานที่ 1
แบบพิจารณาตัวบทต้นทาง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาตัวบทต้นทางว่ามีความเหมือน คล้าย หรือแตกต่างกันอย่างไร โดยทำเครื่องหมาย √ ลงในตาราง พร้อมเขียนอธิบาย

ประเด็น	ผลการพิจารณาตัวบท			อธิบาย
	เหมือน	คล้าย	แตกต่าง	
ด้านฉันทลักษณ์				....
ด้านเนื้อหาสาระ				....
ด้านการใช้ถ้อยคำ				....
ด้านกวีโวหาร				....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ใบงานที่ 2
แบบวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวบทต้นทาง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์ตัวบทต้นทางตามองค์ประกอบของการแต่งบทร้อยกรองในด้านต่าง ๆ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการเตรียมการแต่งบทร้อยกรองต่อไป

องค์ประกอบ	ตัวบทที่ 1	ตัวบทที่ 2
ด้านเนื้อหาสาระ (เนื้อหา โครงเรื่อง หรือประเด็นสำคัญ ที่นำเสนอ)	.....	.....
ด้านการใช้ถ้อยคำ (คำสำคัญ คำศัพท์ วลี หรือ ประโยคที่น่าสนใจ)	.....	.....
ด้านกวีโวหาร (กลวิธีการแต่ง เช่น ภาพพจน์ การเล่นคำ การใช้กลบท เป็นต้น)	.....	.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ใบงานที่ 3
แนวทางในการแต่งบทร้อยกรองของ

ตอนที่ 1

คำชี้แจง : ให้นักเรียนกำหนดองค์ประกอบของบทร้อยกรองที่จะปรับแต่งให้ต่างไปจากตัวบทต้นทาง และเขียนสรุปลงในตารางต่อไปนี้

ประเด็นที่จะปรับ	ประเด็นที่จะเพิ่มเติม	ประเด็นที่จะคงไว้	แนวสหบทที่ใช้
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตอนที่ 2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนกำหนดประเด็นและวางโครงเรื่องบทร้อยกรองของตนเองให้เหมาะสมกับหัวข้อที่กำหนด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3

คำชี้แจง : ให้นักเรียนคำศัพท์ วลี ประโยค หรือรูปแบบที่น่าสนใจจากการวิเคราะห์ตัวบทต้นทางที่รวบรวมไว้ในใบงานที่ 2 แบบวิเคราะห์ตัวบทต้นทาง มาเรียบเรียงเป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ตามโครงเรื่องที่กำหนดไว้ในตอนที่ 2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับ

แบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับ
ด้วยตนเอง

จุดเด่นของบทร้อยกรอง	ข้อบกพร่องของบทร้อยกรอง	แนวทางการแก้ไขข้อบกพร่อง
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

แบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับ
โดยเพื่อน

ด้านฉันทลักษณ์	ด้านเนื้อหาสาระ	ด้านการใช้ถ้อยคำ	ด้านกวีโวหาร
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แนวคำตอบแบบวิเคราะห์ตัวบท

ใบงานที่ 1
แบบพิจารณาตัวบทต้นทาง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาตัวบทต้นทางว่ามีความเหมือน คล้าย หรือแตกต่างกันอย่างไร โดยทำเครื่องหมาย √ ลงในตาราง พร้อมเขียนอธิบาย

ประเด็น	ผลการพิจารณาตัวบท			อธิบาย
	เหมือน	คล้าย	แตกต่าง	
ด้านฉันทลักษณ์	√			ฉันทลักษณ์ของตัวบททั้ง 2 ตัวบท เป็นกาพย์ยานี 11 เหมือนกัน โดยมีจำนวนคำในวรรคหน้า 5 คำ และวรรค 6 คำ มีการส่งสัมผัสจากคำสุดท้ายของวรรคแรก ไปยังคำที่ 1 – 3 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ไปสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ทั้ง 2 ตัวบท
ด้านเนื้อหาสาระ		√		เนื้อหาสาระของตัวบทที่ 2 มีความคล้ายคลึงกัน โดยกล่าวถึงความขยันหมั่นเพียร และความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน แต่ทั้ง 2 ตัวบทมีความแตกต่างด้านการเรียบเรียงเนื้อหา โดยตัวบทที่ 1 ถึงความสำคัญของวิชาความรู้และสรุปว่าควรประพฤติตนอย่างไร แต่เนื้อหาของตัวบทที่ 2 จะกล่าวถึงผลที่จะเกิดจากความขยันและตั้งใจเรียน
ด้านการใช้ถ้อยคำ		√		ตัวบททั้ง 2 สามารถแต่งโดยใช้ถ้อยคำที่สะกดและสื่อความหมายได้ถูกต้อง แต่แตกต่างในการเลือกใช้ถ้อยคำในการนำเสนอที่แปลกใหม่ เช่น ในตัวบทที่ 1 มีการกล่าวถึงส่วนประกอบของเรือ เช่น ล้าต้า ระยาง กล้องแก้ว ส่วนตัวบทที่ 2 ปรากฏคำ คือ เฉิดฉาย นภา โสภา
ด้านกวีโวหาร	√			ตัวบททั้ง 2 ตัวบท ปรากฏการใช้กวีโวหารในการแต่งบทร้อยกรองที่เหมือนกัน คือ การใช้ภาพพจน์ โดยปรากฏการใช้ภาพพจน์ อุปมาและอุปลักษณ์ ทั้ง 2 ตัวบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ใบงานที่ 2
แบบวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวบทต้นทาง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์ตัวบทต้นทางตามองค์ประกอบของการแต่งบทร้อยกรองในด้านต่าง ๆ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการเตรียมการแต่งบทร้อยกรองต่อไป

องค์ประกอบ	ตัวบทที่ 1	ตัวบทที่ 2
ด้านเนื้อหาสาระ (เนื้อหา โครงเรื่อง หรือ ประเด็นสำคัญ ที่นำเสนอ)	เนื้อหาสาระกล่าวถึงแนวทางในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยมีการวางประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้ 1. ความสำคัญของวิชาความรู้ 2. แนวทางการปฏิบัติตนของนักเรียนในการศึกษาหาความรู้ 3. ผลจากการปฏิบัติตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้น	เนื้อหาสาระกล่าวถึงแนวทางในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนเช่นเดียวกับตัวบทที่ 1 แต่มีการวางโครงเรื่องที่แตกต่างกัน ดังนี้ 1. แนวทางการปฏิบัติตนของนักเรียนในการศึกษาเล่าเรียน คือให้ขยันหมั่นเพียร 2. ผลที่ได้รับจากความขยัน หมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน
ด้านการใช้ถ้อยคำ (คำสำคัญ คำศัพท์ วลี หรือ ประโยคที่น่าสนใจ)	<u>ถ้อยคำที่น่าสนใจ</u> วิชา สินค้า สำเภา โสภา โยธา สาย ระยาง อัชฌาสัย หางเสือ เที่ยง ปัญญา กล้องแก้ว ล้าต้า ปลาร้าย ปืนคม พิสมัย หมั่นมั่น คร้าน <u>ประโยคที่น่าสนใจ</u> - สติเป็นหางเสือ - ปัญญาเป็นกล้องแก้ว - จงหมั่นมั่นหมายใจ	<u>ถ้อยคำที่น่าสนใจ</u> ขยัน การศึกษา ตำรา ผันแปร อ่านเขียน ความรู้ ทรัพย์สิน สลาย นานเนา มลาย ดาว เฉิดฉาย เปล่งประกาย นภา เติบโต อนาคต <u>ประโยคที่น่าสนใจ</u> - เปรียบดั่งดาวที่เฉิดฉาย - อนาคตสดโสภา - ด้วยวิชาปัญญาตน
ด้านกวีโวหาร (กลวิธีการแต่ง เช่น ภาพพจน์ การเล่นคำ การใช้กลบท เป็นต้น)	กวีโวหารที่ปรากฏได้แก่ - ภาพพจน์ อุปมา และอุปลักษณ์ - ปรากฏการเล่นเสียงพยัญชนะ เช่น หมั่นมั่นหมาย เป็นต้น - ปรากฏการเล่นเสียงวรรณยุกต์ เช่น หมั่นมั่น เป็นต้น	กวีโวหารที่ปรากฏได้แก่ - ภาพพจน์ อุปมา และอุปลักษณ์ - ปรากฏการเล่นคำ คือ คำว่า ขยัน ซ้ำกันในบทที่ 1 - ปรากฏการเล่นสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ เช่น ส่งแสงเปล่งประกาย วัยเล็กเด็กหนุ่มสาว เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

6. สรุปผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายชิงชัย เตียเจริญ
วัน เดือน ปี เกิด	18 พฤศจิกายน 2535
สถานที่เกิด	อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
วุฒิการศึกษา	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	A Space Me สุขุมวิท 77 เลขที่ 2367/75 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University